

Riksdagens protokoll

2009/10:37

Onsdagen den 25 november

Kl. 09.00 – 16.54

Protokoll
2009/10:37

---

1 § Justering av protokoll

Justerades protokollet för den 19 november.

2 § Beslut om ärenden som slutdebatterats den 19 november

KrU3 Radio och tv i allmänhetens tjänst 2010–2013

Punkt 2 (Avgiftsskyldighet för bl.a. företag och myndigheter)

1. utskottet
2. res. 1 (s, v, mp)

Votering:

157 för utskottet

150 för res. 1

42 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partis fördelning av rösterna:

För utskottet: 90 m, 22 c, 24 fp, 21 kd

För res. 1: 117 s, 19 v, 14 mp

Frånvarande: 13 s, 7 m, 7 c, 4 fp, 3 kd, 3 v, 5 mp

Punkt 6 (Tillståndens periodens längd)

1. utskottet
2. res. 2 (s, v, mp)

Votering:

158 för utskottet

150 för res. 2

41 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partis fördelning av rösterna:

För utskottet: 90 m, 22 c, 24 fp, 22 kd

För res. 2: 117 s, 19 v, 14 mp

Frånvarande: 13 s, 7 m, 7 c, 4 fp, 2 kd, 3 v, 5 mp

Punkt 8 (Underhållning i programutbudet)

1. utskottet
2. res. 4 (s, v, mp)

Votering:

157 för utskottet

150 för res. 4

42 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 89 m, 22 c, 24 fp, 22 kd

För res. 4: 117 s, 19 v, 14 mp

Frånvarande: 13 s, 8 m, 7 c, 4 fp, 2 kd, 3 v, 5 mp

Punkt 9 (Ökad tydlighet gentemot externa producenter)

1. utskottet
2. res. 5 (s, v, mp)

Votering:

158 för utskottet

150 för res. 5

41 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 90 m, 22 c, 24 fp, 22 kd

För res. 5: 117 s, 19 v, 14 mp

Frånvarande: 13 s, 7 m, 7 c, 4 fp, 2 kd, 3 v, 5 mp

Punkt 13 (Direkt sponsring)

1. utskottet
2. res. 7 (s, v, mp)

Votering:

158 för utskottet

149 för res. 7

42 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 1 s, 89 m, 22 c, 24 fp, 22 kd

För res. 7: 116 s, 19 v, 14 mp

Frånvarande: 13 s, 8 m, 7 c, 4 fp, 2 kd, 3 v, 5 mp

Övriga punkter

Kammaren biföll utskottets förslag.

KrU4 Kyrkoantikvariska frågor

Punkt 1 (Prästlönetillgångarna)

1. utskottet
2. res. (s)

Votering:

191 för utskottet

117 för res.

41 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:
För utskottet: 90 m, 22 c, 24 fp, 22 kd, 19 v, 14 mp
För res.: 117 s
Frånvarande: 13 s, 7 m, 7 c, 4 fp, 2 kd, 3 v, 5 mp

Prot. 2009/10:37
25 november

Punkt 2

Kammaren biföll utskottets förslag.

CU2 En ny Luganokonvention

Kammaren biföll utskottets förslag.

JuU6 Den enskildes val av rättsligt biträde

Kammaren biföll utskottets förslag.

JuU8 Immunitet och privilegier för Europol

Kammaren biföll utskottets förslag.

JuU9 Övergångsbestämmelserna till polisdatalagen

Kammaren biföll utskottets förslag.

KU4 Kommunal demokrati och kompetens

Punkt 2 (Sanktioner mot kommuner m.m.)

1. utskottet

2. mot. 2009/10:K288 (m)

Kammaren biföll utskottets förslag med acklamation.

Övriga punkter

Kammaren biföll utskottets förslag.

KU6 Sammanträdesarvode till tillfälliga ersättare i EU-nämnden m.m.

Kammaren biföll utskottets förslag.

KU7 Trossamfund

Punkt 1 (Svenska kyrkan)

1. utskottet

2. res. 1 (s, v, mp)

Votering:

158 för utskottet

150 för res. 1

41 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 90 m, 22 c, 24 fp, 22 kd

För res. 1: 117 s, 19 v, 14 mp

Frånvarande: 13 s, 7 m, 7 c, 4 fp, 2 kd, 3 v, 5 mp

Punkt 3 (Statlig hjälp med avgifter till trossamfunden)

1. utskottet
2. res. 2 (v, mp)

Votering:

270 för utskottet

35 för res. 2

2 avstod

42 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 113 s, 89 m, 22 c, 24 fp, 22 kd

För res. 2: 2 s, 19 v, 14 mp

Avstod: 2 s

Frånvarande: 13 s, 8 m, 7 c, 4 fp, 2 kd, 3 v, 5 mp

Övriga punkter

Kammaren biföll utskottets förslag.

KU8 Förenklat trossamfundsregister

I betänkandet föreslogs ändringar i lagen om Svenska kyrkan och lagen om trossamfund. Till följd av 8 kap. 6 § andra stycket regeringsformen skulle ändringarna beslutas i samma ordning som gäller för stiftande av riksdagsordningen enligt 16 §. Av förslaget framgick att ändringarna önskades bli genomförda med ett enda beslut.

För bifall därtill krävdes, i enlighet med 8 kap. 16 § andra meningen regeringsformen, att *minst tre fjärdedelar av de röstande och mer än hälften av riksdagens ledamöter* förenade sig om beslutet.

Enligt 5 kap. 4 § andra stycket riksdagsordningen skulle beslutet fattas genom omröstning med omedelbar rösträkning.

För det fall erforderlig kvalificerad majoritet inte uppnåddes hade Margareta Cederfelt under överläggningen i andra hand yrkat att kammaren i den ordning som gäller för stiftande av grundlag nu såsom vilande skulle anta lagförslagen med den ändringen att lagändringarna skulle träda i kraft den 1 januari 2011.

Votering:

308 för bifall

41 frånvarande

Andre vice talmannen konstaterade att minst tre fjärdedelar av de röstande och mer än hälften av riksdagens ledamöter hade röstat ja. Kammaren hade således bifallit utskottets förslag att nu genom ett enda beslut anta lagförslagen.

Partivis fördelning av rösterna:

För bifall: 117 s, 90 m, 22 c, 24 fp, 22 kd, 19 v, 14 mp

Frånvarande: 13 s, 7 m, 7 c, 4 fp, 2 kd, 3 v, 5 mp

SkU1 Utgiftsområde 3 Skatt, tull och exekution

Punkt 3 (Kronofogdemyndigheternas resursanvändning och verksamhet)

1. utskottet

2. res. 1 (s, v, mp)

Votering:

158 för utskottet

150 för res. 1

41 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 90 m, 22 c, 24 fp, 22 kd

För res. 1: 117 s, 19 v, 14 mp

Frånvarande: 13 s, 7 m, 7 c, 4 fp, 2 kd, 3 v, 5 mp

Punkt 4 (Tullverkets resursanvändning och verksamhet)

1. utskottet

2. res. 2 (s, v, mp)

Votering:

157 för utskottet

150 för res. 2

42 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 89 m, 22 c, 24 fp, 22 kd

För res. 2: 117 s, 19 v, 14 mp

Frånvarande: 13 s, 8 m, 7 c, 4 fp, 2 kd, 3 v, 5 mp

Övriga punkter

Kammaren biföll utskottets förslag.

SkU3 Riksrevisionens styrelses redogörelse om regeringens redovisning av skatteuppskov

Kammaren biföll utskottets förslag.

SkU9 Vissa ändringar av reglerna om avdrag för resor mellan bostaden och arbetsplatsen

Kammaren biföll utskottets förslag.

SkU10 Stämpelskatt vid förvärv av fast egendom och tomträtter genom vissa slag av delning

Kammaren biföll utskottets förslag.

SkU11 Ändrade regler om beskattning av vissa penninglån och slopande av avdragsrätten för ränta på sådana lån

Kammaren biföll utskottets förslag.

SkU13 Prissättningsbesked vid internationella transaktioner

Kammaren biföll utskottets förslag.

SkU16 Beskattning av andelsbyten vid utflyttning
Kammaren biföll utskottets förslag.

SkU17 Anstånd med inbetalning av skatt i samband med uttagsbeskattning, m.m.

Kammaren biföll utskottets förslag.

AU3 Vissa ändringar i arbetslöshetsförsäkringen

Punkt 1 (Tid för ansökan om ersättning)

1. utskottet
2. res. 1 (s, v, mp)

Votering:

158 för utskottet

150 för res. 1

41 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 90 m, 22 c, 24 fp, 22 kd

För res. 1: 117 s, 19 v, 14 mp

Frånvarande: 13 s, 7 m, 7 c, 4 fp, 2 kd, 3 v, 5 mp

Punkt 3 (Uppgiftsskyldighet för arbetslöshetskassor)

1. utskottet
2. res. 2 (s, v, mp)

Votering:

158 för utskottet

150 för res. 2

41 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 90 m, 22 c, 24 fp, 22 kd

För res. 2: 117 s, 19 v, 14 mp

Frånvarande: 13 s, 7 m, 7 c, 4 fp, 2 kd, 3 v, 5 mp

Övriga punkter

Kammaren biföll utskottets förslag.

4 § Ledighet

Andre vice talmannen meddelade att *Carina Moberg* (s) ansökt om fortsatt ledighet från och med den 26 november till och med den 27 november.

Kammaren biföll denna ansökan.

Andre vice talmannen anmälde att *Meeri Wasberg* (s) skulle fortsätta att tjänstgöra som ersättare för *Carina Moberg*.

5 § Anmälan om ersättare

Prot. 2009/10:37
25 november

Andre vice talmannen anmälde

att *Torgny Johansson* (s) skulle tjänstgöra som ersättare för Maryam Yazdanfar (s) till och med den 27 november och

att *Meeri Wasberg* (s) skulle tjänstgöra som ersättare för Maryam Yazdanfar (s) under tiden den 28 november 2009–1 mars 2010.

6 § Anmälan om kompletteringsval till civilutskottet och justitieutskottet

Andre vice talmannen meddelade att Socialdemokraternas riksdagsgrupp anmält *Meeri Wasberg* som suppleant i civilutskottet under *Carina Mobergs* fortsatta ledighet samt *Torgny Johansson* som suppleant i justitieutskottet under *Maryam Yazdanfars* ledighet.

Andre vice talmannen förklarade vald *från och med den 26 november till och med den 27 november* till

suppleant i civilutskottet

Meeri Wasberg (s)

Andre vice talmannen förklarade vald *från och med den 26 november till och med den 27 november* till

suppleant i justitieutskottet

Torgny Johansson (s)

7 § Anmälan om fördröjda svar på interpellationer

Till riksdagen hade inkommit följande skrivelser:

Interpellation 2009/10:103

Till riksdagen

Interpellation 2009/10:103 Pensionärsskatten i Blekinge

av *Kerstin Haglö* (s)

Interpellationen kommer att besvaras fredagen den 4 december 2009.

Skälet till dröjsmålet är tjänsteresor och sedan tidigare inbokade engagemang.

Stockholm den 13 november 2009

Finansdepartementet

Anders Borg (m)

Enligt uppdrag

Erik Nymansson

Expeditions- och rättschef

Interpellation 2009/10:104

Till riksdagen

Interpellation 2009/10:104 Kommuners ansvar för den nationella flyktingpolitiken

av Leif Jakobsson (s)

Interpellationen kommer att besvaras tisdagen den 1 december 2009.

Skälet till dröjsmålet är andra åtaganden i samband med Sveriges ordförändskap i EU.

Stockholm den 16 november 2009

Justitiedepartementet

Tobias Billström

Interpellation 2009/10:107

Till riksdagen

Interpellation 2009/10:107 Stockholmsprogrammets migrations- och asylpolitik

av Bodil Ceballos (mp)

Interpellationen kommer att besvaras tisdagen den 1 december 2009.

Skälet till dröjsmålet är andra åtaganden i samband med Sveriges ordförändskap i EU.

Stockholm den 16 november 2009

Justitiedepartementet

Tobias Billström

Interpellation 2009/10:108

Till riksdagen

Interpellation 2009/10:108 Arbetsmiljöarbetet

av Sylvia Lindgren (s)

Interpellationen kommer att besvaras måndag 7 december 2009.

Skälet till dröjsmålet är tjänsteresor och sedan tidigare inbokade engagemang.

Stockholm den 13 november 2009

Arbetsmarknadsdepartementet

Sven Otto Littorin (m)

Enligt uppdrag

Karin Renman

Expeditions- och rättschef

Interpellation 2009/10:109

Till riksdagen

Interpellation 2009/10:109 Boende trots betalningsanmärkning

av Egon Frid (v)

Interpellationen kommer att besvaras fredagen den 27 november 2009.

Skälet till dröjsmålet är engagemang som inte kunnat flyttas.
Stockholm den 16 november 2009
Finansdepartementet
Mats Odell (kd)
Enligt uppdrag
Erik Nymansson
Expeditions- och rättschef

Prot. 2009/10:37
25 november

8 § Anmälan om inkommen faktapromemoria om förslag från Europeiska kommissionen

Andre vice talmannen anmälde att följande faktapromemoria om förslag från Europeiska kommissionen inkommit och överlämnats till utskott:

2009/10:FPM31 Meddelande om finansiering av EU:s strategiska energiteknikplan (SET-Plan) KOM(2009)519 till näringsutskottet

9 § Hänvisning av ärende till utskott

Föredrogs och hänvisades
Framställning
2009/10:RS4 till konstitutionsutskottet

10 § Förnyad bordläggning

Föredrogs och bordlades åter
Miljö- och jordbruksutskottets betänkande 2009/10:MJU11
Konstitutionsutskottets betänkanden 2009/10:KU1 och KU9
Miljö- och jordbruksutskottets betänkande 2009/10:MJU10
Miljö- och jordbruksutskottets utlåtande 2009/10:MJU4
Justitieutskottets betänkande 2009/10:JuU2
Socialförsäkringsutskottets betänkande 2009/10:SfU7

11 § Brott mot Internationella brottmålsdomstolens rättskipning

Föredrogs
justitieutskottets betänkande 2009/10:JuU4
Brott mot Internationella brottmålsdomstolens rättskipning (prop. 2008/09:226).

Andre vice talmannen konstaterade att ingen talare var anmäld.
(Beslut fattades under 19 §.)

12 § Ett förenklat elektorsförfarande

Föredrogs
utbildningsutskottets betänkande 2009/10:UbU5
Ett förenklat elektorsförfarande (prop. 2009/10:18).

Anf. 1 BETTY MALMBERG (m):

Fru talman! Jag tror inte att det finns något parti i Sveriges riksdag som inte någonstans i sitt partiprogram har en punkt som säger att Sverige ska vara en ledande forskningsnation. Det här betänkandet rör en viktig myndighet som bidrar till det målet, närmare bestämt Vetenskapsrådet. Vetenskapsrådet kanske är en relativt okänd myndighet för många samtidigt som den har en oerhört viktig uppgift i samhället. Det är nämligen det som ska främja grundläggande forskning av högsta vetenskapliga kvalitet inom alla områden alltifrån teknik till utbildningsvetenskap.

Vetenskapsrådet är också den största statliga finansiären av svensk grundforskning och fördelar i år ut drygt 4 miljarder i forskningsstöd, och konkurrensen är hård. Varje år mottar man 6 000 ansökningar som bedöms och prioriteras utifrån begreppen vetenskaplig kvalitet och de sökandes kompetens.

Inom Vetenskapsrådet finns det tre ämnesråd. Humaniora och samhällsvetenskap är ett. Medicin är ett annat. Naturvetenskap och teknikvetenskap utgör det tredje området. De här olika områdena består i dag dels av ledamöter som utses av regeringen, dels av ledamöter som väljs genom en omständlig procedur. De väljs nämligen av något som kallas elektorsförsamlingar vilkas deltagare, elektorerna, i sin tur har valts av lärare ute på universitet och högskolor.

Nu kommer vi till själva kärnan i betänkandet. Valproceduren har nämligen varit både komplicerad och administrativt tungrodd samtidigt som valdeltagandet har varit mycket lågt. Det vill regeringen ändra. Remissinstanserna instämmer i det och har gett ett tydligt stöd till förslaget att förenkla processen så att framtida elektorer kan utses utan förestående val, därav titeln på betänkandet.

I samband med att alliansregeringen presenterade det här förslaget informerades det också om andra förändringar som är kopplade till bland annat Vetenskapsrådet. Det gäller att forskarinflytandet i ämnesråden ska stärkas genom att elektorerna framdeles även ska utse samtliga ledamöter i råden. Det blir bara det medicinska ämnesrådet som fortfarande ska ha två ledamöter som utses av regeringen.

I Vetenskapsrådets styrelse kommer forskarinflytandet också att stärkas genom att elektorerna får utse sex av ledamöterna och regeringen utser resterande tre.

Genom den lagändring som nu föreligger och med de förbättringar som regeringen föreslagit kommer forskarinflytandet att stärkas väsentligt och effektiviteten att öka. Ytterst är det ett utslag för principen att stärka akademins frihet, och det är en ledstjärna för alliansens forskningspolitik.

Jag yrkar bifall till förslaget i utbildningsutskottets betänkande UbU5.

Överläggningen var härmed avslutad.
(Beslut fattades under 19 §.)

Föredrogs
arbetsmarknadsutskottets betänkande 2009/10:AU4
En förenklad semesterlag, m.m. (prop. 2009/10:4).

*En förenklad
semesterlag, m.m.*

Anf. 2 LARS LILJA (s):

Fru talman! När den moderatledda regeringen talar om att införa enklare regler får jag kalla kårar längs ryggen, skrev en fackligt aktiv i en insändare i en av lokaltidningarna i mitt hemlän Västerbotten. Jag är böjd att hålla med honom. Dagens betänkande *En förenklad semesterlag, m.m.* innehåller knappast några förenklingar men väl en del kraftiga försämringar för vissa grupper.

I ärlighetens namn ska sägas att det också finns en liten förbättring, och den är för de korttidsanställda. De får nu en likvärdig rätt som andra till semesterledighet.

Vilka är det då som får de största försämringarna? Jo, som vanligt ger sig den här regeringen på de sämst ställda. Är det inte pensionärer och arbetslösa så är det, som den här gången, de sjukskrivna och dessutom de som är sjukskrivna en längre tid. En som är långtidssjuk förlorar 13 betalda semesterdagar, vilket på en månadslön på 23 000 kronor innebär en ekonomisk förlust på ca 15 000 kronor.

En som har blivit sjuk på grund av arbetsskada förlorar 25 betalda semesterdagar, vilket innebär att han eller hon förlorar nästan 30 000 kronor med en månadslön på 23 000 kronor.

Eftersom kvinnor i större utsträckning än män drabbas av långtidssjukskrivning slår det här förslaget extra hårt mot kvinnor. Det hade varit klädsamt om regeringen hade bemödat sig om att göra en jämställdhetsanalys av det här förslaget. Långtidssjuka är redan nu en mycket utsatt grupp, och det kan knappast vara berättigat med ytterligare försämringar för dessa personer. Ekonomiska försämringar underlättar knappast rehabiliteringen, även om regeringen tycks tro det.

Fru talman! Regeringen föreslår dessutom förändringar i hur semester tilläggen ska beräknas. Det kommer att finnas två sätt att räkna ut semesterlönen på. Det ena och nya sättet kallas för sammalöneregeln. De fackliga organisationerna ställer sig bakom det förslaget. Det andra sättet är den så kallade procentregeln. Förslaget innebär att 0,43 procent av månadslönen utbetalas per betald semesterdag. Det ska motsvara de 12 procent av månadslönen gånger elva månader som är den nuvarande beräkningsgrunden i procentregeln. Men det förutsätter en löneökning på 3,7 procent som enligt förslaget är den genomsnittliga löneökningen de sista tio åren. Man kan då med rätta ifrågasätta det sannolika i att framtida löneökningar kommer att uppgå till 3,7 procent i genomsnitt. För LO-grupperna har löneökningen under den tid som regeringen hänvisar till uppgått till 3,3 procent. Alltså gynnar förslaget de grupper som redan är starka på arbetsmarknaden och knappast till exempel kvinnor inom handel och restaurang.

Dessutom kan man förvänta sig att löneökningarna blir betydligt lägre de närmaste åren under trycket av en hög arbetslöshet och en låg inflation. Arbetsgivarföreträdarna har ju krävt nollavtal, och arbetstagar-

företrädarna har krävt 2,6 procent i löneyft, vilket är betydligt lägre än de 3,7 procent som regeringen hänvisar till.

Det som ytterligare komplicerar till arbetstagarnas nackdel är att arbetsgivaren i vissa fall kan välja mellan att använda sammalöneregeln eller procentregeln. Då kan man anta att arbetsgivaren väljer den beräkningsgrund som passar bäst, det vill säga den som kostar minst och därmed ger sämre utfall för arbetstagaren.

Fru talman! Regeringen menar att det förslag som vi i dag debatterar handlar om en förenklad semesterlagstiftning. Problemet för regeringen är att många av remissinstanserna är positiva till att semesterlagen görs enklare men anser att förslaget inte gör lagen lättare att förstå. Svenskt Näringsliv, Företagarna och Arbetsgivaralliansen menar att förslagen inte alls medför någon nämnvärd minskning av arbetsgivarnas administrativa kostnader.

Lagrådet anser att de mer svårtillgängliga bestämmelserna om semesterlön och semesterlönegrundande frånvaro fortfarande är svåra att tillgodogöra sig.

De fackliga organisationerna är starkt kritiska till konsekvenserna för de långtidssjukskrivna och till att beräkningsgrunden för semesterlönen är till nackdel för många arbetstagare.

Det här förslaget framstår som ett i raden av hafsiga och ogenomtänkta förslag från den moderatledda regeringen som dessutom riktar udden mot de sämst ställda, nämligen arbetslösa, pensionärer och i det här fallet långtidssjuka.

Fru talman! Jag vill yrka avslag på förslaget i betänkandet och därmed bifall till den gemensamma reservationen från Socialdemokraterna, Vänsterpartiet och Miljöpartiet.

Samtidigt vill jag, avslutningsvis, beklaga att den moderatledda alliansen även i dag bara ställer upp med en företrädare i den här debatten. Det innebär ingenting annat än att man stympar möjligheten att föra en rejäl debatt om den här frågan. Precis samma sak gjorde man i går när vi diskuterade arbetslöshetsförsäkringen. Ska det här vara ett nytt sätt att föra debatten i kammaren på känner jag en stark oro. Det skulle i så fall kanske till slut innebära att vi från oppositionen också ställer upp med bara en företrädare, och då har vi två personer som står och debatterar viktiga frågor.

Jag tycker faktiskt att det vore anständigt att samtliga partier ställer upp i riksdagsdebatter som är så pass viktiga som den här.

(Applåder)

I detta anförande instämde Christina Oskarsson (s), Josefin Brink (v) och Ulf Holm (mp).

Anf. 3 JOSEFIN BRINK (v):

Fru talman! I dag debatterar vi ännu ett i raden av betänkanden med ordet förenkling i rubriken. Precis som i de ärenden där arbetslöshetsförsäkringen, jämställdhetslagen och en rad andra lagar och bestämmelser har förenklats betyder det i själva verket en försämring för många vanliga löntagare.

Att semesterlagen är krånglig och svår att begripa både för arbetsgivare och för de anställda är ett faktum. Vi i Vänsterpartiet hade faktiskt

välkomnat ett förslag som verkligen innebar en förenkling av den här lagstiftningen under förutsättning att den inte samtidigt innebar någon försämring av löntagarnas rätt till semesterersättning. Men när lagförslaget nu ligger på riksdagens bord tvingas vi konstatera att regeringen har lyckats göra precis tvärtom. Utan att i någon nämnvärd grad göra lagen mer lättbegriplig inför man här en rad nya bestämmelser som försämrar semesterersättningen för stora grupper.

Som så ofta är det de mest utsatta som drabbas allra värst. Det är de långtidssjukskrivna och de som har drabbats av arbetsskador som förlorar mest på det här förslaget. Genom att korta av tiden för beräkning av semesterersättning till ett år förlorar, precis som har sagts tidigare, en långtidssjukskriven upp till hela 13 semesterdagar. För den som har drabbats av en arbetsskada innebär det en förlust av hela 25 semesterdagar med det här förslaget.

Det är en särskild ironi när det handlar om arbetsskadade. Det har dokumenterats att de har blivit skadade på sin arbetsplats och arbetsgivaren anses ansvarig för det, och då ska pengarna för deras semesterersättning gå tillbaka till samma arbetsgivare!

Det här är ett hårt slag mot människor som redan har det tufft. Särskilt hårt drabbar det, precis som också har sagts tidigare, kvinnor eftersom regeringen även i det här fallet helt har struntat i att göra en jämställdhetsanalys av konsekvenserna av sitt förslag. Eftersom kvinnor i betydligt högre grad än män drabbas av långvarig sjukskrivning är det kvinnor som kommer att förlora mest på det här.

Vi tvingas konstatera att den ökning av inkomstgapet på över tusen kronor i månaden som regeringens samlade politik hittills under den här mandatperioden har åstadkommit kommer att spädas på ytterligare genom att långtidssjukskrivna kvinnor förlorar semesterpengar.

Kvinnor kommer också att förlora mer än män på den nya regeln om sparade semesterdagar som nu inte längre ska beräknas på inkomsten det år som dagarna tjänades in utan det år då dagarna tas ut. Det är ett beräkningssätt som särskilt kommer att missgynna dem som går ned i arbetstid under de år då man har små barn. Det är väl känt även om det kanske inte är önskvärt att det nästan uteslutande är kvinnor som gör det.

Det nya sättet att räkna kommer då att betyda att framför allt kvinnor som går ned i arbetstid under småbarnsåren kommer att förlora redan intjänad semesterersättning. Det är faktiskt att betrakta som ren stöld.

Slutligen inför regeringen en ensidig rätt för arbetsgivaren att fritt välja mellan två olika sätt att beräkna semesterersättningen. Det innebär att en arbetsgivare som är om sig och kring sig kan välja att beräkna semesterersättningen på ett sätt som kostar minst, det vill säga det sätt som ger minst ersättning till den anställde utan att den anställde har någon möjlighet att vara med och påverka det.

Utskottsmajoriteten utgår från att inga arbetsgivare kommer att använda den möjligheten på ett sätt som strider mot diskrimineringslagen. Det är väl en ganska rimlig lägstanivå att utgå från, att arbetsgivare ska följa de lagar som finns. Faktum är att arbetsgivare kan ha helt andra skäl som inte alls har med diskrimineringslagen att göra för att missgynna enskilda eller grupper av anställda. En inte helt seriös arbetsgivare kan med den föreslagna regeln välja att belöna och bestraffa anställda genom att välja mellan de olika beräkningssätten. Det troligaste scenariot är

dock att det helt enkelt är ekonomisk vinning som kommer att ligga till grund för vilket beräkningssätt arbetsgivaren väljer. Precis som sagts tidigare är risken stor att det är de redan lägst avlönade som kommer att förlora mest på denna möjlighet.

Den borgerliga majoritetens påpekande i betänkandet, att de flesta löntagare omfattas av kollektivavtal och att lagen därmed kommer att gälla relativt få anställda, är minst sagt förrädisk. Om det egentligen inte spelar någon roll vad som står i lagen, varför då bry sig om att alls ändra den? Det är klart att det har betydelse vad som står i lagen. Det kommer att påverka människor direkt och indirekt. Direkt kommer det att påverka alla sjukskrivna och arbetsskadade då den nya regeln inte kommer att kunna avtalas bort. Den kommer också direkt att drabba alla som jobbar på företag som inte har tecknat kollektivavtal. Eftersom de lagar som reglerar arbetstagarnas rättigheter sätter en ribba, en lägstanivå, för vad som är möjligt att uppnå i kollektivavtalen kommer det självklart att påverka även alla dem som har kollektivavtalade semesterregler.

I vanlig ordning genomdriver den borgerliga majoriteten en lagändring som i praktiken lägger ytterligare en tyngd i arbetsgivarnas vågskål inför framtida avtalsförhandlingar. Det erkännandet får man ge den borgerliga majoriteten att den åtminstone är konsekvent i sitt ensidiga missgynnande av löntagarna med särskild udd riktad mot de allra mest utsatta.

Det finns, som sagt, ett positivt inslag i förslaget, nämligen att visstidsanställda får lika semestervillkor som varaktigt anställda. Det är naturligtvis välkommet även om stärkt rätt till fast anställning rimligen står högre upp på de visstidsanställdas önskelista än nya semesterlöneregler.

Förbättringen uppväger emellertid inte alla de försämringar som resten av förslaget innebär för de allra flesta. Därför, fru talman, avstyrker vi i Vänsterpartiet förslaget i dess helhet, och jag yrkar bifall till den gemensamma reservationen från Vänsterpartiet, Socialdemokraterna och Miljöpartiet.

(Applåder)

I detta anförande instämde Lars Lilja (s) och Ulf Holm (mp).

Anf. 4 ULF HOLM (mp):

Fru talman! När man såg rubriken på betänkandet AU4 från arbetsmarknadsutskottet, *En förenklad semesterlag m.m.*, fanns förhoppningen att regeringen skulle göra semesterlagen lite enklare och mer begriplig. För många av oss som varit ute och jobbat är den fortfarande obegriplig, men vi är i alla fall glada att vi får semester och semestertillägg. Tyvärr är inte de förenklingar som regeringen föreslår särskilt bra ur löntagarnas synpunkt, framför allt inte för dem som kanske mest behöver samhällets stöd, det vill säga personer som är långtidssjukskrivna eller har fått en arbetsskada. För dem innebär förslaget stora försämringar, och jag är därför mycket nyfiken på att höra hur den borgerliga majoritetens företrädare kommer att förklara det. Än en gång slår man nämligen på dem som står längst bort från arbetsmarknaden och riskerar mest i samhället.

När vi kom till riksdagen i dag på morgonen delade IF Metall ut broschyrer där de på ett enkelt sätt förklarar vad förslaget innebär: lägre semesterlön per dag, långtidssjukskrivna förlorar 13 och arbetsskadade

25 semesterdagar. Det är tre mycket viktiga påpekanden. Som vi kan se i betänkandet hafsar utskottsmajoriteten bara förbi det och verkar inte uppmärksamma denna försämring av semesterlagen. I stället använder man allmänna formuleringar, vilket vi hört tidigare talare ta upp, om att man kanske inte tror att arbetsgivare kommer att välja den vägen och så vidare. Det är ganska illavarslande att utskottsmajoriteten berett och behandlat ärendet så dåligt.

Det svåra med förslaget är också att de beräkningsgrunder som antas i många fall måste anses vara högst tvivelaktiga. I går diskuterade vi ett förslag om arbetslöshetskassorna och det statistiska underlaget. Jag hade önskat att majoriteten hade använt lite bättre statistiskt underlag i det här ärendet. Att säga att vi ska ha en genomsnittlig löneökning på 3,7 procent är inte troligt. Det är ett svårt antagande att göra. Då har man inte tittat på de olika grupper som finns i samhället. Jag tror att det är farligt och kommer att allra hårdast drabba de personer som är mest utsatta. Det gäller framför allt lågavlönade, LO-kvinnor och andra grupper i samhället som haft den minsta löneökningen de senaste tio åren. Därför tror jag inte att det är rimligt att sätta nivån 3,7 procent.

Med detta vill jag yrka bifall till den gemensamma reservationen från Socialdemokraterna, Vänsterpartiet och Miljöpartiet och avslag på propositionen.

I detta ärende instämde Lars Lilja (s) och Josefin Brink (v).

Anf. 5 ANNIKA QARLSSON (c):

Fru talman! Det vi ska besluta om i dag är arbetsmarknadsutskottets betänkande nr 4, *En förenklad semesterlag, m.m.* Förslaget innebär att semesterlagen förenklas i sak, språkligt och redaktionellt. Bland annat införs en ny beräkningsregel för semesterlön, rätten till semesterledighet även vid kortare anställningar, semesterledigheter vid deltid och oregelbunden arbetstid samt beräkning av semesterlön för sparad semester. Vi stärker semesterrätten för dem som har svag ställning på arbetsmarknaden, och vi förenklar för företagen så att deras administrativa kostnader ska minska.

Betänkandet innehåller en ny beräkningsregel för semesterlön, sammalöneregeln, som införs parallellt med procentregeln. Sammalöneregeln införs för arbetstagare med fast lön. Arbetsgivare har även möjlighet att välja att tillämpa procentregeln för arbetstagare som har fast lön.

Procentregeln, som i dag gäller för beräkning av semesterlönen, innebär att semesterlönen beräknas till 12 procent av lönen under intjänandeåret. Dessa 12 procent räknas fram med hänsyn till att den semesterlön som utbetalats under intjänandeåret inte räknas med.

Sammalöneregeln bygger på att ordinarie lön betalas ut under semesterledigheten samt ett semestertillägg. Semestertillägget är framräknat med hänsyn till en genomsnittlig löneökning under den senaste tioårsperioden och har då landat på 3,7 procent. De tio åren bygger självklart på både goda och dåliga år. Det är alltså fråga om en genomsnittlig löneökning. Vi tror att den kommer att fortsätta även framöver. Tilläggets storlek innebär att semesterlönen så långt det är möjligt blir lika oavsett om semesterlönen beräknas enligt procentregeln eller sammalöneregeln. Sammalöneregeln är avsevärt enklare och kommer att kunna

tillämpas av det stora flertalet arbetstagare, men den är inte tillämpbar på alla. Därför kvarstår även procentregeln.

På samma sätt som i dag kommer det att vara möjligt att avvika från beräkningsreglerna genom kollektivavtal. Den stora delen av arbetsmarknaden är styrd av dem. Därför är det underligt att inte höra något från oppositionens sida om vilken betydelse de har.

Utöver detta stärker vi ställningen för de svagaste på arbetsmarknaden. Korttidsanställda, hemarbetande och så kallade okontrollerade arbetstagare kommer att få samma rätt till semesterledighet och semesterlön som övriga arbetstagare. För dem som har anställningar kortare än tre månader tar vi bort regeln att semesterlön presumeras att ingå i lönen. Det kommer alltså att bli tydligt att de har rätt till semesterersättning.

Arbetstagare med deltid eller oregelbunden arbetstid – många gånger kvinnor – får rätt till lika lång ledighet som heltidsarbetande eller arbetstagare med regelbunden arbetstid. Semesterlön för sparad semester beräknas på samma sätt som för ordinarie semester.

För arbetstagare som har flera anställningar som följer på varandra hos samma arbetsgivare ska anställningarna i semesterhänseende räknas som sammanhängande anställning.

Frånvaro på grund av sjukdom eller arbetsskada upphör att vara semesterlönegrundande när en arbetstagare varit helt eller delvis frånvarande från arbete under ett helt intjänandeår utan längre avbrott i frånvaron än 14 dagar i följd, precis som oppositionen har påpekat. Det vi gör i stället är att stärka rätten till betald semester när arbetstagare återkommer i arbete efter en längre sjukfrånvaro.

De här reglerna ska träda i kraft den 1 april 2010, med en övergångsbestämmelse att de nya bestämmelserna ska tillämpas första gången på frånvaroperioder som påbörjas efter ikraftträdandet.

Fru talman! Det är förbättringar och förstärkningar i både skrivningar och förslag för dem som har svagast anknytning till arbetsmarknaden. De korttidsanställda, de hemarbetande och de okontrollerade arbetstagarna, de som normalt inte övervakas utan tidigare själva förväntats planera in nödvändig ledighet, får nu samma rätt till semesterledighet och semesterlön som övriga arbetstagare. För dem med kortare anställningar än tre månader tar vi bort den regel som säger att semesterlönen förutsätts ingå, så att det nu blir tydligt att även de som är anställda under kort tid ska ha semesterersättning.

De som jobbar deltid eller på oregelbundna tider får med den nya lagen rätt till lika lång sammanhängande semester som de som arbetar heltid eller på regelbundna tider. Det är ett förslag som gynnar många kvinnor som jobbar inom yrken med obekväma arbetstider eller deltid.

För att underlätta uttaget av sparad semester kommer de dagarna att beräknas på samma intjänandeår. Det underlättar avsevärt för arbetsgivaren. Om en arbetstagare har flera anställningar som följer på varandra i nära anslutning ska anställningarna i semesterlönehänseende ses som en sammanhängande anställning. Det gör att man har rätt att ta ut semester och också semesterlön i samband med semesterdagarna i stället för att de utbetalas vid anställningens slut.

I debatten som föregått dagens debatt i kammaren och som också har kommit från oppositionens företrädare har förslaget huvudsakligen kritiserats på två punkter.

Den ena punkten är att förslaget slår mot långtidssjukskrivna genom att sjukdom inte är semesterlönegrundande mer än ett år. Det vi föreslår är att det första året är semesterlönegrundande, inte två som tidigare. I stället förbättrar vi genom att man när man kommer tillbaka efter lång tids sjukfrånvaro ska ha rätt till betald semester. Det är mer i linje med lagens syfte att se till att man faktiskt får semesterledighet när man jobbar. Arbetsgivare betalar i dag dubbla semesterlöner, dels till den sjukskrivne, dels till vikarien. Två utredningar, 2008 års semesterlagsutredning samt den av den socialdemokratiska regeringen tillsatta Knaskommittén, har ansett att den delen av systemet är väldigt krånglig att tillämpa eftersom arbetsgivaren då måste ha koll på arbetstagarnas frånvaromönster i upp till tre år. Denna förändring hänger också ihop med den förändring vi gör inom sjukförsäkringen, där vi går in med tidigare och aktivare insatser med rehabilitering.

Det finns också en övergångsregel som gör att ändringen berör sjukskrivningsperioder som påbörjas efter att lagen ska träda i kraft. De som har börjat med sjukskrivningsperioder tidigare kommer inte att omfattas.

Den andra punkten som kritiserats är att den nya beräkningsgrunden skulle resultera i kraftigt sänkta semesterersättningar. Exempel som florerat före debatten om flera tusen är räknade på felaktiga grunder, dels på vad den gamla lagen ger, dels på hur lönestegringen påverkar i framtiden. De beräkningar som ligger till grund för förslaget är framtagna för att ge så lika ersättning som två olika system kan göra. Sammalöneregeln grundar sig på löneutvecklingen under den senaste tioårsperioden med ett genomsnitt på 3,7 procent.

Fru talman! Poängen med förslagen är att göra en svårtillämpad lagstiftning mer lättillämpad. Med enklare regler blir det lättare för den enskilde att kontrollera semesterlönen, och det underlättar för arbetsgivaren att betala ut rätt ersättning. Semesterlönebestämmelserna är utformade så att det blir lika mycket i semesterlön i båda modellerna. Vi stärker semesterrätten för korttidsanställda och okontrollerade arbetstagare. För deltid arbetande och dem med oregelbundna tider ger vi rätt till lika lång sammanhängande ledighet som för de andra. Vi stärker rätten till betald semester när långtidssjukskrivna kommer tillbaka i arbete. Sett till helheten anser regeringen och utskottet att förslagen är väl balanserade.

Jag yrkar bifall till utskottets förslag i betänkandet.

I detta anförande instämde Sven Yngve Persson (m) och Désirée Petrus Engström (kd).

Anf. 6 LARS LILJA (s) replik:

Fru talman! Annika Qarlssoon pratar om förenkling. Jag vill fortfarande påstå att det här förslaget är hafsigt och slarvigt genomfört. De allra tyngsta remissinstanserna – Svenskt Näringsliv, Företagarna och Arbetsgivaralliansen – säger själva att det här inte innebär någon större förenkling. Det innebär inte att de administrativa kostnaderna minskar särskilt mycket. Att det skulle vara en förenkling vill jag påstå är helt fel.

Annika Carlsson pratar om vissa förbättringar. Ja, det finns en del förbättringar i förslaget. Men varför ska man då behöva kompensera de förbättringarna med försämringar, framför allt för dem som verkligen har det svårt? Det gäller dem som är långtidssjukskrivna och dem som har råkat ut för en arbetsskada. Jag kan inte förstå poängen med det.

Annika Carlsson ville att vi skulle kommentera det här med kollektivavtal. Det kanske är så att Annika Carlsson känner till att de här avtalen kommer att sägas upp nu och ska omförhandlas under våren. Det är klart att arbetsgivarna nu ser sin möjlighet att sätta press på arbetstagar-
na. Har vi då en semesterlag som försämrar arbetstagar-
nas förutsättningar är det klart att arbetsgivarna kommer att använda den. Den kommer att bli ett golv i förhandlingarna. Man kan absolut inte påstå att den så kallade förenklingen stärker arbetstagar-
nas rättigheter. Snarare är det tvärtom. Detta försämrar de fackliga organisationernas möjlighet att förhandla.

Annika Carlsson talar om den så kallade rehabkedjan, ungefär som att ett riksdagsbeslut innebär att vi inte kommer att ha några långtidssjukskrivna framöver. Men så är det ju inte. Det kommer vi att ha även fortsättningsvis, och det är de som drabbas hårdast. Jag skulle vilja veta varför det är de som ska drabbas av förslaget.

Anf. 7 ANNIKA CARLSSON (c) replik:

Fru talman! När det gäller förenklingen kan vi titta igenom förslagslistan och se att det finns bitar som självklart kommer att göra det enklare, till exempel när det gäller beräkningen av semester för det stora kollektivet arbetstagar-
na på större arbetsplatser. Med ett sådant förslag som det om semesterlöner för sparad semester är det självklart en förenkling att inte behöva gå tillbaka till de sparade dagarna för 2004, 2005, 2006 och 2007 utöver den semester i år som ska beräknas på 2008. Självklart är det en förenkling att kunna använda endast en beräkning för semesterutbetalningarna.

När det gäller kraven på förenklingar är det självklart så att man skulle ha önskat att det hade kunnat gå att komma ännu längre och göra ännu mer. Det är fortfarande så att det inte är den enklaste lagmassan eller textmassan med lagförslag. Men det är ändå så att vi tar ett steg i rätt riktning när det handlar om att förenkla.

Kopplat till sjukförsäkringen kan vi se att det vi gör och som jag kan tycka borde ha varit gjort för länge sedan handlar om att se till att sätta in aktiva insatser i ett betydligt tidigare skede. Den förra regeringen använde i stället som metod att med automatik förtidspensionera efter ett år i stället för att göra insatser för att ge möjlighet och rätt till rehabilitering och en chans att komma tillbaka till arbete. I det skiljer vi oss åt. Det är helt tydligt och klart att vi i stället vill stötta och hjälpa och göra de insatser som krävs för att man ska ha möjlighet att komma tillbaka till arbete, vilket tydligen står i motsats till Socialdemokraternas åsikt att det är rätt bra att förtidspensionera och se till att man ska leva på rätt låga ersättningar.

Därför blir det också rätt naturligt och självklart att de förändringar vi gör i sjukförsäkringen följer med in i den här delen, där vi kommer att ha en ambition att göra insatser betydligt tidigare för att säkerställa att man inte ska behöva gå sjuk så länge.

Jag får återkomma till de andra svaren i nästa replik.

Prot. 2009/10:37
25 november

Anf. 8 LARS LILJA (s) replik:

Fru talman! Jag har fortfarande inte fått något svar på varför de arbetsskadade och de sjukskrivna ska drabbas av detta förslag, men det kanske jag får i nästa replik.

Annika Qarlssoon pratar sig varm för hur viktigt det är att förenkla semesterlagen så att arbetstagarna och arbetsgivarna ska förstå det här. Det vore väl klädsamt om regeringen i så fall kunde ha samma ambitioner med a-kassan som man har med semesterlagen, så kanske det också skulle kunna bli lite enklare att förstå.

Annika Qarlssoon säger att det ska göras starka insatser för de långtidssjuka. Vi kan titta på vad som kommer att hända efter nyår. Drygt 50 000 utförsäkrade kommer in i a-kassan. Vi fick på ett utskottssammanträde för inte så länge sedan se en budget för Arbetsförmedlingen. Det har lagts 16 miljarder ytterligare till Arbetsförmedlingens budget. Av dem går 14 miljarder till aktivitetsstöd och a-kassa. Det finns 2 miljarder kronor för att ordna vettiga aktiviteter. Det kommer naturligtvis inte att fungera. Ni pratar om rehabilitering, men ni ser inte till att det finns resurser för rehabiliteringen.

Det finns en gemensam EG-Dom, C-350/06 och C-520/06, som innebär att sjukledigheter syftar till tillfrisknande. De får inte utgöra hinder för intjänande av betald semester eftersom semestern syftar till rekreation och återhämtning.

Regeringen har i många andra frågor som har varit till arbetstagarnas nackdel visat ett stort intresse av att följa EG-domstolens utslag. I det här fallet verkar inte intresset av att följa utslaget vara lika stort. Jag skulle gärna vilja veta varför. Kan det möjligtvis vara så att regeringens politiska agenda styr hur man väljer att tolka och följa EG-domstolens utslag? Kan jag få reda på varför sjuka och arbetsskadade ska drabbas så hårt av förslaget?

Anf. 9 ANNIKA QARLSSON (c) replik:

Fru talman! Lagens intentioner handlar om att ge rätt till vila och rekreation under arbetstid. Förslaget kommer att i stället stärka den intentionen. Drabbas gör den som inte får någon hjälp, säger jag. Vi både pratar rehabilitering och ser till att det finns pengar, till skillnad från tidigare regering. Vi ser till att den som har varit långtidssjukskriven får möjlighet att komma tillbaka till arbetet och få betald semester. När kollegerna går på ledighet ska man också kunna gå på ledighet. Där förstärker vi den delen.

Vad som knappast nämns över huvud taget är att de med korttidsanställningar, jobbar deltid eller har oregelbundna arbetstider faktiskt får rätt till en sammanhängande semesterledighet. Jag kan tycka att det är olyckligt att oppositionen väljer att avstå helheten när det faktiskt handlar om förbättringar för dem som har svagast anknytning till arbetsmarknaden. Det är underligt.

Anf. 10 JOSEFIN BRINK (v) replik:

Fru talman! Det råder inget tvivel om var den här regeringen och den borgerliga majoriteten har sina sympatier. De sjuka och de arbetsskadade

*En förenklad
semesterlag, m.m.*

har det tydligen för bra medan det är synd om arbetsgivarna. De har alldeles för stora administrativa bördor och uppenbarligen också alldeles för stora utgifter för de anställda som har slitits ut på sina arbetsplatser.

Förkortningen av rätten till semesterersättning för sjuka och arbets-skadade motiverar man med att det är för krångligt för arbetsgivaren att hålla reda på uppgifter om sina egna anställda tre år bakåt i tiden. Samtidigt har man infört den så kallade rehabiliteringskedjan – utförsäkringskedjan. De som utförsäkras ska själva se till att plocka fram tio år gamla uppgifter om tidigare anställningar med arbetstider, frånvaro etcetera. Det ska de sjukskrivna som nu i utförsäkringskedjan ska förvandlas till arbetslösa ägna sig åt. Det är ett omfattande detektivarbete. Det är uppenbarligen inte en för stor administrativ börda för de människorna. Men den arbetsgivare som har en anställd som är sjuk eller har blivit skadad på arbetsplatsen ska alltså inte behöva bemöda sig om att plocka fram tre år gamla uppgifter om den anställda personen.

På vilket sätt är detta en så stor administrativ börda för arbetsgivarna? Är det inte i själva verket så att det här bara är ett sätt att se till att arbetsgivarna får behålla lite mer av pengarna och slippa betala till sina förbannade anställda som uppenbarligen bara kostar pengar i Annika Qarls-sons och de borgerliga ledamöternas värld?

Anf. 11 ANNIKA QARLSSON (c) replik:

Fru talman! Det här var ett rätt talande inlägg från Josefin Brink och Vänsterpartiet. I deras program framskymtar att de gärna vill ta över ägandet i svenskt näringsliv – inte i organisationen utan i alla företag runt om i landet. Någonstans handlar det om en syn på arbetsgivare som ändå ser till att en majoritet av svenska folket har ett jobb att gå till och finns med i en verksamhet som gör att vi alla är med och betalar skatt som kan gå till skola, vård och omsorg. I Josefin Brinks värld är de parasiter som bara ställer till oreda och därför är det bäst att ta över ägandet. Den delen blev tydlig i det här inlägget.

Semesterlagsförändringen handlar om att ha en väl avvägd balans i frågorna. När det gäller de långtidssjukskrivna handlar det om ett år för semesterlön. Däremot har de i stället rätt till betald semester när de kommer tillbaka i arbete.

I hela vår politik handlar det om att ge stöd, hjälp och möjlighet att komma tillbaka i arbete. Vi vill också se till att när man väl kommer tillbaka i arbete ska man också ha rätt till betald semester. Vi förstärker i den delen. Vi förstärker också i de andra delarna för dem som har korttidsanställningar, oregelbundna tider eller arbetar deltid rätten till sammanhängande semester.

På totalen finns en väl avvägd och sammanvägd bild som är bra och som går framåt. Men om man i likhet med Josefin Brink tycker att företagare inte är något som borde få existera kan man fundera på ingångarna i debatten. Det framskymtade i första repliken från Josefin Brink.

Anf. 12 JOSEFIN BRINK (v) replik:

Fru talman! Det är roligt att Annika Qarls-son tar sig för att göra egna fantasifoster om vad Vänsterpartiet pratar om i stället för att ta upp det förslag som hon försvarar. Det här handlar inte om synen på arbetsgivare i största allmänhet, utan det här handlar om rätten till semesterersättning

för den som har blivit utsliten på sin arbetsplats. Den som har drabbats av en skada på sin arbetsplats får de facto en försämrad rätt till semesterersättning. Den som är långtidssjukskriven får en försämrad rätt till sjukersättning. Det är ett faktum! Annika Qarlszon står här och framhåller att det i själva verket är en förbättring, men det är inte sant. En långtidssjukskriven förlorar 13 betalda semesterdagar. En arbetsskadad förlorar 25 betalda semesterdagar. Vem är det som behåller pengarna? Det spelar väl ingen roll om det är en ond eller god person som får behålla pengarna. Det är pengar som stannar kvar i företaget i stället för att gå till den anställda, som rimligen har gjort en viss nytta i företaget men som har slitits ut på arbetsplatsen. Det är vad jag vill ha sagt med mitt inlägg på den punkten.

Annika Qarlszon för efter att dessa regler, som försämrar för de sjuka och arbetsskadade, inte går att avtala bort i kollektivavtal. Det är tvingande regler som alla måste följa alldeles oavsett. Precis som Lars Lilja sade innebär alla bestämmelserna sammantaget stora försämringar för många. De kommer naturligtvis att påverka förutsättningarna för att teckna bra kollektivavtal med bra förutsättningar för löntagarna att få semesterersättningar. Det här vet naturligtvis Annika Qarlszon om, och det är också syftet med den borgerliga politiken, det vill säga försvaga löntagarnas ställning och försämrade deras villkor.

(Applåder)

Anf. 13 ANNIKA QARLSSON (c) replik:

Fru talman! Jag har inte sagt att det blir en försämring vad avser antalet dagar, utan det är fråga om en sänkning. Jag har inte påstått något annat. Däremot ska man när man kommer tillbaka i arbete ha rätt till betald semester.

Nu kan vi se att för arbetsgivarna, som i den andra repliken inte var så farliga, är det fråga om att ta in en vikarie för en sjukskriven eller arbetsskadad. Arbetsgivaren har att stå för lön och för semesterersättning också för vikarien. Semesterlagens intentioner handlar om att ge rätt och möjlighet till vila och rekreation från arbete. Då är det rimligt att betalningsansvaret följer den som är i arbete.

Det går inte att avtala bort en bit. När jag talar om kollektivavtal handlar det om vilken regel som ska användas för att beräkna semesterlönegrunden.

Jag kan också känna en viss oro över att det Josefin Brink i dag står här och säger är att de förbättringar som vi gör, både för dem som har kortare anställning än tre månader och för dem som jobbar deltid eller har oregelbundna arbetstider med rätten till sammanhängande semester, alltså många av dem som har en svag förankring på arbetsmarknaden, inte är värda någonting. Josefin Brink och Vänsterpartiet väljer att gå emot det här förslaget och säga att de inte vill ha det.

Jag kan tycka att det totalt sett görs en sammanvägning av förenkling och förbättring, där vi också stärker dem som har den svagaste ställningen på arbetsmarknaden. Vi ser också till att det, även om det är begränsat, trots allt blir en förenkling. Det är ett steg i rätt riktning, även om jag tror att det kan behövas ännu mer längre fram.

Därför, återigen: Jag tycker att det är ett väl balanserat förslag, och jag yrkar bifall till förslaget i betänkandet.

Anf. 14 ULF HOLM (mp) replik:

Fru talman! Från Miljöpartiets sida applåderar vi alla förenklingar som är möjliga att göra för företagen. Vi tror att företagen är väldigt viktiga. Däremot har vi uppfattat när vi har varit ute och träffat företagen att det inte är ändringar i semesterlagen som är det mest eftersträvarsvärda som de lyfter fram för att förenkla regelverket – bara som en parentes.

Egentligen önskar vi att man kunde yrka på återremiss av det här. Det finns, precis som Annika Qarlsson säger, en del godbitar här som gör det enklare och som gynnar vissa grupper. Problemet är att ni samtidigt har lagt till stora försämringar för stora grupper. Det är de långtidssjukskrivna som får 13 förlorade semesterdagar, och det är de arbetsskadade som kan förlora upp till 25 dagar.

Det är kraftiga försämringar. Vi kan inte förstå att man måste göra de kraftiga försämringarna och i den andra vågskålen ha vissa förbättringar för vissa grupper som har en svag förankring på arbetsmarknaden. Det är där problemet ligger. Det är inte så att vi är emot att man förenklar den svåra semesterlagen, men man måste göra det utan att för den skull försämra avsevärt för vissa grupper som, enligt oss i oppositionen, behöver samhällets stöd som mest. Där är grundproblematiken.

Därför tycker vi att man borde gå tillbaka, göra om det här och göra ordentliga förbättringar i lagstiftningen, för det är inte den mest efterfrågade förändringen av företagen i dagsläget. Men jag tror att många skulle bli glada om vi om ett eller ett och ett halvt år lade fram ett förslag som gjorde det enklare, utan att för den skull försämra för stora grupper.

Anf. 15 ANNIKA QARLSSON (c) replik:

Fru talman! Det var en väldigt intressant inledning. Jag skulle vilja höra de samtal som ni måste ha i er samarbetskonstellation, för det är lite olika ingång till arbetsgivarna från föregående talare och nuvarande talare, Ulf Holm. Det ska bli mycket spännande att se hur ni får det att gå ihop.

Godbitar, sade Ulf Holm. Ja, godbitarna i det här är att vi stärker alla dem som har den svagaste ställningen på arbetsmarknaden. Det är korttidsanställda, med kortare anställningar än tre månader, som tydligt får rätten till semesterersättning som vi tar upp här. Vi tar bort en regel som har skrivits på ett sådant sätt att man kanske inte hade kunnat kräva det tidigare. Vi ser till att de som jobbar deltid eller har oregelbundna arbetstider får rätt till en sammanhängande ledighet. En väldigt stor andel kvinnor återfinns i den gruppen. Vi ser också till att det blir enklare beräkningar som gör det lättare att få en överblick över vad man ska ha i semesterersättning, så att man får rätt semesterersättning.

Alla de här godbitarna kan jag läsa om i reservationen, som jag utgår från att även Miljöpartiet kommer att trycka på knappen för i dag, men man yrkar avslag. Alla dessa godbitar som man säger finns i det här förslaget, där vi stärker dem som har den svagaste ställningen på arbetsmarknaden, struntar Ulf Holm och Miljöpartiet i. Jag kan tycka att det är mycket allvarligt.

I den del där vi pratar om dem som är långtidssjukskrivna måste man se det i en helhet. Jag vet att även oppositionen brukar se det i en helhet, fast kanske inte på samma sätt som jag och alliansen ser det. Det vi säger

handlar om att det vi vill är att göra tidigare insatser. I stället för att låta personer gå i lång sjukskrivning eller ha lång frånvaro får de rätt till rehabilitering och möjlighet att komma tillbaka till arbetslivet, där man har både 100 procent av sin lön och semesterersättning, semesterlön, och semester att ta ut. Vi säger också att de som har varit sjukskrivna under en längre period ska när de kommer tillbaka till arbetet ha rätt till betald semester, precis som sina arbetskamrater.

Anf. 16 ULF HOLM (mp) replik:

Fru talman! Problemet är att Annika Qarlsson blundar för de nackdelar det här förslaget har. Hon ser bara de små fördelarna för vissa grupper, som jag erkänner finns med i förslaget. Hon ser inte kopplingen till vad det innebär för andra grupper som är långtidssjukskrivna eller arbets-skadade. Sedan går hon in på regeringens rehabkedja, som enligt mig bara innebär försämringar. Det håller inte.

Vi kritiserar att ni inte har gjort någon jämställdhetsanalys av det här förslaget, och ni har inte heller gjort en analys av för- och nackdelar. Det finns stora nackdelar med det här förslaget när det gäller olika beräk-ningsgrunder och vad som händer med de arbetsskadade och långtids-sjukskrivna på grund av att ni för ned det från två till ett års beräknings-grund. Det får effekter, och de effekterna vill inte ni se på. Där är grund-problematiken. Jag tycker att det är väldigt synd.

Sedan kan vi ha långa diskussioner om småföretagande och så vidare. Jag tror att företagarna vet vilka partier i riksdagen som har lagt fram de mest populära förslagen på de åtgärder som de vill se för att stärka små-företagandet. Det är Miljöpartiets förslag om sänkta arbetsgivaravgifter och Vänsterpartiets förslag som är de mest populära. Det handlar inte om semesterlagen – det är inte den som är högst upp på agendan.

Jag vill än en gång vädja till er att dra tillbaka det här förslaget, göra om det och se helheten. Då kommer ni att upptäcka att det har stora bris-ter. Det är det som vi från oppositionen reagerar så kraftigt mot.

Anf. 17 ANNIKA QARLSSON (c) replik:

Fru talman! När det gäller hur det slår för just de långtidssjukskrivna är vi medvetna om att det blir förändringar. Men det vi i stället har sett till att få in är att man ska ha rätt till semester när man kommer tillbaka. Även i den här delen är det en arbetslinje som vi förespråkar, och det hänger ihop med de förändringar som vi gör i sjukförsäkringssystemet.

I de här delarna kan jag se att det snarare är oviljan att göra någon-ting, oviljan att prata rehabilitering och oviljan att göra insatser för de här grupperna som är det allra allvarligaste, och där har vi sett brister under så många år. Att då inte se att de delarna hänger ihop och att det är vik-tigt att de samspelar blir lite konstigt.

När det gäller underlag för semesterberäkningarna har det florerat ett antal olika exempel, där beräkningarna både har gjorts felaktigt på den gamla semesterlagen, vilket kan bero på att den är krånglig, och har gjorts felaktigt på den nya semesterlagen, vilket också skulle kunna bero på att den är krånglig, eller på att man har en vilja att visa att det får ett felaktigt utslag.

Det som händer när man räknar upp lönen är att de siffror som används för de nya beräkningsunderlagen gör att man hamnar ytterst få kronor ifrån. Det är alltså tämligen likvärdiga förslag, så lika som två olika förslag kan vara, i semesterlöneberäkningar.

I den delen kan jag tycka att det blir lite olyckligt när man sprider lögner. Jag funderar om det är så att man inte har en politik som räcker eller fullt ut går att försvara och att man därför måste använda sig av felberäkningar och därmed lögner i debatten. Men vi närmar oss ett valår och vi närmar oss ett val, och ibland kan vissa liknelser göras. I krig sägs det att sanningen är det första som försvinner, och jag vet inte om det är samma tendenser som vi ser även i den politiska debatten.

Överläggningen var härmed avslutad.
(Beslut fattades under 19 §.)

14 § Konfliktlösning vid offentlig säljverksamhet på marknaden

Föredrogs
näringsutskottets betänkande 2009/10:NU8
Konfliktlösning vid offentlig säljverksamhet på marknaden (prop. 2008/09:231).

Anf. 18 BÖRJE VESTLUND (s):

Fru talman! Vi ska nu behandla näringsutskottets betänkande nr 8, *Konfliktlösning vid offentlig säljverksamhet på marknaden*. I propositionen, som har samma rubrik, föreslås att konkurrenslagen ändras så att man kan hindra att en kommun bedriver säljverksamhet om den endera hämmar eller är ägnad att snedvrída konkurrensen på marknaden.

Undantag från detta är om den är försvarlig från allmän synpunkt eller om den är reglerad i annan lagstiftning. Även vissa frågor kring Marknadsdomstolens kompetensområde behandlas i denna proposition, men det är av mer teknisk natur.

Fru talman! Vi i den rödgröna oppositionen vill inledningsvis klarlägga att vi inte motsätter oss en lagreglering som innebär att man ska komma till rätta med problem som kan uppstå när det gäller konkurrens på lika villkor för offentlig och privat sektor. Men vi har starka invändningar mot detta hafsverk och den dåligt underbyggda proposition som regeringen har lagt fram.

En av de saker som var väldigt tydliga i detta fall var att det i remissomgången fanns väldigt disparata uppfattningar. Det var inte bara så att de olika intressena, till exempel Sveriges Kommuner och Landsting respektive Svenskt Näringsliv, hade diametralt olika uppfattningar – det får man räkna med när man kommer med ett sådant här förslag. Det intressanta var just att de mer legala remissinstanserna, domstolar och andra, hade olika uppfattningar. Även myndigheter hade väldigt olika uppfattningar. Därför ville vi från den rödgröna oppositionen ha en hearing om detta, så att vi skulle kunna få höra helheten kring vad man hade för uppfattningar och så att vi skulle kunna bilda oss en uppfattning.

Jag vill bara att kammaren noterar att man inte kunde ha en sådan, för det var väldigt bråttom att få fram den här propositionen.

De processuella reglerna i propositionen är väldigt speciella. Konkurrensverket kan vända sig till Stockholms tingsrätt, som har att meddela beslut om att man förbjuder verksamhet. Beslutet kan, om Konkurrensverket *inte* beslutar att driva frågan till domstol, ändå prövas av ett företag som berörs av detta. Slutligen kan beslut överklagas till Marknadsdomstolen.

Samtidigt, fru talman, kan beslut om att inrätta en ny verksamhet i en kommun överklagas till allmän förvaltningsdomstol som har att avgöra om det ligger inom kommunens kompetensområde att bedriva en viss verksamhet. Detta kan i sin tur överklagas till kammarrätt och regeringsrätt.

En inte alltför djärv gissning är att det kan uppstå situationer där en domstol kommer fram till en slutsats och en annan kommer fram till en annan slutats. Då uppstår frågan för kommunen eller, för all del, företaget: Vad har man att rätta sig efter? Är det Marknadsdomstolens uttalande som ska gälla, eller är det Regeringsrättens uttalande som ska gälla?

Detta är ett hafsverk, fru talman. Det är därför som vi är så kritiska till den här lagstiftningen.

En av de här bitarna handlar om huruvida det från allmän synpunkt är rimligt att bedriva det här. Det är just det här ”från allmän synpunkt” som blir något knepigt när man börjar titta på och nagelfara det här lagförslaget. ”Från allmän synpunkt” är nämligen väldigt dåligt definierat.

Fru talman! Den här regeringen brukar tala om vikten av rättssäkerhet, men det gäller tydligen inte kommuner och företag som ska hantera det här regelverket. Regelverk ska ju vara något så när förutsägbara, så att det i någon mening kan förutsägas vad som kommer att hända.

Varken kommuner eller företag kan av denna lagstiftning utläsa vad som gäller och vad som inte gäller. Propositionen saknar så gott som helt och hållet vägledning, med undantag av två fall. När det gäller över-skotts försäljning och vissa infrastrukturinvesteringar i glesbygd, där det inte finns några kommersiella aktörer, finns det ordentlig vägledning. Men i övrigt finns ingen vägledning.

Sanningen är att ingen – jag upprepar: ingen – kan överblicka hur stark eller svag denna lag är ur kommunernas, landstingens, statens eller företagens perspektiv. Jag upprepar: Det är ett hafsverk. Det är ogenomtänkt, och det är slarvigt.

Fru talman! Stockholms tingsrätt har i ett mycket analytiskt och väl-formulerat remissvar förkastat promemorian som föregått propositionen. Bland annat menar Stockholms tingsrätt att man gör en fullständigt ovederhäftig tolkning av hur EG-rätten ska tillämpas. Sveriges Kommuner och Landsting gör samma iakttagelse. Att intresseorganisationer som SKL har sitt intresse att försvara kan man förstå. Men det är helt ofattbart att man inte lyssnar på en av våra domstolar som avviker rejält i förhållande till regeringen i sitt remissvar.

Fru talman! På näringsutskottets sammanträde i går hade vi besök av Exportkreditnämnden och Svensk Exportkredit. Det var en gedigen redovisning av de insatser som dessa båda instanser har gjort för att gynna svensk export under den ekonomiska krisen. Kontrakt för flera miljarder och därmed många svenska arbetstillfällen har dessa båda instanser hjälpt till att klara. Det var med värme och stolthet som utskottet kunde konsta-

tera att den bedömning som regering och riksdag gemensamt gjorde var både rätt och riktig.

Men om någon bank skulle hävda att Svensk Exportkredit eller Exportkreditnämnden konkurrerar med en bankverksamhet, hur skulle Marknadsdomstolen ställa sig till det?

Ett annat faktiskt fall gäller en kommun som bedriver en dagverksamhet för personer med funktionsnedsättning. I denna verksamhet ingår inte sällan att man har ett litet kafé där man säljer kaffe och bröd för en billig penning. Dessutom kanske man säljer de alster som tillverkas på detta dagcenter.

Jag har besökt ett antal sådana verksamheter. I ett fall tillverkade man små korgar med eterneller i. Vid torget intill fanns en blomsterhandlare som också sålde eterneller. Vad händer om denna blomsterhandlare går till Marknadsdomstolen?

Eller vad händer om min sångpedagog, som inte sällan ger ungdomar lektioner till marknadspris, går till domstolen för att hävda att den kommunala musikskolan snedvrider konkurrensen?

Eller vad händer om ett bussbolag går till domstol för att pröva om länstrafiken snedvrider konkurrensen?

Vad händer om vårdföretaget lägger ett anbud för att bedriva en vårdcentral samtidigt som landstinget lägger ett egenregianbud? Är detta förenligt med lagen eller inte?

Eller vad händer med den idrottsförening som åtagit sig att sköta om omklädningsrum och idrottsplatsen mot en mindre penning och som samtidigt får disponera idrottsplatsen? Är det förenligt med denna lag?

Fru talman! Jag kan inte svara på detta. Det tråkiga är att det inte heller går att läsa ut vad propositionen säger. Nästan alla remissinstanser har klagat på att promemorian saknar vägledning för rättstillämpning.

Svensk Exportkredit, landstinget, sångpedagogen, blomsterhandlaren, bussbolaget, idrottsföreningen och så vidare får lägga tusentals kronor på att bedriva rättsprocesser mot varandra. Är det ett sådant förfarande som riksdagen eftersträvar?

Jag kan bara konstatera att luddiga lagar oftast är uttryck för en otydlig politik. Jag kan också konstatera att denna regering genom bland annat denna proposition visar vilken otydlig näringspolitik man bedriver. Det är beklagligt, sorgligt och ledsamt att vi inte har en regering som kan eller vill driva en tydlig politik på detta område.

Fru talman! Ett annat konstaterande vi gör är att hela denna lagstiftning lutar sig mot en promemoria från 2001. Det har hänt mycket sedan dess på detta område. Därför är det extra tråkigt att man inte har valt att uppdatera denna promemoria, trots att den faktiskt kommer så sent under mandatperioden.

Propositionen grundar sig på nästan tio år gamla fakta. Om situationen är förändrad sedan 2000 vet jag inte. Det vet inte regeringen heller. Det enda som står klart är att den här propositionen är ett hafsvverk där rättssäkerheten för såväl företag som kommuner sätts på undantag.

Fru talman! Vi i den rödgröna oppositionen vill ha ett system för att hantera den offentliga sektorns konkurrens med privata företag. Men då måste vi ha en lagstiftning som är tydlig, transparent och rättssäker och inte otydliga lagregler vilkas omfattning ingen kan överblicka. Hela

lagstiftningen måste göras om i grunden. Det är därför som man ska göra om den och göra den rätt.

Fru talman! Till sist yrkar jag bifall till reservationen.
(Applåder)

Anf. 19 KENT PERSSON (v):

Fru talman! Jag vill börja med att yrka bifall till reservationen och avslag på propositionen. Jag vill i anslutning till det säga att för Vänsterpartiet är det kommunala självstyret grundbulten i svensk demokrati. Rege- ringsformen är tydlig när den säger att all makt ska utgå från folket, och det är folket som vart fjärde år ska utvärdera innehållet i den politik som är förd.

Våren 2005 beslutade riksdagen att regeringen borde återkomma med förslag om åtgärder för att komma till rätta med eventuella konkurrens- problem mellan offentlig och privat sektor. Avsikten med det förslag från regeringen som nu ligger på bordet är att motverka konkurrensnedvrid- ning som kan uppstå när offentliga aktörer bedriver säljverksamhet i konkurrens med privata aktörer.

Förslaget innebär att förbud mot visst förfarande eller viss verksam- het ska beslutas av Stockholms tingsrätt på talan av Konkurrensverket och med möjlighet till överklagan vid Marknadsdomstolen. Det innebär att staten, en kommun eller ett landsting kan förbjudas att bedriva verk- samhet av kommersiell eller ekonomisk natur. Även en konkurrensned- vridande verksamhet som en kommun eller ett landsting bedriver ska kunna förbjudas.

Vidare säger man: Förbud ska dock inte få meddelas om verksamhet- en är förenlig med lag eller försvarbar från allmän synpunkt.

De nya reglerna föreslås gälla även för juridiska personer där en kom- mun har ett dominerande inflytande. Det innebär att lagstiftningen kan komma att gälla kommunala bostadsföretag eller länsbolag.

Tingsrätten ska ta ställning till om ett konkurrenshämmande beteende ska anses vara försvarbart från allmän synpunkt. Vid den bedömningen ska tingsrätten först pröva om beteendet strider mot någon författning eller något annat för staten, en kommun eller ett landsting bindande di- rektiv. Om detta visar sig vara fallet ska beteendet anses vara icke för- svarbart.

Fru talman! Här uppstår det första problemet med propositionen. Vad menas med att något är försvarbart ur allmän synpunkt? Jag hoppas att dagens debatt kan bringa klarhet i den frågan, som är central i den här propositionen.

Ekonomistyrningsverket säger i sitt remissyttrande att det torde kunna betraktas som en objektiv rättslig prövning, men ett beteende ska också kunna bedömas sakna försvarbarhet på någon annan grund, vilket huvud- sakligen täcker in situationen att beteendet inte tillgodoser andra samhäl- leliga intressen som överväger konkurrensintresset.

Vad menas då med det? Ekonomistyrningsverket ifrågasätter om det verkligen är möjligt att göra en objektiv rättslig prövning av saken. Borde det inte närmast tolkas som att det handlar om en politisk, subjek- tiv bedömning huruvida det här är försvarbart eller inte? Det är en juri- disk bedömning av politiska beslut.

Prot. 2009/10:37
25 november

*Konfliktlösning
vid offentlig
säljverksamhet
på marknaden*

Stockholms tingsrätt är lite tydligare i sitt remissyttrande och skriver att domstol ska avgöra lämpligheten av politiskt fattade beslut och om de kan utgöra ett kringgående av kommunallagen. Det är väldigt allvarligt. Det handlar om ett kringgående av kommunallagen, den som styr kommunernas verksamhet och är vägledande när det gäller i vilken omfattning kommunen kan bedriva verksamhet.

Förslaget innebär ett ingrepp i det kommunala självstyret. Det kan inte vara rimligt att Stockholms tingsrätt eller Marknadsdomstolen ska avgöra under vilka former eller i vilken omfattning kommuner och landsting ska bedriva sin verksamhet.

Kommunallagen är den lagstiftning som gäller för kommuner och landsting. Domstol har inte den kompetens som behövs för att pröva om kommun- och landstingsverksamhet är förenlig med kommunallagen. Det är värt att beakta.

Vidare står det i propositionen att förslaget kommer att innebära vissa tillkommande arbetsuppgifter för Konkurrensverket eller Stockholms tingsrätt. Det är väl ändå ett understatement.

Några mer betydande kostnader för de offentliga aktörerna bedöms inte heller uppstå, eftersom Konkurrensverket inte ska vara skyldigt att ta upp varje förfarande som kan ifrågasättas vara konkurrensnedvidande på ett skadligt sätt. Så står det vidare.

Men om nu inte Konkurrensverket väcker talan kan ett företag göra det i Stockholms tingsrätt. För att tingsrätten ska kunna göra en bedömning kommer det att krävas ett utredningsarbete som knappast kan anses vara försumbart. Man ska ju ta, som det står, tillbörlig hänsyn till alla de omständigheter som är tänkbara i de enskilda fallen, både faktorer som talar mot och för ett konkurrensnedvidande förfarande.

Det är märkligt att den konsekvensutredning som ska föreligga vid varje beslut är så dåligt belyst i de frågor som det här gäller. Både Konkurrensverket, Stockholms tingsrätt och Ekonomistyrningsverket har ifrågasatt det här och önskar mer vägledning.

En förutsättning vid tillämpning av konfliktlösningsregeln när det gäller offentliga och privata aktörer bör vara förekomsten av eller fara för negativa effekter för konkurrensen. Den fråga som ska besvaras av Konkurrensverket eller Stockholms tingsrätt är om beteendet skadar drivkraften till konkurrens.

Den effektiva konkurrensen leder till lägre avgifter och priser för konsument samt ökad service och valfrihet. Det jag läser upp nu står att läsa på s. 36 i propositionen.

Den nya regeln bör omfatta situationer där det inte råder konkurrens på lika villkor som fall där privata aktörer inte etablerar sig eller där alternativ till det offentliga inte finns på grund av det offentligas agerande. För att ge någon vägledning om vad regeringen tycker skriver man vidare att de typfall som Konkurrensrådet pekar på får anses vara en god illustration av problematiken. Det är tio typfall.

Dessa typfall torde emellertid inte kunna användas som vägledning för att tolka konfliktlösningsregelns innebörd såvitt gäller vilka beteenden som i det enskilda fallet är negativa för konkurrensen och som bör kunna angripas.

Sedan står det vidare: Om typfallen kan man dock dra slutsatsen att förfarande som innebär underprissättning, diskriminering, vägran att ge tillträde till viss infrastruktur bör anses kunna snedvrída marknaden.

Ni märker själva att regeringens proposition är fylld med en rad mot-sättningar. Det här ger inte den vägledning som man behöver ha om man ska kunna fatta beslut och göra en bedömning om det finns en konkurrensnedvridande verksamhet eller inte.

Det som jag läste upp står att läsa på s. 36 i regeringens proposition. Vilka slutsatser kan vi dra av det? Vilken vägledning får Konkurrensverket, Stockholms tingsrätt och Marknadsdomstolen när de ska göra sina bedömningar? Det är frågor som alliansen borde besvara här och nu.

Stockholms tingsrätt är i sitt remissyttrande väldigt klar och tydlig med att de inte tillstyrker det. De gör det helt enkelt med motiveringen att de inte tycker att det behövs en ny lagstiftning. De tycker till och med att den lagstiftning som finns i dag när det gäller Konkurrensverket, EG-rätten och kommunallagen är fullt tillräcklig för att bedöma huruvida det finns snedvridande konkurrens i kommunen, det offentliga eller det privata.

Man är oerhört tydlig. Det är lite märkligt att regeringen inte har tagit hänsyn till Stockholms tingsrätt. Det är ändå den som ska göra den rättsliga prövningen.

Fru talman! Jag tycker att det enda rimliga i en utvecklad demokrati är att svenska folket vart fjärde år ska utnyttja sin rösträtt och avgöra det politiska innehållet i det beslut som har fattats av representanter i de offentliga församlingarna. Det kan aldrig vara så att det juridiskt ska prövas huruvida politiska beslut är riktiga eller inte. Den bedömningen måste svenska folket få göra.

Anf. 20 PER BOLUND (mp):

Fru talman! Det här ärendet rör en väldigt viktig fråga. För Miljöpartiet är det ingen tvekan om att det finns problem med konkurrensen mellan offentliga företag och det privata näringslivet. Det kan exempelvis handla om kommunala bolag som säljer blomsteruppsättningar eller driver restaurangverksamhet. Det finns också klara fall när kommuner har överskridit sin kommunala kompetens enligt kommunallagen genom att driva verksamheter som är långt ifrån den kommunala kärnverksamheten.

Miljöpartiets syn är klar. Det kommunen främst ska syssla med är sådant som bara kommunen kan göra, det vill säga driva skola, vård och äldreomsorg och ge välfärd och service till medborgarna som är nödvändig och som ingen annan vill eller kan driva.

Det privata näringslivet å sin sida ska sköta den verksamhet som bäst sköts på en konkurrensutsatt marknad.

Dilemmat här är vem som egentligen ska avgöra vad som är allmänintresse och vad som kommunerna behöver göra. Är det förtroendevalda som har valts av folket i kommuner och landsting, eller är det jurister i domstolar med en väldigt otydlig lagstiftning i ryggen som ska göra de avvägandena?

Vi tycker inte att det föreliggande förslaget är en bra lösning på problemet med konkurrens mellan privat och offentlig verksamhet. Vi ser tvärtom stora risker med det lagförslag som riskerar att röstas igenom av

riksdagen i eftermiddag. Vi beklagar detta djupt, för Miljöpartiet tillsammans med Socialdemokraterna och Vänstern var de som tog initiativ i utskottet redan 2005 för att hitta en riktig lösning och få en ny lagstiftning, en ny reglering, som faktiskt tar det här problemet på allvar. Det anser vi inte att vi har fått.

Fru talman! Den första risken med det här förslaget är att det allvarligt kommer att inskränka det kommunala självstyret. Kommunernas rätt att själva bestämma vad som är ett allmänintresse och vad de ska göra inom ramarna för framför allt kommunallagen har länge varit en grundläggande princip i svenskt statsskick och är så fortfarande.

Vi befärar nu att om riksdagen ställer sig bakom detta förslag till lagstiftning kommer det kommunala självstyret att begränsas allvarligt genom att väldigt mycket av kommunal verksamhet kan överklagas till domstol. Det blir domstolarna som kommer att avgöra om verksamheter strider mot de nya konkurrensreglerna.

Är det så att domstolen kommer fram till att kommunens verksamhet strider mot de nya konkurrensreglerna, den nya lagen, tvingas kommunen att upphöra med den, oavsett hur stort behovet är lokalt och oavsett om någon annan egentligen är villig att bedriva verksamheten över huvud taget.

Det är ju så att även företag och organisationer som inte har någon verksamhet på orten och som därför inte berörs kan överklaga och dra kommunen inför domstol. Det gör att människor av rent ideologiska skäl och inte faktiska konkurrensskäl kan anmäla kommuner. Därmed anser vi att det är stor risk att dessa verksamheter, speciellt i glesbygd, helt enkelt inte kommer att utföras och att grundläggande service till medborgarna inte kommer att kunna ske i kommunerna.

När vi har fått information i näringsutskottet bland annat från Regeringskansliet har de också varit väldigt tydliga med att en viktig del av den här lagstiftningen är att kommunerna ska idka självreglering. De ska avstå från verksamheter självmant, det vill säga lagstiftningen är mycket till för att skrämma kommunerna bort från att bedriva verksamheter som de i dag bedriver.

Vi är väldigt oroliga för att invånarna i framför allt glesbygd därmed inte kommer att få samma service som andra på grund av att kommunerna helt enkelt inte vågar driva verksamheterna och ingen annan vill driva dem.

Fru talman! Vi är särskilt oroliga för de sociala företagen. Vi tror att de kan drabbas särskilt hårt av den här lagstiftningen. Sociala företag kan till exempel handla om funktionshindrade som driver verksamheter. Det kan handla om människor som står långt från arbetsmarknaden, tidigare narkomaner eller människor som har utbrändhetssyndrom och så vidare. De här verksamheterna drivs ofta av kommuner eller med kommunal medverkan, och det finns nu en mycket stor oro, både inom kommunerna och inom de sociala företagen, för att dessa verksamheter kommer att ifrågasättas och dras inför domstol av privata företag som hävdar att deras möjligheter att verka inskränks och att de blir utkonkurrerade av de sociala bolagen med kommunala pengar i grunden.

Vi är också väldigt oroliga över det här, och vi har försökt ställa mängder av frågor om detta för att få svar på om det verkligen kommer att påverka sociala företag eller inte. Uppenbarligen skiljer sig uppfatt-

ningen väldigt mycket. De sociala företagen själva, kommuner och lands-
ting hävdar att det är stor risk att de här verksamheterna inte kommer att
kunna bedrivas på samma sätt som i dag. Från Regeringskansliet säger
man att det inte finns någon risk över huvud taget.

Sanningen är helt enkelt att ingen vet. Svaren vi får är mycket tvek-
samma. Sociala företag bedriver ofta verksamhet på konkurrensutsatta
marknader. Det är det som egentligen skiljer dem från dagverksamhet
eller mer fritidsbetonad verksamhet för människor som står långt från
arbetsmarknaden eller är sjukskrivna.

Det kan till exempel handla om mentalt funktionshindrade som driver
kaféverksamhet och säljer kaffe och bullar till människor i kommunen.
Det kan handla om utbrända människor som har varit sjukskrivna lång tid
och som börjar bedriva städverksamhet i enklare former. Det finns mas-
sor av exempel runt om i Sverige på hur man bedriver sådan här verk-
samhet.

Det viktiga är just att verksamheterna sker på den ordinarie mark-
naden och att man när man arbetar där faktiskt känner att man bidrar till
samhället, att man utför en tjänst eller producerar en produkt som sam-
hället efterfrågar och som gör att man känner att man bidrar till sam-
hällets utveckling.

De här verksamheterna är oerhört viktiga för de människor som deltar
i dem. Det ger självförtroende för människor som tidigare har haft en
väldigt svår situation. Det ger en känsla av att vara behövd för människor
som ofta har varit långt borta från arbetsmarknaden väldigt lång tid.

För många av de här människorna är de sociala företagen med kom-
munalt stöd i ryggen den enda möjligheten att på något sätt komma in på
arbetsmarknaden. Alternativet är att de helt enkelt kommer att fortsätta
att vara i bidragssystemen.

Därför tycker vi att det borde vara ett grundkrav att man åtminstone
får klargjort om de här sociala företagen kommer att påverkas, om de
kommer att kunna dras inför domstol när de bedriver verksamhet som
sker på en konkurrensutsatt marknad.

Jag måste säga att utskottsmajoritetens avfärdande av de här farhå-
gorna skapar stor oro i sig. Man hänvisar till att Näringsdepartementet
hävdar att det inte kommer att rubba rättsläget för den kommunala kom-
petensen och att det inte finns någon risk för att social verksamhet i syfte
att ge arbetshandikappade sysselsättning skulle komma att förbjudas.

Frågan är vilken fog man har för att hävda den här uppfattningen, för
det är uppenbart när man ställer frågor till just näringsutskottet att de inte
kan ge dessa besked. När man ställer frågor om hur social verksamhet
inom säljverksamheter, till exempel kaféverksamhet, kommer att påver-
kas får man väldigt tvetydiga svar. Å ena sidan säger man att om det är
en viktig kommunal verksamhet som ingen annan kan utföra är det klart
att kommunerna ska få utföra den. Å andra sidan säger man i nästa me-
ning att är det så att man har en säljverksamhet som konkurrerar på en
konkurrensutsatt marknad är det tveksamt. Då är det stor risk för att man
kommer att få ett bakslag i domstol. Att gå till beslut med ett sådant
dåligt beslutsunderlag känns för oss väldigt oroande och inte tillfredsstäl-
lande.

Det finns många andra frågor som också har varit uppe. Kommer den
kommunala musik- och kulturskolan att kunna driva sin verksamhet

vidare om det finns privata verksamhetsutövare, till exempel musiklärare, vilket vi vet att det finns, i samma kommuner? Om de klagar, vad händer då? Kommer den kommunala musikskolan att kunna bedriva sin verksamhet? Vi vet ju alla att den kommunala kulturskolan har en oerhört stor betydelse och att det till exempel är den kommunala musikskolan som har möjliggjort mycket av det vi kallar det svenska musikundret med en stor musikexport. Det finns en bred kunskap och kompetens när det gäller musikskapande i Sverige som inte finns på många andra ställen.

De frågetecken vi har ställt upp har gjort att vi har begärt att få ytterligare underlag. Vi tycker att det är rimligt att man innan man går till beslut i en så här stor och viktig fråga faktiskt får ett så bra underlag som krävs för att vi ska veta vilka konsekvenser beslutet får.

Vi har begärt en offentlig hearing i utskottets regi där vi kan samla alla intressenter i ett rum och ställa samma frågor till Sveriges Kommuner och Landsting, till Stockholms tingsrätt och till andra som inhandlar dessa tjänster. Majoriteten i utskottet säger nej. Det är i sig väldigt oroande. Jag tycker att det verkligen är upprörande att man inte är beredd att ta fram det faktaunderlag som behövs för att vi ska kunna fatta ett väl underbyggt beslut.

Vi har sett att man har fått hård kritik från Stockholms tingsrätt, som är den ansvariga domstol som ska hantera de här ärendena. De pratar om att det finns odefinierade rättsliga begrepp och att det är en mycket oklar avvägning mot annan lagstiftning som gäller i dag.

Sveriges Kommuner och Landsting har fört fram oerhört tung kritik mot det här förslaget och pratar om att det finns en utbredd oro bland många kommuner runt om i landet. Det är oklarheter när det gäller krav i EU-lagstiftningen att man måste bedriva serviceverksamhet medan samma sak i princip förbjuds av den nya lagstiftningen.

Tillväxtverket har uttryckt oro för vad det här kommer att få för konsekvenser för regionalpolitiken.

Vi tycker att den enda konsekvensen borde vara att utskottsmajoriteten tar sitt ansvar och ser till att det faktiskt genomförs en hearing och att man får fakta på bordet, får svar på de frågor som finns.

Den andra konsekvensen är att vi tvingas yrka avslag på förslaget till den här lagstiftningen i dag därför att det finns så många tveksamheter och så många oklarheter. Det avslaget innebär att vi från oppositionens sida begär att regeringen kommer tillbaka till riksdagen med ett nytt förslag som ger mycket bättre besked om vilka konsekvenser lagstiftningen får. Det är det vi tycker är den enda ansvarsfulla vägen att gå i det här ärendet.

Jag yrkar avslag på förslaget.

Anf. 21 MARIA PLASS (m):

Fru talman! Lagen om offentlig säljverksamhet är en efterlängtd lag av de privata företagen. Lagen innebär en möjlig domstolsbedömning i enskilda konkurrenskonflikter mellan aktörer i offentlig och privat sektor. Lagen ska bli ett effektivt verktyg för att säkerställa sund konkurrens mellan det privata och det offentliga.

Det finns ett stort behov av att stärka det privata näringslivets möjligheter att hävda sig mot det offentliga. Det behövs ett verkningsfullt sätt att hantera och rättsligt kunna pröva enskilda konflikter.

Principen bakom den nya regeln i konkurrenslagen är att offentliga och privata företag ska ha likartade villkor om de agerar på samma konkurrensutsatta marknad. Nu får Konkurrensverket möjlighet att ingripa när kommuner, landsting och staten i sin säljverksamhet hindrar en sund konkurrens. Lagen blir användbar i konfliktsituationer men får även en avhållande effekt.

I många av Sveriges kommuner är osjyst konkurrens ett osunt och tyvärr vanligt problem. Gränserna för vad en kommun och en annan offentlig aktör kan och bör göra eller inte göra är uppenbarligen otydliga. Nuvarande tandlösa regelverk biter inte ens på de fall som är långt förbi gräzonen.

Stat, kommuner och landsting säljer årligen varor och tjänster på marknaden till mångmiljardbelopp. Det ligger i marknadens och skattebetalarnas intresse att effektiv konkurrens råder. Gällande lagverk har varit otillräckligt och otidsenligt. I dag har privata företag svårt att få sin sak prövad, och sanktionerna är som sagt tandlösa.

Marknadsförutsättningarna för offentliga och privata företag är på många sätt olika – inte minst kan risktagandet i ett privat drivet företag inte jämföras med det offentligt drivna. Inte heller har ett privat företag i regel den finansiella styrka eller de garantier som en offentlig aktör har. En kommun kan till exempel aldrig gå i konkurs.

Kommuner och andra offentliga aktörer har andra förutsättningar vid sin prissättning, vilket påverkar konkurrensförhållandena och leder till konflikter. Offentliga verksamheter bär i många fall inte sina egna kostnader och subventioneras direkt, indirekt och dolt eller i kors.

Kommunallagen säger att kommuner får bedriva näringsverksamhet om den drivs utan vinstsyfte och går ut på att tillhandahålla allmännyttiga tjänster. Men kommunallagens vinstförbud och den självkostnadsprincip som i praktiken gäller leder till problem genom låga avkastningskrav och skeva prismodeller. Självkostnadsprincip och symtomet med skattefinansierad underprissättning är konkurrensnedvidande och omöjliggör konkurrens på lika villkor.

För småföretagare är detta, som jag tidigare, sade en efterlängtat lag. Det är främst företag med färre än 50 anställda som känner sig utsatta för konkurrens från offentlig verksamhet. Allt som oftast är det småföretag på den lokala marknaden som slås ut. Med den nya lagen om konfliktlösning vid offentlig säljverksamhet på marknaden visar regeringen att den tar företagarnas situation på allvar, men man tar också den offentliga kärnverksamheten på allvar. Att till exempel sociala företag, som har nämnts här tidigare, får drivas ingår i den kommunala kompetensen och har ett bestämt syfte.

Problem finns också i det offentligas angränsande verksamheter och överskotts försäljning. I vissa fall finns det ingen anledning för en offentlig aktör att ha ekonomisk eller kommersiell verksamhet inom ett område. I några fall tränger den felaktigt helt ut privata initiativ. I många fall handlar det om verksamheter som inte hör vare sig till den kommunala kompetensen eller till välfärdens kärna och som marknaden minst lika väl skulle kunna tillhandahålla. I de fall det finns ett försvarbart motiv

och är förenligt med lag eller där säljverksamheten inte påverkar konkurrenssituationen kan verksamheten fortgå.

Det kan betonas att en konkurrensbegränsande säljverksamhet i vissa fall kan vara acceptabel enligt Konkurrensverket. Det är dock klokt om kommunerna löpande omprövar sin säljverksamhet för att se om verksamheten bör upphöra alternativt bedrivas på ett mindre konkurrensbegränsande sätt. I detta sammanhang ska det offentliga också noga se över i vilket syfte som verksamheten drivs.

En kommun som Konkurrensverket hyllat och som man kan se som ett föredöme i detta sammanhang är Trelleborgs kommun. Där har man alltså inlett en inventering av sin verksamhet i den nämnd som redovisar flest exempel på eventuell snedvriden konkurrens. I detta fall är det den tekniska nämnden. Sammanlagt handlar det om åtta olika verksamheter som nämnden menar att man inte bör fortsätta med. Man ska nu ta ställning till vad som bör vara kvar och vad man ska upphöra med.

Sunda spelregler mellan privat och offentlig verksamhet har fundamental betydelse för företagsklimatet. Skattefinansierade verksamheter kan inte tillåtas konkurrera ut privata företag. Få saker är så företagshämmande som en osund konkurrens. På marknader där förutsättningar för konkurrens finns kan osunda villkor omöjliggöra privata initiativ.

Vi vet alla hur viktigt det är med ansvarsfull hushållning med offentliga medel och främjande av företagsamheten i vårt land. De nya reglerna om offentlig säljverksamhet kommer att gynna företagandet och tillväxten i vårt land. Nu finns lagens verktyg för att sätta stopp för subventioner, dumpade priser och andra konkurrensmässiga oegentligheter där det finns verklig eller potentiell privat konkurrens.

Fru talman! Med detta vill jag yrka bifall till utskottets förslag i betänkandet och avslag på reservationen.

(Applåder)

I detta anförande instämde Cecilie Tenfjord-Toftby (m).

Anf. 22 BÖRJE VESTLUND (s) replik:

Fru talman! Vi instämmer från vår sida i att det ska vara sund konkurrens och likartade villkor. Det är viktiga frågor just av den anledningen att vi vet att det understundom har funnits fall med osund konkurrens. Vi har också tagit del av den allmänna diskussionen kring detta.

Det vi invänder mot är hur man har format denna lag som har fått så mycket kritik. Jag skulle under hela min replik kunna prata om den legala kritik som har kommit fram mot detta. Det gäller inte om det är rätt eller fel, för vi är alla överens om att vi bör ha en sådan här lagstiftning.

Problemet är att legala institutioner, till exempel Stockholms tingsrätt, och även andra har riktat kritik och sagt att det är praktiskt taget omöjligt att hantera detta. Det sägs att man tidigare inte har kunnat pröva och att det inte har funnits sanktioner. Nej, men det finns inte så mycket sanktioner nu heller. Visserligen kan vite utdömas, men några egentliga sanktioner finns inte. Man kan förbjuda verksamhet, men så mycket mer kan inte göras.

Ni vill slå vakt om småföretagarna. På något sätt säger ni liksom reflexmässigt alltid det. Men i verkligheten är det i de fall som hållits fram

stora vårdkoncerner eller stora byggbolag och byggkoncerner som har klagat och tyckt att det hela är allvarligt.

Hur vet vi att det också är småföretagen – i mina exempel blomsterhandlaren, sångpedagogen och det lilla vårdföretaget – och inte bara storkoncernerna som ser till att framgångsrikt kunna driva de här frågorna? Detta är viktigt.

Anf. 23 MARIA PLASS (m) replik:

Herr talman! Börje Vestlund nämner Stockholms tingsrätt och den kritik som framförts. Också jag har tagit del av den kritiken. Men det blir väldigt ensidigt när bara en tingsrätt tas fram. Det är också andra tingsrätter – Göteborgs tingsrätt, Malmö tingsrätt och så vidare – men även ett antal kommuner, ja, flertalet av de kommuner som svarat på remisserna, som har sagt sig vara positiva till förslaget. De ser det positiva i detta. På något sätt får vi också nyansera debatten kring de svar som kommit in.

Totalt sett framstår det som positivt att den här typen av förfarande införs. Det handlar faktiskt om att ta sådana här ärenden till en tingsrätt, till exempel till Stockholms tingsrätt, om det inte kan lösas på annat sätt. Man börjar inte med tingsrätten. Lite grann tyckte jag mig ana i Börje Vestlunds anförande att det är kommunerna som alltid har fel. Så kommer det inte att vara, utan det kommer att göras en opartisk bedömning av vad som händer.

Dessutom börjar man på frivillig väg, precis som hittills. Man börjar med att se om konflikten kan lösas på frivillig väg. I de fall där det inte fungerar har företagen ytterligare en möjlighet att gå vidare, via Konkurrensverket. På något sätt får, som sagt, den här debatten nyanseras.

Börje Vestlund nämner storföretagen. Men jag skulle vilja säga att det är de små företagen som väldigt mycket lider av den nuvarande situationen, till exempel när kommunerna tar över och konkurrerar ut verksamhet.

I Borås finns det ett antal exempel på att man ökat den kommunala säljverksamheten trots Konkurrensverkets sanktioner. Dessa har inte gett någon som helst effekt. Tvärtom har det blivit en ökning. Jag kan ta ett exempel från min hemkommun där ett litet turistföretag för ett antal år sedan blev utkonkurrerat.

Anf. 24 BÖRJE VESTLUND (s) replik:

Herr talman! Nej, jag har verkligen inte tagit upp detta ur kommunernas perspektiv. Det är nog bara det man vill lyssna på som Maria Plass i så fall har lyssnat på.

Det jag tycker är viktigast är att vi får en rättssäker och förutsägbar lag. Det får vi inte genom det här förslaget. Ett antal företag, kanske småföretag, som tycker att kommunen i fråga bedrivit en osund konkurrens kommer förmodligen att få fel eftersom en sådan här lag kan tolkas nästan som man vill. Det är det här som är problemet, och det är detta som är den legala invändningen mot den föreslagna lagen.

Jag har åtminstone skummat igenom alla remissvaren och kan bara, herr talman, konstatera att så gott som alla remissinstanser har pekat på nämnda oförutsägbarhet i den föreslagna lagen. De flesta säger att en lag behövs och tycker att det är bra att ett förslag läggs fram. Men sedan

pekar man också på detta med vägledning vid rättstillämpning. Man pekar på att de processuella reglerna är väldigt annorlunda.

Fallet Borås kan jag inte exakt. Men om jag hört rätt handlar det om flera stora bygg- och anläggningsföretag som driver frågan. Det handlar i det sammanhanget inte om de små företagen, om jag nu förstått den saken rätt. Men jag kan, som sagt, inte det fallet. Kanske är Maria Plass mer insatt i just det fallet.

Men ta de frågor som handlar om den lilla blomsterhandlaren som känner sig utkonkurrerad eller som känner av konkurrensen. Eller ta sångpedagogen eller det lilla bussbolaget på orten mot länsstrafikbolaget. Där ger propositionen ingen som helst vägledning, utan det är bara att vänta tills Marknadsdomstolen kommer till sitt första prejudicerande mål. Det kan kosta småföretagarna väldigt mycket pengar.

Anf. 25 MARIA PLASS (m) replik:

Herr talman! Jag tror att vi har läst remissvaren på lite olika sätt. Jag ser många positiva svar och har inte uppfattat dem på samma sätt som Börje Vestlund. Men vi har, som sagt, lite olika ingångar här.

Jag tycker att vi får en tydlig och bra lag som kan vara till hjälp i de fall där det är konflikter och som ger sanktioner när den stora kommunen inte följer den tidigare rekommendationen.

När det gäller de exempel med bland annat småföretagare och musikskola som Börje Vestlund tar upp kan jag säga att en musikskola fyller allmänintresset och har en lång tradition. Här är det inte fråga om en retroaktiv lag, utan lagen är framåtsträvande. Båda två har vi hört det svaret, så argumentet om småföretagare köper jag över huvud taget inte.

Sedan finns det olika fall helt utanför den här lagstiftningen. De ligger alltså under en helt annan lagstiftning.

Socialdemokraterna har ju hittat en ny nisch i att bli småföretagarnas vänner. Jag ska inte ställa en fråga utan undrar bara hur det kan komma sig att ett parti som vill värna företagen vill fördröja en lag på det sätt som Socialdemokraterna nu vill göra. Fortsatt blir därmed rättsläget så osäkert som Börje Vestlund här säger att det blir med en ny lag. Jag får inte ihop det här. Det är helt obegripligt hur ni i Socialdemokraterna resonerar om detta.

Anf. 26 KENT PERSSON (v) replik:

Herr talman! Maria Plass, jag tror att vi är överens när det gäller att försöka få en lösning där det finns konflikter och en konkurrenssnedvridande verksamhet. Tyvärr ger inte det här lagförslaget någon klarhet i hur det ska gå till.

Jag blev lite bestört när jag lyssnade på Maria Plass här och när problemen med kommunal verksamhet togs upp. Maria Plass sade att konkurrenssnedvridande verksamhet ofta består i det faktum att kommunerna inte kan gå i konkurs och i att kommunerna tillämpar självkostnadsprincipen på marknaden. Om det är problem med självkostnadsprincipen kan man faktiskt gå in och ändra i kommunallagen, som reglerar dels vad en kommun får ta ut för den verksamhet som den bedriver, dels hur. Det är en himla tur att en kommun inte kan gå i konkurs. Det är väl ändå inte meningen att ändra i lagstiftningen i det avseendet, eller hur?

Maria Plass sade också att man vill värna småföretagen och att man nu ger dem bättre konkurrensmöjligheter. Jag tror att det här lagförslaget, som ger företagen en möjlighet att föra talan direkt i tingsrätten om Konkurrensverket inte gör det, innebär att det blir de stora företagen som gör det. De små företagen kommer inte att vare sig ha råd eller våga riskera en rättslig prövning i tingsrätten. Många småföretag är dessutom mycket beroende av ett väl fungerande samarbete med kommunen. Men givetvis finns det konflikter också här. Maria Plass argument om småföretagen tror jag inte håller.

Anf. 27 MARIA PLASS (m) replik:

Herr talman! Det är skönt att vi är överens om någonting. Men jag skulle gärna se att vi också var överens om det som i det här fallet gynnar företagen och som inte gynnar enbart kommunerna.

Det har i anföranden målats upp något slags skräckexempel på vad som kan hända. Det är inte så att det när det blir en rättsprocess alltid är kommunerna som drar det kortaste strået. Det kan faktiskt vara så att man om syftet är det rätta med den verksamhet kommunen bedriver kommer att fortsätta att göra det. Måla alltså inte bara upp en massa skräckexempel!

Sedan är det faktiskt just säljverksamheten vi diskuterar och kanske inte huruvida en kommun ska kunna gå i konkurs eller inte. Det är inte vad det handlar om. Jag håller med om att det är skönt att kommunerna inte kan gå i konkurs, och det är helt irrelevant att prata om det i det här fallet.

Jag tror att småföretagen uppfattar att de nu får en möjlighet att gå vidare, precis som i det exempel jag tog upp tidigare, med Borås där det alltså finns sanktioner som kommunerna sedan inte följer. Där får företagen möjlighet att gå vidare med att kunna få detta prövat. Är det så att företagen är så beroende av kommunerna att de inte vågar är ju det ett riktigt problem, skulle jag vilja säga. Då tycker jag också att den kommunen definitivt borde se över sin verksamhet.

Det är detta det handlar om. Det här är ett sätt att göra så att kommunerna tittar på vad det är för verksamhet de ska driva och vad det är för verksamhet de inte ska driva. Den är, som jag sade tidigare, framåtsyftande.

Anf. 28 KENT PERSSON (v) replik:

Herr talman! Nu var det så att Maria Plass i sitt anförande faktiskt pratade om det faktum att kommunerna inte kan gå i konkurs som ett problem. Det var därför jag berörde det, men vi ska inte diskutera det vidare just nu.

Om det blir en rättsprocess vet vi givetvis inte utfallet av den. Stockholms tingsrätt ska se å ena sidan vad som talar för kommunerna och å andra sidan vad som talar mot kommunerna i det hela. Det är det som är problemet. Man har ingen vägledning för hur man ska bedöma de olika fall som eventuellt kan uppstå. Det är en del av kritiken: Det som händer och sker är rättsosäkert. Dessutom är det ju så att företaget om en kommun får rätt i Stockholms tingsrätt kan ta nästa steg och överklaga till Marknadsdomstolen. Då får vi en ny rättslig prövning utifrån nya principer, som vi i dag inte vet någonting om.

Detta är det stora dilemma med denna typ av rättsordning och detta förslag. Jag tror inte att ett litet företag i en kommun vågar göra den rättsliga prövningen av eventuella problem. Jag tycker som man gör i Trelleborg. Det är rimligt att det är kommunen och politiken som avgör och ser över sin verksamhet, ser över hur och vad man bedriver för verksamhet. Poängen med det är att befolkningen när det gäller kommun, landsting eller regering vart fjärde år kan utvärdera den politiska verksamheten och välja och vraka vilka man vill ska styra. Med detta förslag får man en juridisk prövning av politiska beslut, och det tycker jag är orimligt.

Anf. 29 MARIA PLASS (m) replik:

Herr talman! Jag tycker att det är väldigt bra att man prövar frågor juridiskt med den kunskap som finns. Jag måste säga att jag tror att det är en trygghet för företagen och för rättsprocessen att det just blir en juridisk prövning och kanske inte bara en godtycklighet i en kommun samt att man får möjligheten till sanktioner. Man får möjligheten att se att nu är det fel, och nu blir det sanktioner. Man måste följa den juridiska process som pågår.

När det gäller småföretagen och huruvida de ska gå in i förfarandet, det vill säga anmäla en kommun, menar jag att ett företag har två val. Antingen anmäler man till Konkurrensverket och får upp det till Stockholms tingsrätt, eller också går man i konkurs på att kommunen konkurrerar ut. Vad väljer man? Jag tror att även Kent Persson vet vilket svaret skulle bli. Jag säger alltså så här: Jag litar nog mer på ett juridiskt kunnande än på det som jag uppfattar har funnits som förslag, att något råd inom fullmäktige skulle kunna göra denna bedömning. Det om något är nämligen rättsosäkert.

Jag kan fortfarande säga att jag är lite förvånad över Vänsterpartiet som vill värna småföretagen men nu fördröjer denna möjlighet för företagen att få en ordentlig prövning av sin konkurrens.

Anf. 30 PER BOLUND (mp) replik:

Herr talman! Jag tänkte återvända till de sociala företagen. Jag upplevde inte att vi fick något särskilt bra svar när det gäller möjligheterna för sociala företag med den lagstiftning som nu föreslås.

Jag noterar att Maria Plass säger att det inte är något problem över huvud taget, som jag tolkar det. Då hör jag att Maria Plass är mer säker på sin sak än de tjänstemän som faktiskt har tagit fram lagen och varit i näringsutskottet och informerat oss. När man ställer frågan till dem säger de nämligen att det å ena sidan självklart ska kunna finnas företag som bedriver social verksamhet i kommunernas regi, men om de å andra sidan bedriver säljverksamhet handlar de inom denna lags omfattning. De kan då mycket väl påverkas och tvingas upphöra med sin verksamhet. Det är detta som är det oroande.

Jag var i Norrtälje för ett tag sedan och besökte sociala företag och träffade de anställda. I detta fall handlade det bland annat om mentalt arbetshandikappade som bedrev kaféverksamhet. Det är lätt att säga: Visst får ni driva företag, men om ni säljer någonting på den ordinarie marknaden konkurrerar ni med andra företag, och då är er verksamhet inte godkänd.

Problemet är att så gott som alla sociala företag just har säljverksamhet; de säljer varor och tjänster i olika former. Det är det som skiljer dem från dagverksamhet eller kommunal fritidssysselsättning i andra former. Det är också det som är styrkan i det sociala företagandet, att man faktiskt ger arbete till människor som står mycket långt ifrån den ordinarie arbetsmarknaden och samtidigt levererar värdefulla varor och tjänster. Det är också det som ger styrka till dem som är anställda – de får styrka och självkänsla, och de känner sig behövda eftersom de levererar sådant som människor vill ha.

Som jag tolkar det är budskapet från majoritetens sida till dessa människor nu att det är okej att driva verksamhet, men om de gör något som är nyttigt för samhället och skulle kunna konkurrera med andra företag ska de inte göra det. De ska i stället bedriva en låtsasverksamhet. Tolkar jag det rätt?

Anf. 31 MARIA PLASS (m) replik:

Herr talman! Per Bolund och jag delar intresset för de sociala företagen. Vi har debatterat detta tidigare, och jag vet att Per Bolund liksom jag har ett stort engagemang i detta. Vi har båda gjort ganska mycket besök – Per Bolund har varit i Norrtälje, och jag har varit på andra ställen. Jag har bland annat varit i Göteborg och besökt Karins Döttrar, som har en verksamhet för personer med svåra missbruksproblem, till exempel. Jag måste säga att jag är mycket imponerad av den verksamheten.

Om vi säger att det skulle göras en anmälan mot denna typ av företag som också drivs med kommunala medel – man ger pengar till dem personer som arbetar med sin rehabilitering där – kommer man inte att omedelbart säga att det är en konkurrerande verksamhet, fälla den och så får den sluta. Det är inte så det går till. Man kommer att titta på vad som är syftet med verksamheten, om det finns ett särskilt motiv för att personerna arbetar där samt om det finns ett motiv för att bedriva verksamheten. Det är så också den juridiska bedömningen ska göras. Då faller man inom den kommunala kompetensen, som blir det som avgör verksamheten. Jag måste alltså säga att jag inte känner den oron.

När vi har varit ute och tittat på det har vi också insett vad syftet med detta är. Syftet med den verksamheten är inte att medvetet konkurrera ut ett annat företag, utan syftet är att rehabilitera personer tillbaka till ett vanligt liv. Det ska vi vara mycket tacksamma för att det görs.

Anf. 32 PER BOLUND (mp) replik:

Herr talman! Jag får tacka för att vi äntligen fick ett svar. Även sociala företag kommer att granskas under denna lagstiftning, och man kommer att ifrågasätta deras verksamhet. Man kommer att väga in olika aspekter i det, bland annat just konkurrenssituationen med privata företag.

Det är faktiskt så, Maria Plass, att det väsentliga för till exempel en liten kaféverksamhet i en kommun – det kanske är ett privat familjeföretag – inte är om det är människor som står långt från arbetsmarknaden som bedriver den kommunala verksamheten och säljer kaffe och bullar eller om det är kommunen själv som gör det med fullt friska människor som mycket väl skulle kunna vara på den privata arbetsmarknaden.

Konkurrenssituationen för dem är ändå densamma, förutom att man kan säga att med lönebidragen går det att hålla ännu lägre kostnader inom de sociala företagen. Det är precis det som är dilemmat. Här gör man ingen skillnad mellan olika funktioner och vad som görs från de kommunala verksamheternas sida. Det intressanta ur lagstiftningens synvinkel är vad man levererar. Är det tjänster på den konkurrensutsatta marknaden, är det säljverksamhet då ska man granska verksamheten ur den här lagstiftningens synvinkel.

Det är precis det som nu väcker oro runt om i landet hos alla de sociala företagen. Här kommer man att ifrågasätta deras verksamhet, som är så otroligt väsentlig för så många människor som många gånger får sin enda livsgnista från de här företagen. Det är dit man går för att få socialt stöd. Det är där man träffar arbetskamrater. Det är där man känner sig nyttig och behövd.

Nu kommer den verksamheten att ifrågasättas med den nya lagen. Man kommer att ge ökade möjligheter för privata företag att hävda att de sociala företagen konkurrerar med deras verksamheter och därför inte ska bedriva sin verksamhet.

Som jag sade inledningsvis är jag orolig för att budskapet till de sociala företagen är: Visst, ni får bilda företag, men så fort ni gör någonting som fyller en funktion i samhället, så fort ni fyller en meningsfull uppgift kommer ni inte att kunna bedriva verksamheten, för det ska skötas i privat regi.

Det är ett budskap som är en dödsstöt för socialt företagande i Sverige över huvud taget.

Anf. 33 MARIA PLASS (m) replik:

Herr talman! Per Bolund pratar om dödsstöt och om att det sociala företaget alltid skulle bli fällt. Det är inte så. Det kommer att bli en prövning. Om någon skulle anse sig utkonkurrerad av det sociala företaget och gör en anmälan blir det en juridisk prövning enligt de lagar som finns och enligt de kriterier som jag talade om förut, alltså om det finns ett särskilt motiv och om det finns ett syfte med verksamheten. Det måste på något sätt kännas tryggare att få svaret: Nej, ni konkurrerar inte ut någon på grund av det syfte och det motiv som finns för verksamheten, det vill säga att rehabilitera människor.

Ett socialt företag drivs inte riktigt exakt på samma sätt som ett vanligt företag. Det handlar om personer som kommer in under en kortare period med någon form av stöd från det offentliga och där avsikten är att slussa personer till ett vanligt liv. Det är inte riktigt så ett vanligt företag fungerar, ett kafé eller något annat.

Jag känner inte den oron. Tvärtom tycker jag att det är bra att det blir prövat ifall den situationen skulle uppkomma. Jag utgår från att det primära syftet för ett socialt företag inte att utöva prisdumpning. Det är inte det som är syftet med ett socialt företag utan att rehabilitera personer.

Jag är tacksam för att det kan bli en prövning där man säger: Fortsätt med detta, det är en mycket viktig verksamhet. Det finns ett motiv och ett syfte med verksamheten.

Anf. 34 JAN ANDERSSON (c):

Herr talman! I dagens debatt om konfliktlösningsregler ska jag börja med att citera en seriefigur som brukar äta dunderhonung: Den som är mycket stark måste också vara mycket snäll.

För många enskilda näringsidkare i det här landet framstår till exempel kommunen som mycket stark men kanske inte alltid så snäll när det gäller konkurrensen. Vi har i varierande grad problem med att den offentliga konkurrensen stör en sund marknad. Vi är överens mellan blocken om att det här kan vara ett problem. I vissa fall måste vi acceptera den här störningen, det som motiveras utifrån allmän synpunkt.

Konkurrens är inte på något sätt ett självändamål. Ja, om man åker skidor eller tävlar i någon annan sport är det så, men i det här fallet ser jag konkurrensen som ett medel att uppnå effektivitet och utveckling.

Osund eller bristande konkurrens leder tveklöst till sämre effektivitet och sämre service. Det gäller oavsett om den osunda konkurrensen uppkommer genom att vi har företag som skapar monopol eller karteller eller om det är en offentlig aktör som nyttjar den särställning man har på ett sätt som gör att konkurrensen snedvrids.

Det är ingen tvekan om att det här betänkandet och kommande beslut i kammaren är mycket efterlängtade från landets företagare. Blotta känslan att som liten företagare konkurrera med kommunen i en liknande verksamhet är så klart en oerhörd stressfaktor för den enskilde företagaren. Att den kommun man försöker konkurrera med dessutom står för myndighetsutövandet skapar ytterligare misstro – säkerligen en obefogad misstro, men den finns ändå där.

I det här fallet är det så otroligt lätt att bara se den här frågan med det offentliga glasögon på sig. Jag har försökt titta på den med de offentliga glasögonen, med företagarglasögonen och framför allt med medborgarglasögonen på. Då är vi tillbaka till vad som skapar effektivitet och en god service. I det långa perspektivet är det ingen tvekan om att en sund konkurrens leder till bättre effektivitet och service för medborgarna. Det är inte heller någon tvekan om att verklighetsbilden av hur stort problemet i praktiken är varierar väldigt mycket.

Jag kan bara konstatera att för den enskilda företagaren är problemet med osund konkurrens lika stort oavsett om han delar det med många kolleger eller få kolleger. Man upplever det utifrån sin egen vardag och situation.

Det har i debatten framförts farhågor om att viktig kommunal verksamhet skulle slås sönder. Då är vi på en av kärnpunkterna, nämligen vad som är försvarbart ur allmän synpunkt. Jag ska läsa upp lite grann ur den proposition som tar upp denna fråga: Det finns flera författningar som anger i vilken utsträckning en offentlig aktör får bedriva säljverksamhet och som utpekar gränserna för sådan verksamhet. När det gäller kommunernas och landstingens verksamhet innehåller kommunallagen regler om i vilka fall näringsverksamhet får bedrivas. Därtill kommer den kompetensutvidgande lagen om vissa kommunala befogenheter som anger förutsättningen för en kommun att bedriva näringsverksamhet inom vissa sektorer, till exempel sysselsättning för arbetshandikappade, turism med mera. En kommunal verksamhet som är förenlig med kommunallagen eller någon specialförfattning om kommunens säljverksamhet är följaktligen försvarbar ur allmän synpunkt. Något förbud ska därför inte få

*Konfliktlösning
vid offentlig
säljverksamhet
på marknaden*

meddelas mot kommunal verksamhet som sådan om den är förenlig med lag.

I debatten framstår det som att det här kommer att ske helt godtyckligt, men så är det inte. Läs i propositionen! Det som i dag är lagligt kommer även fortsättningsvis att vara lagligt.

Det pratas väldigt mycket om vad som kommer att hända i domstolsförhandlingarna. Det är ingen tvekan om att vi vill ha en rättssäker process. Jag tror däremot att en av de viktigare bitarna i det här är att man sätter sig ned i var och en av kommunerna och funderar på vilka verksamheter man har som man kanske kan försvara från allmän synpunkt och vilka verksamheter som behöver fasas ut med anledning av lagen. Det tror jag kommer att ha stor betydelse för hur konkurrenssituationen med det offentliga kommer att utveckla sig framöver.

Med detta, herr talman, yrkar jag bifall till majoritetens förslag i betänkandet och avslag på reservationen.

Anf. 35 KENT PERSSON (v) replik:

Herr talman! Det var intressant att lyssna till Jan Andersson som i sitt anförande talade om vad som kan vara en fördel med en förstärkt lagstiftning och vad som kan vara problem med en sådan. Han läste också upp ett stycke ur propositionen. Jag ska också göra det, så ska vi se var vi hamnar någonstans.

För att ge någon vägledning om vad regeringen tycker skriver man att de typfall som Konkurrensrådet pekar på får anses vara en god illustration av problematiken. Vidare skriver man så här: Dessa typfall torde emellertid inte kunna användas som vägledning för att tolka konfliktlösningsregelns innebörd såvitt gäller vilka beteenden som i det enskilda fallet är negativa för konkurrensen och som bör kunna angripas. Av typfallen kan man dock dra slutsatsen att förfarande som innebär underprisättning, diskriminering, vägran att ge tillträde till viss infrastruktur bör anses kunna snedvrída marknaden.

Då blir min fråga: På vilket sätt får Stockholms tingsrätt eller Marknadsdomstolen vägledning när man är så motsägelsefull i propositionen, med tanke på vad Jan Andersson läste upp tidigare och vad jag läste upp nu? Det här behöver vi försöka klara ut, för vad vi får nu är en juridisk prövning av politiska beslut, även de som gäller turism och sociala företag. På annat sätt går det inte att tolka det som regeringen skriver i propositionen.

Anf. 36 JAN ANDERSSON (c) replik:

Herr talman! Om det skulle bli en prövning behöver det inte innebära att man säger att man förbjuder verksamheten. När jag lyssnar på oppositionen verkar det som att om man skulle pröva ett socialt företags möjlighet att fortsätta att bedriva sin verksamhet, kommer det alltid att leda till att verksamheten förbjuds. Så är det inte. Är det försvarbart ur allmän synpunkt kommer det att landa i ett domslut som säger att det är tillåtet, och det kan ju också vara bra att få reda på.

Anf. 37 KENT PERSSON (v) replik:

Herr talman! Jag blev inte direkt klokare av det svaret.

Jag fortsätter att hänvisa till vad Stockholms tingsrätt skriver. Tio så kallade typfall – de som jag hänvisade till tidigare – sägs vålla konkurrensproblem för privata företag. Det är det som den här frågan handlar om. Stockholms tingsrätt skriver: Tingsrätten önskar framhålla att det ingalunda föreligger en lucka i lagstiftningen avseende de uppräknade situationerna. Med det menar man helt enkelt att befintliga lagstiftningar – konkurrenslagen, kommunallagen och EG-rätten – är tillräckliga för att klara ut eventuella konkurrensnedvridande verksamheter.

Med tanke på att man tidigare i sitt yttrande också har sagt att det är orimligt eller kanske till och med – det är min tolkning – direkt olämpligt att göra en politisk prövning i en domstol och att man på det sättet kan kringgå kommunallagen, blir det här väldigt intressant.

Jag hör att Jan Andersson tycker att sociala företag ska kunna prövas i Stockholms tingsrätt eller kanske gå så långt som till Marknadsdomstolen. Det är väl ändå inte meningen med lagstiftningen såsom vi vill tolka den.

Anf. 38 JAN ANDERSSON (c) replik:

Herr talman! Det tål att sägas att den här lagstiftningen är en lagstiftning som gör det möjligt att förbjuda verksamheter i framtiden. Det är inte en lagstiftning som straffar det som har inträffat.

Frågan till oppositionen är: Ser ni det som möjligt att göra en katalog över precis vilka uppgifter som kan ingå? Att göra en matris där man på förhand säger att i kommun X har de möjlighet att driva den här verksamheten tror jag inte är görligt. Det är också därför vi har valt den här typen av lagstiftning.

Anf. 39 BÖRJE VESTLUND (s) replik:

Herr talman! Det är tydligen en ändrad debattordning i näringsutskottets debatter, då majoritetens företrädare avslutar sina inlägg med att ställa frågor. Men vi kanske ska begära två minuter extra och förlänga debatten så att vi kommer lite senare till lunch, om det är det majoriteten önskar.

Låt mig ta ett exempel på rättstillämpning som jag har upplevt och där man hade väldigt bra erfarenheter av det som stod i propositionen. När jag var ombudsman på Hotell- och restaurangfacket hade vi ett mycket tummat, många gånger läst exemplar av den proposition som ledde till lagen om anställningsskydd 1974. Detta tittade vi i ofta, ofta när vi fick besvärliga fall. Det är ett exempel på hur vi kunde få härledning i hur vi skulle hantera olika typer av fall. Det fanns väldigt mycket tydlighet där. Självklart fanns det också sådant som vi ansåg vara värt att pröva. Nog sagt om detta.

Jan Andersson säger att om man är stark måste man också vara snäll. Det håller jag fullständigt med om. Men jag tycker inte att den här propositionen redovisar en sådan ordning, utan det handlar snarare om hur vargen var i Bamse, det vill säga han väntade på att kunna hugga någon. Då pratar jag inte om det som Jan Andersson påstod, att vi har haft de offentliga glasögonen på oss. Nej, problemet är att det finns en näring som gynnas genom det här förslaget, nämligen advokater. Det är inga

andra som gynnas av förslaget. Vi vet ju inte om det gynnar företagen, vi vet inte om det är bra för kommunerna eller för företagen, därför att hänvisningen till hur man hanterar rättsläget är så otydlig att det endast är advokater som kommer att gynnas av detta.

Anf. 40 JAN ANDERSSON (c) replik:

Herr talman! Jag ber om ursäkt om jag råkar inkräkta på Börje Vestlunds lunchrast.

Börje Vestlund säger att inga andra än advokater kommer att gynnas av förslaget. Jo, det här är en väldigt efterlängtd proposition från näringslivet. Det är ingen tvekan om att den sunda konkurrensen kommer att gynnas av förslaget.

Anf. 41 BÖRJE VESTLUND (s) replik:

Herr talman! Ja, det är en efterlängtd proposition. Just av den anledningen är det extra tråkigt att propositionen inte tar sikte på att försöka vara så tydlig att det är möjligt för varje företagare att läsa ut om det finns en förutsättning att klara en prövning gentemot kommun X eller Y eller om det är möjligt att hantera ärendet inom kommunen. I det avseendet är den ett dåligt exempel.

Man har haft tre år på sig att få fram den här lagen. Det är väldigt konstigt att man tar fram en så bristfällig lagstiftning efter tre år. Man har inte ens brytt sig om att försöka hitta en bra lagstiftning. År 2008 gick utredningen ut på remiss. Vad har ni gjort de andra åren? Det här var ju en så prioriterad fråga när ni tillträdde regeringstaburetterna. Sedan skickade ni ut utredningen på remiss 2008, i princip en utredning som hade legat på regeringens bord ända sedan år 2000. Jag undrar varför man inte gjorde någonting åt denna fråga de första två åren. Jag kan inte tänka mig att det behövs ytterligare beredning i Regeringskansliet för att skicka ut en remiss. Där är jag förvånad.

Det är väl en del av slarvet med lagstiftningen. Det handlar väl som vanligt om att man har en otydlig politik när det gäller just näringsområdet. Vi har sett åtskilliga exempel på att man inte är tillräckligt tydlig. Där får inte vare sig bussbolaget, blomsterhandlaren eller sångpedagogen vägledning om vad som kan hända om man prövar detta – och naturligtvis inte kommunen heller.

Anf. 42 JAN ANDERSSON (c) replik:

Herr talman! Det råder ingen tvekan om att denna proposition inte är ägnad att göra det lättare för det offentliga att konkurrera. Den ska snarare göra konkurrensen tydligare eller säkrare och få bort den osunda konkurrensen. Här finns en motsättning mellan enskilda aktörer i det offentliga och näringslivet.

När det gäller vägledning går det inte att göra en lista där man säger att det i glesbygdskommunen X är okej att bedriva verksamhet från det offentliga sida som preparerar rullatorer men inte cyklar. Det här är komplexa frågor, så vi fixar inte att sätta en matris där man som enskild företagare kan gå in och titta om man får göra något eller inte. Den listan går inte att göra i lagstiftningen i förväg.

Anf. 43 PER BOLUND (mp) replik:

Herr talman! Jan Andersson säger i sitt anförande att det som i dag är lagligt kommer att fortsätta vara lagligt. Det kanske inte är så mycket till vägledning för någon över huvud taget, kan man tycka. Inga kommuner väljer väl att sätta sig över lagen med berätt mod och säger sig uttryckligen vilja begå brottsliga handlingar, utan de kommuner som bedriver säljverksamhet hävdar självklart att verksamheten är förenlig med lagen. Det är precis den konfliktsituation som finns i dag då företagare hävdar att de har en osund konkurrens, och det är precis det dilemma som kommer att finnas kvar med det förslag som föreligger.

Detta är inget svar på vilka verksamheter som är förenliga med lagstiftningen. Det blir närmast parodiskt när man som Jan Andersson citerar ur propositionen och säger att verksamheten inte ska förbjudas om den är förenlig med lag. Tack för klargörandet att lagliga verksamheter inte är förbjudna! Det var bra. Jag har misstänkt det tidigare, men nu är det nedskrivet i propositionen också. Problemet är att det inte är någon vägledning för domstolarna, för det offentliga eller för företagen. Vägledningen saknas här.

Jan Andersson säger att man välkomnar prövning av de sociala företagen. Jag tror att Jan Andersson övertolkar möjligheterna för de sociala företagen att få sin sak prövad på ett bra sätt och få rätt och klartecken att bedriva sin verksamhet även i framtiden. Jag ser en stor risk att framför allt små sociala företag inte kommer att våga driva sin sak i domstol. Får man ett domslut emot sig måste man stå för både sina kostnader och rättegångskostnaderna, och det kan vara en enormt stor kostnad för ett socialt företag. Risken är att om de sociala företagen dras inför domstol vågar de inte inställa sig utan väljer att på egen hand begränsa sin verksamhet. Då får man ingen prövning utan bara en begränsning av deras verksamhet, vilket går ut över de människor som de sociala företagen är satta att hjälpa.

Anf. 44 JAN ANDERSSON (c) replik:

Herr talman! När det gäller de sociala företagen står det tydligt uttryckt i propositionen att de är försvarbara ur en allmän synpunkt. Jag ser ingen risk att vi skulle få några förbud där. Det är viktigt att vi sänder denna signal, för även här är vi överens över blockgränserna om hur betydelsefullt detta är för många enskilda människor. I frågan om sociala företag tycker jag att farhågorna är ogrundade.

Anf. 45 PER BOLUND (mp) replik:

Herr talman! Frågan kvarstår i allra högsta grad. Säger man att sociala företag är försvarbara ur allmän synpunkt är frågan vad som är försvarbart. Är det bara det sociala företagandet i sig eller är det också den verksamhet de bedriver på en konkurrensutsatt marknad? Där är oklarheterna monumentala.

När tjänstemän från Näringsdepartementet var i utskottet frågade vi: Kan de sociala företagen bedriva säljverksamhet? Kan de vara ute på den konkurrensutsatta marknaden och ändå fortsätta bedriva sin verksamhet under denna lagstiftning? Svaret var nej. Man får driva sociala företag, men bedriver dessa företag säljverksamhet då gäller lagstiftningen lika för dem som för andra kommunala företag. Då ska de provas.

Det är uppenbart att sociala företag som vi känner dem i dag inte alls är undantagna från lagstiftningen. De kommer kanske till och med i högre grad än vanliga kommunala bolag att prövas i domstol eftersom vi vet att så gott som alla sociala företag bedriver säljverksamhet och är ute på den privata marknaden.

Själva syftet med företagen är att de erbjuder en möjlighet för människor som i dagsläget står långt från den ordinarie arbetsmarknaden och som skulle ha små möjligheter att få anställning i ett privat företag att utföra tjänster som är efterfrågade. Det ger dem en styrka, och de känner att de behövs när de kan erbjuda varor och tjänster som samhället uppskattar.

Jag ser en risk att lagstiftningen kommer att inskränka detta. Den kommer också att inskränka företagets möjlighet att själva bestämma sin verksamhet och välja vad de vill inrikta sin verksamhet mot. Risken är att det i stället från domstolens sida bestäms att man får ha sociala företag men att de inte får hålla på med någon riktig verksamhet.

Anf. 46 JAN ANDERSSON (c) replik:

Herr talman! Syftet med lagstiftningen är inte att slå ut några sociala företag. Syftet är inte heller att flytta gränserna för den kommunala kompetensen eller för vad som är försvarbart ur allmän synpunkt.

Det finns en motsättning här. Man säger att störningen från den offentliga verksamheten är så liten och obetydlig att den knappt syns med förstoringsglas. Samtidigt säger man att konsekvenserna kommer att bli monumental om denna lagstiftning införs.

Det är tveklöst så att denna lagstiftning kommer att ge en bättre och sundare konkurrens som i förlängningen kommer att ge bättre service till medborgarna.

Anf. 47 Tredje vice talman LISELOTT HAGBERG (fp):

Herr talman! Debatten om konfliktlösning vid offentlig säljverksamhet på marknaden har pågått ett tag, och det är tydligt att åsikterna skiljer sig åt. Jag, Folkpartiet och en majoritet av remissinstanserna välkomnar en lagstiftning som bidrar till att ställa till rätta den ordning som ibland råder i en del kommuner. Att det finns ett behov av att bidra till en minskning av den osunda konkurrensen står helt klart.

Frågan är på intet sätt ny. Problematiken är känd sedan länge och har utretts sedan början av 90-talet. Under våren 2005 gjorde riksdagen ett tillkännagivande till regeringen om att återkomma till riksdagen med förslag på åtgärder för att komma till rätta med konkurrensproblemen mellan offentlig och privat sektor och att domstolsförfarande därvid borde övervägas.

Låt mig börja något längre tillbaka i tiden. Låt oss hjälpas åt att komma ihåg hur det var när kommunerna en gång bildades. Ordet kommun kommer av latinets ord för gemensamt. Människor hade behov av att tillsammans lösa gemensamma problem – först inom ramen för socknarna, därefter inom ramen för kommunerna. Det handlade till en början om skydd mot bränder, om fattigvård och vård av gamla och om att utbilda unga. Sedan dess har mycket positivt hänt. Det handlar om sysselsättning, omsorg om funktionshindrade, barnomsorg och så vidare. Jag skulle kunna räkna upp en massa bra verksamheter.

Det finns dock en negativ sida, och det har med säljverksamhet att göra. Enligt uppgifter som jag har fått ökar antalet kommunala bolag. I kommunala bolag förekommer det att konverteras bilar, bedrivs dans och konferensverksamhet, det installeras el och mycket mer.

I några kommuner säljs det julstjärnor och julgrupper. Det drivs kaféer där det säljs wienerbröd och kaffe, och det drivs gymverksamhet och solarier. Många företrädare på kommunal nivå ser det som sin uppgift bland andra att inom ramen för kommunen bedriva både det ena och det andra.

Jag tror att det ibland är lätt att glömma bort att man som kommunalråd inte ska agera direktör i Kommunen AB utan i stället fungera som företrädare för många olika intressen inom kommunens geografiska område för alla invånare.

Herr talman! Det är helt tydligt att det behövs lagreglering inom det här området. Det visar en rad rapporter, analyser och utredningar genom åren. I Konkurrensverkets rapport *Myndigheter och marknader* nr 4 från 2004 konstateras att konfliktytorna mellan offentliga och privata aktörer är betydande. Tillgänglig statistik visar att offentliga aktörers näringsverksamhet är av stor omfattning och spänner över en stor mängd branscher.

Vidare sägs det att existerande regelverk och frivilliga lösningar inte har varit tillräckliga för att lösa problemen. Att offentliga aktörer säljer olika produkter och tjänster i konkurrens med privata aktörer har uppmärksammats under en följd av år. Mot denna bakgrund inrättade regeringen 1997 Rådet för konkurrens på lika villkor mellan offentlig och privat sektor.

Det har i många olika sammanhang påståtts att problemet är litet och obetydligt, att det handlar som små verksamheter och enstaka fall. Men enligt min uppfattning är det problematiskt att kommuner ägnar sig åt annat än det som de i normalfallet kallar kärnverksamhet. Jag tänkte bidra till debatten genom att ta några exempel.

Eskilstuna Elinstallation, som är ett kommunägt bolag, driver regelmässigt en del av verksamheten på den privata marknaden. På sin hemsida kallar man sig ett ledande elinstallationsföretag och uppger att man har såväl stora som små kunder. Man utför alla typer av elinstallationer. Det handlar om privata, offentliga, villor, verkstäder, butiker, inomhus och utomhus, och så vidare.

I bästa fall kan den nya lagstiftningen leda till att man slutar med att ta uppdrag på den öppna marknaden alternativt att man säljer hela bolaget och fortsättningsvis upphandlar de tjänster som behövs på elinstallationsområdet.

Börje Vestlund har efterfrågat exempel som har med lokala blomsterhandlare att göra. Jag vill glädja Börje Vestlund med att bidra med ett par exempel. I Nyköping, som är den kommun jag kommer ifrån, producerades för några år sedan julgrupper i kommunens växthus. Det gick ut erbjudande till alla anställda i kommunen att köpa billiga och trevliga julgrupper och ge till vänner och bekanta och glädja med under julen. Då ska man komma ihåg att Nyköpings kommun är Nyköpings största arbetsgivare. Katrineholms kommun var snäppet värre. I kommunen drev man upp julstjärnor som inte bara såldes till de anställda i kommunen utan alla invånare och även tillresta.

Så ett exempel från Helsingborgs stad som efter upphandling åtagit sig att tillhandahålla tjänster i fastighetsförvaltning, det vill säga skötsel av grönytor och sådant, åt Höganäs kommun för perioden 2007–2010 med möjlighet till förlängning. Eftersom verksamheten varaktigt bedrivs för annan kommuns räkning kan man fråga sig om detta är en överträdelse av lokaliseringsprincipen. Min och Folkpartiets förhoppning är att kommunen nu tar sig en funderare på hur den egna verksamheten ser ut. Varför driver man en sådan verksamhet som konkurrerar ut privat eller sådan verksamhet som skulle kunna bedrivas av andra?

En kommun som Konkurrensverket däremot hyllar och som är ett föredöme i det här sammanhanget är Trelleborgs kommun. Jag måste förstås också bidra med positiva exempel. Redan i somras inledde man en inventering av sin verksamhet. Den nämnd som visar flest exempel på eventuell snedvriden konkurrens är tekniska nämnden. Sammanlagt handlar det om åtta olika verksamheter som nämnden menar att man inte bör fortsätta med. Man ska nu ta ställning till vad som bör vara kvar och vad man ska upphöra med.

Ett område som man sannolikt kommer att avveckla är försäljningen av ett överskott av grus och stenar man har i kommunen. Det andra området som man planerar att sluta med är nyomläggning av elanläggningar hos kommunala som till exempel Trelleborgs Hamn, parkeringsbolag på privat mark, drift och underhåll av grönytor åt kommunala bolag samt Trelleborgshem samt blomsterarrangemang åt Trelleborg AB.

Herr talman! Jag ska inte bara glädja med blomsterexempel. Jag ska också lugna när det gäller verksamhet för funktionshindrade. Det är glasklart att det finns stöd för den här typen av verksamhet i annan typ av lagstiftning. Det finns särskild lagstiftning för detta. Det jag frågar mig är: Vad vill egentligen oppositionen bidra med i den här debatten? Är det att piska upp en oro bland funktionshindrade och deras anhöriga?

Folkpartiets syn i de här frågorna är glasklar. Det är inte okänt att vår förra partiledare och socialminister Bengt Westerberg instiftade en stor reform som kallas LSS till stöd för funktionshindrade. Vårt engagemang i de frågorna är inte okänt.

Herr talman! Problematiken när det gäller säljverksamheten är känd sedan länge. Den är inte ringa. Det finns behov av att lagstifta på området. Jag yrkar bifall till utskottets förslag i betänkandet och avslag på reservationerna.

Anf. 48 BÖRJE VESTLUND (s) replik:

Herr talman! Jag kan hålla med Liselott Hagberg om att just de exempel hon ger är ganska självklara exempel på att det inte är en bra sak som kommunerna gör. Det ska man avhålla sig från.

Det där med gruset måste jag däremot kommentera. Jag kommer från en kommun som bygger, borrar och spränger både här och där, och det mesta av marken äger kommunen. Jag vet inte riktigt vad kommunen ska göra med gruset. Det kan vi ta i ett annat sammanhang. Vi har miljontals ton som vi åtminstone varje årtionde ska göra av med någonstans. Det blir lite knepigt om vi bara ska lägga det på deponi. Men det kan vara till ett annat tillfälle.

Vår kritik mot lagstiftningen gäller otydligheten. Det finns en god rättstradition i Sverige. Man talar om att man har förarbeten till lagstift-

ningen. Där exemplifierar man inte bara utan talar om hur riktlinjerna ska vara vid rättstillämpningen. Det är vad som saknas i lagstiftningen i den här propositionen. Det är vad som oroar oss.

Allvarligt talat, Liselott Hagberg, har jag i varje fall ögnat igenom nästan alla av remissinstansernas remissvar. Så gott som alla pekar på just detta oaktag om de är positiva eller negativa till lagstiftningen. Det finns de som är väldigt positiva och tycker att det är bra att den kommer, och sedan finns det några som tycker att den är direkt negativ.

Oaktat det pekar man på: Hur ska man tillämpa lagen? Det är man oroad för, och det sätter man ett frågetecken för. Det gör så gott som alla remissinstanser.

*Konfliktlösning
vid offentlig
säljverksamhet
på marknaden*

Anf. 49 Tredje vice talman LISELOTT HAGBERG (fp) replik:

Herr talman! Jag ska inte grusa Börje Vestlunds förhoppningar om att övertyga i de här frågorna. Däremot ska jag försöka komma med några klargöranden. Tidigare har det frågats efter exempel. Det var också därför jag tog tid till att läsa upp några exempel från talarstolen.

Det är som flera har sagt här tidigare inte möjligt att man bifogar en lång lista på vad som får och inte får göras. Så fungerar heller inte en lagstiftning. Det som är helt tydligt är att det inte handlar om den typen av verksamhet som räknas till den kommunala kärnuppgiften och huvuduppgiften.

Som hela överskriften på betänkandet säger handlar det om konfliktlösning vid offentlig säljverksamhet på marknaden. Det handlar om verksamhet där kommuner ägnar sig åt ren affärsverksamhet antingen genom förvaltningen eller till exempel sina bolag.

Det är i den typen av verksamhet som hela problematiken ligger. Det var därför jag tog just de exempel jag tog. Det handlade om julgrupper, julstjärnor och en rad olika saker. Sedan kom vi in på en diskussion om bergmassor. Jag är glad att vi inte tar just den detaljerade diskussionen här.

Det handlar om säljverksamhet i huvudsak. Känn ingen oro för den kommunala kärnverksamheten, verksamheten för barn, ungdom, funktionshindrade och äldre.

Anf. 50 BÖRJE VESTLUND (s) replik:

Herr talman! Det är ganska självklart att vi i den svenska rättstraditionen har haft en lång tradition av att ge vägledning för hur man ska tolka lagstiftning. Det är vad som kallas förarbeten. Alla som bara läst några lektioner juridik vet att förarbetena är oerhört viktiga.

Det är när förarbetena är svårtolkade eller till och med otydliga som man ofta får återkomma till regering och riksdag efter några år för att be om en tydligare lagstiftning. Jag är rädd för att just det kommer att ske i detta fall. Det är det som är viktigt.

Självklart har ingen sagt att vi ska ha en lång lista på vad som är tillåtet och inte tillåtet. Det påstår inte vi heller. Men det är viktigt med vägledning för hur man ska döma. Det ligger i den svenska rättstraditionen. Men det är möjligt att den här regeringen vill bryta denna rättstradition som har varit rådande åtminstone under de senaste hundra åren, och jag tror inte att vi har haft olika uppfattningar om detta.

Till sist vill jag säga följande: Liselott Hagberg tar upp några tydliga exempel där det handlar om så att säga ren kommunal verksamhet. Där är vi överens, och där tror jag inte att det är några problem. Men problemen uppstår när det gäller de fall som ligger lite mitt emellan, till exempel när man säljer eterneller i korgar som har tillverkats i dagverksamheten och blomsterhandlaren också säljer eterneller. Är detta illojal konkurrens? Jag säger inte att Liselott Hagberg ska svara på det, men det är detta som gör att det blir tveksamheter och rättsosäkert för företagen och för kommunerna. Det är det som är det stora problemet med denna lagstiftning.

Anf. 51 Tredje vice talman LISELOTT HAGBERG (fp) replik:

Herr talman! När det gäller Börje Vestlunds senaste exempel om eterneller tror jag inte att han behöver känna någon oro. När det handlar om en del av den sociala verksamheten för funktionshindrade eller handikappade regleras det av annan typ av lagstiftning. Därför berörs inte detta i det här fallet, utan det är sådant som inte täcks av annan lagstiftning och det som har att göra med sådan verksamhet som kan konkurrera med privat verksamhet, det vill säga fullt friska personer som till exempel producerar bullar när det finns en privat bagare som gör detsamma.

När det gäller yttranden och synpunkter som har kommit i fråga om förslagen har Konkurrensverket, som jag har stor tillit till och som är expert inom detta område, uttryckt sig mycket positivt om detta förslag.

Frågan har utretts, analyserats och beretts sedan början av 90-talet. Denna fråga har alltså diskuterats under en lång följd av år. Det var i form av ett tillkännagivande från riksdagen under den förra mandatperioden som ett initiativ i denna riktning efterfrågades. Nu har vi ett förslag på bordet.

Det som förvånar mig mycket är att Socialdemokraterna och den övriga oppositionen nu säger nej till något som de själva har efterfrågat under så lång tid.

Anf. 52 PER BOLUND (mp) replik:

Herr talman! Vi har från oppositionens sida hävdats att rättstillämpningen är oklar och att det är oklart vad som egentligen kommer att omfattas av denna lag. Lagstiftningen som den nu ser ut lämnar en enorm gråzon mellan vad som är tillåtet och vad som inte är tillåtet. Det finns stora oklarheter.

Jag tolkar Liselott Hagberg som att hon inte tycker att det är på det viset utan att det är ganska klart vad som kommer att vara lagligt och vad som inte kommer att vara lagligt i framtiden.

Jag kan ta ett exempel för att försöka belysa problematiken. Liselott Hagberg nämnde själv i sitt anförande kaféverksamhet. Det kan tyckas vara solklart att kommunen inte ska hålla på med kaféverksamhet.

Om en kommun serverar kaffe på ett äldreboende till dem som bor där hoppas jag att vi båda tycker att det är självklart att man får göra det. Om anhöriga och vänner kommer på besök kanske man vill ge också dem möjlighet att dricka kaffe tillsammans med de boende på äldreboendet. Det är då rimligt att de får betala för sitt kaffe, annars skulle kommunen ge bort kaffet gratis, och det kanske inte är det bästa ur konkurrenssynpunkt.

Om det nu finns en kaféverksamhet där man kan dricka kaffe kanske det kommer äldre som inte bor på detta äldreboende men som besöker och vill umgås med människor i samma åldersgrupp och dricker kaffe. Det kan också tänkas att denna kaféverksamhet uppfattas som trevlig och att vanliga medborgare, som inte behöver vara äldre, kommer och dricker kaffe.

Frågan är då: Var går gränsen för när denna verksamhet går från att vara en självklar del av kommunal verksamhet till att vara olaglig konkurrens enligt denna lagstiftning? Det vore väldigt bra att få ett förtydligande om var på detta sluttande plan som man ska sätta gränsen och säga: Hit men inte längre.

Anf. 53 Tredje vice talman LISELOTT HAGBERG (fp) replik:

Herr talman! Jag tror inte att Per Bolund behöver vara orolig för att äldre människor i framtiden inte ska kunna dricka kaffe tillsammans med sina anhöriga.

Det är inte min uppgift att gå in i detaljer. Det är där som domstolarnas prövning kommer in när det gäller att pröva vilken verksamhet som är förenlig med lagen eller inte.

I fråga om social verksamhet är frågan tämligen klar, som jag sade tidigare i replikskiftet med Börje Vestlund. Det blir en hypotetisk diskussion. Vad är det som säger att det inte finns en entreprenör som bedriver kaféverksamhet på ett äldreboende?

Visst kan man gå in på detaljer, men jag tror inte att det gör det hela tydligare. Men säljverksamhet kommer att prövas av en rättslig instans så som görs i olika sammanhang. Det gäller inte bara säljverksamhet utan även andra beslut som tas inom ramen för kommunens verksamhet. Det är alltså inte en ovanlig hantering att man låter en domstol pröva en fråga. Här handlar det som sagt om säljverksamhet, och det handlar inte om andra delar i den kommunala verksamheten eller det kommunala ansvaret.

Anf. 54 PER BOLUND (mp) replik:

Herr talman! Min poäng med detta exempel var att försöka belysa säljverksamhet. Det är väldigt lätt att stå i talarstolen och säga att det är självklart att kommunen inte ska hålla på med säljverksamhet, speciellt inte när det gäller kaféverksamhet. Men när man tittar på ett fall i praktiken kan det vara motiverat att man faktiskt har möjlighet att sälja kaffe även till människor som till exempel inte bor på äldreboendet.

Vi i oppositionen blev anklagade av Liselott Hagberg för att piska upp stämningar och sprida oro till människor. Men det är inte vi som gör det. Det är just genom att regeringen i sin proposition ger så otroligt lite vägledning och genom att det finns så otroligt lite att gå på för de domstolar som sedan ska hantera detta som man skapar oro och piskar upp stämningar, för att använda Liselott Hagbergs ord. Vi efterfrågar en bättre vägledning.

Nu kan uppenbarligen varken Liselott Hagberg eller jag svara på var på denna skala som man går från att vara en självklar kommunal verksamhet till att bedriva illegitim konkurrens med småföretag på orten. Då överlämnar regeringen detta helt till domstolarna utan att erbjuda någon form av vägledning för hur de ska tolka dessa rättsfall.

Den vägledning som finns i dag är mycket otydlig, och man skriver också att den inte ska kunna användas för att göra tolkningar i konkreta fall. Det finns en stor otydlighet i fråga om vilka principer som ska gälla när domstolen väl får denna fråga på sitt bord. Det är precis det som vi kritiserar. Det är det som vi är övertygade om är det som faktiskt piskar upp stämningarna och skapar oro runt om i samhället för denna lagstiftning.

Det är där som vi från oppositionens sida tycker att man som regering faktiskt har ett ansvar att förbereda frågor på ett sådant sätt att man kan ge åtminstone vissa svar på vad som kommer att förbjudas med denna lagstiftning och vad som kommer att fortsätta att vara tillåtet.

Anf. 55 Tredje vice talman LISELOTT HAGBERG (fp) replik:

Herr talman! Det är olyckligt att detta var Per Bolunds sista inlägg. Det hade varit intressant att höra hur han anser att en sådan lagstiftning skulle se ut. Skulle den ha kompletterats med en lista – jag ställer detta som en öppen fråga och inte som en fråga till Per Bolund – vilket är alternativet?

Normalt är lagstiftningen ett ramverk. Sedan tolkas den. Andra typer av beslut överklagas, till exempel i en kommun. Det finns möjlighet för både kommunmedborgare och andra som inte anser sig ha blivit riktigt behandlade att överklaga till länsrätten. Där gör man också en tolkning av lagstiftningen som är ett ramverk. Det är alltså inte unikt i detta fall.

Det har under en rad år funnits exempel som visar att det råder en situation där man önskar en förändring. Det sade den förra regeringen, och det verkställs av den här regeringen. Det finns ett behov av att göra det tydligare och klarare vad man ska och inte ska ägna sig åt inom ramen för kommunens verksamhet.

Som jag har sagt tidigare handlar det om säljverksamhet, inte om kommunal verksamhet i största allmänhet.

Anf. 56 MIKAEL OSCARSSON (kd):

Herr talman! Vi behöver fler företag och fler företagare i Sverige för att råda bot på arbetslösheten och för att ha råd med välfärden. Utan de skatteintäkter som vi får från företagen skulle den svenska välfärdsstaten gå omkull.

Vi kristdemokrater har tillsammans med våra alliansvänner arbetat hårt för att underlätta företagandet i Sverige. Vi har sänkt skatten. Vi har sänkt arbetsgivaravgifterna. Vi har på allvar tagit tag i de regler som försvårar företagets vardag. Alliansens politik har inneburit närmare 49 miljarder i lägre skatter och minskade kostnader.

Nu är det dags att ta nästa steg.

Vi kristdemokrater vill införa nya regler i konkurrenslagen. De nya reglerna innebär att ett företag inte ska behöva utsättas för osund konkurrens från stat, kommun eller landsting.

Stockholms tingsrätt ska på talan av Konkurrensverket kunna förbjuda sådan osund konkurrens. Det är således en domstol som ska lösa de konkurrenskonflikter som kan uppstå mellan aktörer i offentlig och privat sektor.

Här i kammaren har vi hört upprörda ord från oppositionen om att kommunernas serviceverksamhet hotas. Stämmer det? Nej. Proposition-

en om konfliktlösning vid offentlig säljverksamhet på marknaden som vi diskuterar i dag är väldigt tydlig på den punkten.

Jag vill här nämna två viktiga undantag från dessa konfliktlösningsregler. I det ena fallet handlar det om verksamhet som är försvarbar ur allmän synpunkt. I det andra fallet handlar det om sådan verksamhet som är förenlig med lag. Det kan till exempel handla om 2 kap. 7 § kommunallagen som ger kommuner rätt att bedriva nyttigheter av kollektiv natur. Enligt rättspraxis handlar det om eldistribution, renhållning, busstrafik, idrottsarenor, parkeringsanläggningar, hamnar och flygplatser samt byggnader som inrymmer bostäder och saluhallar. Listan kan göras lång.

Men det finns också andra lagar som reglerar detta. En är den lag som infördes i mars i år. Lagen om vissa kommunala befogenheter ger kommuner och landsting ökade befogenheter i förhållande till vad kommunallagen säger till exempel när det gäller att tillhandahålla lokaler.

Herr talman! Med hänvisning till SKL hävdar oppositionen att omfattningen av osund konkurrens är relativt marginell. Marginell innebär att något är obetydligt, oviktigt, ja rent ut sagt oväsentligt. Har ni frågat dem som verkligen berörs av den osunda konkurrensen?

Har du, Börje Vestlund, frågat småföretagen? Du företräder ju Socialdemokraterna som så stolt hävdar att de är det nya småföretagarpartiet.

Har du, Per Bolund, hört dig för hos småföretagen? Ditt partis språkrör har ju stolt deklarerat att i en ny regering har Miljöpartiet ett särskilt ansvar för att genomföra förbättringar för småföretagen.

Har du, Kent Persson, lyssnat på företagen? Din partiledare, den gamle kommunisten Lars Ohly, kom enligt egen utsago ut som företagarevän häromveckan.

Har ni lyssnat på småföretagen? Nej, det kan ni inte ha gjort för då hade ni vetat att 18 procent av alla Sveriges företag upplever sig vara utsatta för konkurrens på den svenska arbetsmarknaden. Det motsvarar i konkreta tal inte 3 000 företag utan 33 000 företag.

I de rödgrönas värld är tydligen 33 000 företag en marginell företeelse. Det går an att tala vackert om företagande, lova guld och gröna skogar åt småföretagen och lansera sig själv som företagarevän men när det kommer till att lyssna på företagen och verkligen göra något konkret slår ni dövörat till.

I Ludvika kommun finns det sedan många år tillbaka en bowlinghall. Det är inget konstigt med det. Bowlinghallar finns i de flesta svenska städer, men bowlinghallen i Ludvika är lite speciell. Den drivs nämligen av kommunen. Enligt en undersökning som organisationen Skattebetalarna gjorde för några år sedan subventioneras varje bowlingserie i Ludvika med 4–5 kronor av skattemedel.

4–5 kronor – det skulle säkert den rödgröna oppositionen kalla för ett marginellt problem. Men för den företagare som funderar på att starta en bowlinghall i Ludvika är det knappast ett marginellt problem. Vilken företagare kan konkurrera med en verksamhet som subventioneras med 5 kronor per bowlingserie?

Vi kristdemokrater talar gärna om verklighetens folk, men den småföretagare som kan konkurrera med sådana villkor finns knappast i verkligheten.

Oppositionen oroar sig också över att kommuner inte kommer att ha möjlighet att driva hotell med den lagändring som vi i alliansen nu före-

slår. Det är viktigt att kommuner kan ge sina invånare service. Jag nämnde kommunallagens ganska digra uppräkningslista av vad som hör dit och alltså inte kommer att beröras av det vi nu föreslår. Men någonstans ställs detta mot vad som är kommunens kärna. Är det kommunal kärnverksamhet att driva hotell? Var drar man gränsen?

När man hör oppositionen verkar det knappast finnas någon gräns över huvudet taget. Genom vårt förslag till förändring i konkurrenslagen kan man säga att vi sätter en gräns. Därför vill jag yrka bifall till regeringens förslag och avstyrka samtliga motioner.

I detta anförande instämde Eva Johnsson (kd).

Anf. 57 PER BOLUND (mp) replik:

Herr talman! Mikael Oscarsson frågar om vi pratar med företagen och lyssnar på vad de har att säga. Jag kan svara med en motfråga: Lyssnade Mikael Oscarsson på mitt anförande från talarstolen?

Jag började med att mycket tydligt säga att det här är ett problem. Det finns problem med konkurrens mellan offentliga företag och privata företag. Det är ingen diskussion om den saken. Det tror jag att vi alla i kammaren är överens om. Det händer att kommunala företag överskrider sina befogenheter och konkurrerar på marknaden på ett illegitimt sätt.

Redan under den förra mandatperioden tog vi initiativ till att få regeringen att reglera problemet. Vi ser problemet i allra högsta grad. Det tydligaste svar jag kan ge på Mikael Oscarssons fråga är: Ja, vi pratar med företagen. Jag är ofta ute på företag och pratar med dem. Jag upplever väldigt sällan att det är konkurrensen med offentliga företag som de lyfter fram som det stora problemet.

Vi ser självklart att det finns problem och att de behöver lösas.

Mikael Oscarsson tar ett väldigt enkelt retoriskt grepp när han säger att om vi inte säger ja och amen till regeringens förslag är vi emot småföretagande. Det är en väldigt förenklad syn.

Vi kan ju ha uppfattningen att det finns problem som behöver lösas, men att regeringens förslag till lösning inte är det optimala, att det inte är det bästa sättet att göra det. Vi kan tycka att regeringen har ansvaret att komma med ett bättre genomarbetat underlag och ett bättre förberett beslut. Vi säger åt regeringen att återkomma med ett bättre förslag som ger tydligare signaler om vad som egentligen kommer att hända när lagstiftningen genomförs.

Det vi har kritiserat, både i vår reservation och här i kammaren, är att majoriteten inte kan ge svar på vilka effekterna blir av lagstiftningen.

Anf. 58 MIKAEL OSCARSSON (kd) replik:

Herr talman! Det är bra att Per Bolund och jag är överens om att det här är ett problem. Det är också uppmuntrande för småföretagare att Per Bolund är ute på träffar med dem. Det är bra. Jag tror att det är någonting som vi alla måste göra och prioritera – att höra ifrån verkligheten.

Det finns problem för många småföretagare. Konkreta exempel har efterfrågats här. I den första replikrundan här tänkte jag ge Per Bolund chansen att ge oss besked om den katalog som han efterfrågar. Var exakt ska gränserna sättas?

Per Bolunds parti har haft möjlighet att under tidigare mandatperioder ta fram en sådan här lagstiftning. Problemet är ju inte nytt, utan det här är någonting som har påpekats i årtionden. Men då tog de inte chansen.

Låt oss nu höra! Vad finns i den katalog som har efterfrågats – varsågod och berätta!

Anf. 59 PER BOLUND (mp) replik:

Herr talman! Den som har lyssnat på debatten och kanske vill gå in och läsa i protokollet sedan kan se att ingen här har föreslagit att man ska presentera en katalog över vilka företag som ska fällas och vilka verksamheter som ska vara olagliga. Det är inte så demokratin fungerar.

Däremot tycker vi att man behöver ha ett bättre genomarbetat underlag för att ge åtminstone några svar på vägen och lite vägledning till de jurister som man hoppas sedan ska kunna lösa problemen. Det är detta som inte finns. Det är helt enkelt ett felaktigt påstående att vi skulle efterfråga någon katalog. Det stämmer inte.

Mikael Oscarsson frågar varför det inte gjordes någonting under de tidigare mandatperioderna. Det är inte heller sant – att det inte gjordes någonting. Det togs initiativ och man genomförde bland annat utredningar, bland dem utredningar som lagstiftningen delvis baserar sig på. Utan det arbetet hade det inte funnits någon proposition för oss att diskutera i dag.

Självfallet har vi sett problemet, och vi har också agerat för att försöka hitta en lösning på det. Men det gör inte att vi är tvungna att ställa oss bakom regeringens förslag och säga att det är fantastiskt bra. Det är uppenbart för många bedömare att det faktiskt inte är bra. Det finns stora problem som inte löses med lagstiftningen. Då tycker vi att det ansvarsfulla sättet att hantera det är att be regeringen återkomma med ett bättre förslag som ger tydligare svar.

Detta är inte det enda sätt som man kan genomföra detta på och få förändringar i kommunernas verksamhet. Man skulle till exempel kunna tänka sig att man genomför en förändring och en tydligare skrivning i kommunallagen om vad som är kommunal kärnverksamhet och vad som går utöver kommunallagens gränsdragningar. Det är alltså inte sant att det här skulle vara den enda möjligheten. Det finns andra sätt att lösa detta på.

Dock har inte vi utredningsresurserna, utan det är regeringen och de partier som är i majoritet som har resurser att genomföra utredningar och kunna komma med svar på de många frågor som ställs, till exempel i det här fallet. Men det har regeringen valt att inte göra.

Anf. 60 MIKAEL OSCARSSON (kd) replik:

Herr talman! När Per Bolund får chansen att tala om vad det är för gränsdragningar som har efterfrågats i katalogen blir han svarslös. När han ska berätta om de initiativ som har tagits av den förra regeringen nämner han utredningar. Det är det enda det blev, och det duger inte mycket till.

Detta är konkret. Det är någonting som företagare efterfrågar. Vi vet att osund konkurrens är något av det mest skadliga man kan tänka sig. Det är någonting som hindrar tillväxt och företagsamhet. Den lagstift-

ningen vill nu Per Bolund och hans parti, Miljöpartiet, fördröja. Det tycker jag är beklagligt, men vi kan konstatera att det är på det viset.

Anf. 61 KENT PERSSON (v) replik:

Herr talman! Det var intressant att lyssna till en företrädare för det parti som säger sig representera verklighetens folk. Var det 3,4 procent i den senaste opinionsmätningen? Det är ju ett verkligt stöd.

Mycket av de politiska erfarenheter jag har från den kommunala verksamheten utgår från att jag träffar alla sorters företagare, sociala företag, kooperativa företag, ideella organisationer, fackföreningsrörelser och så vidare. Det har ingått under de tolv år som jag har varit kommunalråd.

Om Mikael Oscarsson över huvud taget har lyssnat på tidigare diskussioner måste det väl ändå ha varit uppenbart att vi i oppositionen här tydligt har sagt att vi vill ha en ordning där man klagör vad som är förenligt eller inte förenligt med detta. När Mikael Oscarsson går ut och slår vilt omkring sig visar det på bristande respekt för den diskussion som har förts. Liselott Hagberg var uppe här tidigare. Jag begärde ingen replik, och jag vill nu berömma det anförandet. Det var sakligt, intressant och värt att diskutera till skillnad mot detta anförande.

Jag har en fråga till Mikael Oscarsson: Vad är försvarbart från allmän synpunkt? Det är ändå det som är frågan i debatten. Det är också det som Stockholms tingsrätt eller Marknadsdomstolen ska ta ställning till.

Anf. 62 MIKAEL OSCARSSON (kd) replik:

Herr talman! Kent Persson säger sig vara ute och träffa verklighetens folk. Han träffar folk i olika sammanhang. Men det är tydligt att han inte får med sig budskapet att den osunda konkurrensen är ett rejält och stort problem.

Det är tragiskt att han inte får med sig det budskapet utan i stället är med och bromsar en utveckling som gör att vi får ett klarare rättsligt läge. Som det är nu är det väldigt oklart. Det är också en tandlös lagstiftning.

Nu får vi någonting som jag tror kommer att fungera mycket bättre och som kommer att fylla ett behov.

Anf. 63 KENT PERSSON (v) replik:

Herr talman! Jag kan konstatera att Stockholms tingsrätt inte delar Mikael Oscarssons bedömning. De anser inte att propositionen behövs. De anser vidare att det redan nu finns en lagstiftning som klart och tydligt reglerar vad som kan sägas vara förenligt med detta utifrån allmän synpunkt. Det är konkurrenslagen, kommunallagen och EG-rätten och även en del annan lagstiftning.

Men det är klart; det är ju bara Stockholms tingsrätt som säger detta. Mikael Oscarsson har tydligen större och bättre juridiska kunskaper än vad Stockholms tingsrätt har trots att det är den instans som ska göra bedömningen av vad som är förenligt med lagen och försvarbart från allmän synpunkt.

Om nu inte Stockholms tingsrätt kan göra det borde väl Mikael Oscarsson här i kammaren kunna förklara detta för oss andra, dödliga, som inte begriper vad försvarbart från allmän synpunkt är för något. Det

vore intressant att få veta det, för det är detta diskussionen handlar om. Det handlar inte om huruvida vi ska ha ordning och reda, utan om att ge någon form av vägledning för att de rättsliga instanserna sedan ska kunna bedöma frågan.

Anf. 64 MIKAEL OSCARSSON (kd) replik:

Herr talman! Jag vill påminna Kent Persson om vad Konkurrensverket har sagt. De har gett grönt ljus. De säger att rättsläget för den kommunala kompetensen inte kommer att rubbas av den föreslagna konfliktlösningsregeln. Jag tycker att det är svart på vitt, och någonting som jag nöjer mig med.

Anf. 65 BÖRJE VESTLUND (s) replik:

Herr talman! Mikael Oscarsson är den sista talaren i denna debatt. Ända tar han upp och säger saker som inte har uttalats i debatten över huvud taget. Det gäller till exempel frågan om hotellen. Vi har inte diskuterat några hotell under den här debatten såvitt jag känner till. Jag tror inte att vi har nämnt det vid något annat tillfälle heller. Däremot tog Konkurrensverket upp just hotellfrågan när de var i utskottet. Men vi har inte pratat om några hotell. Jag tycker att Mikael Oscarsson för en väldigt antiintellektuell, ointelligent och framför allt rätt dum debatt i det här sammanhanget. Detta handlar bara om att slå in någonting som egentligen inte finns, Mikael Oscarsson.

Det var jättebra att Konkurrensverket kom upp, för jag har inte kommenterat det tidigare. Det är fantastiskt att Mikael Oscarsson orkar citera en hel mening. Jag är imponerad av det. Vi brukar försöka att sammanfatta och dra slutsatser av det. Även Konkurrensverket, Svenskt Näringsliv och Företagarna säger att det finns ett problem med den här lagstiftningen, och det är att det finns väldigt lite vägledning.

Det pratas om kataloger. Ingen har pratat om någon katalog tidigare. Vi har pratat om sedvanlig svensk vägledning i form av förarbeten, och de är väldigt bristfälliga i det här sammanhanget. Det är viktigt att man får en sådan här vägledning för att man ska kunna bedöma detta. Det gäller framför allt i de tveksamma fallen. Jag har aldrig sagt att ett dagcenter måste stänga, men däremot får man kanske sluta med försäljningen. Är det rimligt? Det är frågan i den här debatten och ingenting annat.

Anf. 66 MIKAEL OSCARSSON (kd) replik:

Herr talman! Börje Vestlund har det inte lätt i dag. Först blir han upprörd över att hans lunchrast blir försenad, och sedan blir han upprörd över mitt anförande och över att jag har fräckheten att ta upp hotell och ställa den enkla frågan om det verkligen kan sägas vara en del av kommunernas kärnverksamhet. Det verkar vara tufft i dag för Börje Vestlund.

I en annan replikväxling undrade han varför ingenting har skett. Ni har haft tre år på er, sade han, och två år på er att agera. Men kära nån, ditt parti hade tolv år på sig, Börje Vestlund, och det hände ingenting.

Anf. 67 BÖRJE VESTLUND (s) replik:

Herr talman! Det fanns en skillnad, Mikael Oscarsson. Mikael Oscarssons parti och alliansen sade att det var en prioriterad fråga att få

*Konfliktlösning
vid offentlig
säljverksamhet
på marknaden*

en sådan här lagstiftning på plats. Det är en viss skillnad. Det har vi aldrig uttalat. Vi har sagt att det är viktigt, men vi har inte sagt att det är en prioriterad fråga.

I övrigt kan vi säga att det inte är särskilt mycket som har hänt på näringspolitikens område under den här mandatperioden heller.

Jag tycker faktiskt att det är lite tramsigt att diskutera detta. Jag sade bara att om man fortsätter att ställa frågor i sista repliken tänker jag begära ytterligare två minuter, vilket kan innebära att lunchrasten blir försenad. Jag är inte ett dugg oroad över min egen lunchrast. Jag tycker att det är en tramsig debatt som Mikael Oscarsson håller på med.

Det gör oss ganska upprörda när man tar upp en sådan sak som hotel- len. I nio fall av tio är det ingen fråga för en kommun. Men i undantags- fall, för att över huvud taget kunna ha någon övernattningsverksamhet på en ort, kan det finnas skäl för det. Det är detta som inte är riktigt klart i den här lagstiftningen.

Jag tycker att företrädarna för Konkurrensverket var väldigt tydliga och bra när de var i utskottet. De hade ungefär den uppfattning som jag ger uttryck för här.

Jag tycker inte att det är en värdig debatt när den förs på det sätt som Mikael Oscarsson gör i dag. Det är inte så, som Mikael Oscarsson häv- dar, att alla remissinstanser som har sagt ja inte samtidigt har riktat kritik mot att rättsvägledningen är ett problem. Nästan alla remissinstanser har uttalat detta.

Sedan tramsas det om en katalog. Ingen har pratat om en katalog. Vi pratar om förarbeten. Det förekommer i så gott som all lagstiftning, men det kanske inte Mikael Oscarsson har observerat. I så fall rekommenderar jag att han går en kurs i grundläggande juridik.

Anf. 68 MIKAEL OSCARSSON (kd) replik:

Herr talman! Det är väldigt intressant för oss, för dem som lyssnar och för dem som tittar på tv just nu att få en inblick i socialdemokratisk terminologi. Om någonting är viktigt, som Börje Vestlund säger om konkurrens, kan det betyda att man gör en utredning men man behöver inte agera. Men är det en prioriterad fråga är det tillräckligt viktigt för att det ska hända någonting och bli en verklighet i stället för att det bara blir utredningar och att man talar om det.

Det är ganska fascinerande att höra dig, Börje Vestlund, tala om en tramsig debatt. Jag ska tala om för dig att det här inte är någon tramsig debatt. Det här är någonting som dessa 33 000 småföretagare efterfrågar. Det är inte trams för dem. För dem är det blodigt allvar. Jag hoppas och tror att detta kommer att visa sig vara något som öppnar för företagsam- het. Vi behöver nya arbetstillfällen och mer företagsamhet. Detta har varit ett hinder. Det vet vi, Börje Vestlund. Ni pratade om det, men vi agerar, och det ska vi fortsätta att göra.

Överläggningen var härmed avslutad.
(Beslut fattades under 19 §.)

Föredrogs
trafikutskottets betänkande 2009/10:TU6
Transportstyrelsens verksamhet inom körkorts- och yrkestrafikområdet
(prop. 2009/10:20).

Förste vice talmannen konstaterade att ingen talare var anmäld.
(Beslut fattades under 19 §.)

16 § Stabilitetsavgift

Stabilitetsavgift

Föredrogs
finansutskottets betänkande 2009/10:FiU7
Stabilitetsavgift (prop. 2009/10:30).

Anf. 69 ULLA ANDERSSON (v):

Herr talman! Vänsterpartiet menar att skattebetalarna inte ska behöva betala för bankernas bristande ansvar och inte heller för bankernas skydd. Vi tror att en stor majoritet av svenska folket också tycker det. Därför är det beklagligt att vi som vänsterparti är det enda parti som föreslår en sådan ordning, det vill säga att skattebetalarna inte ska behöva betala för bankernas bristande ansvar eller skydd.

Jag var tydlig med att det är bra med en avgift, som regeringen föreslår. Bankerna ska själva betala sina skyddssystem. Det borde vara det enda rimliga, men så är det inte.

Regeringen föreslår att också skattebetalarnas 15 miljarder ska ingå i den här fonden. Dessutom kommer inte den här fondens slutliga summa att motsvara eventuella kostnader för en ny finans- eller bankkris. Då står skattebetalarna ändå där med slutnotan. Bankerna har dessutom råd att betala det här skyddet själva. De tjänar nämligen multum på statens skydd genom att de får tillgång till billigare krediter.

Herr talman! En viktig bakgrund till den här finanskrisen är just att systemviktiga banker inte tillåts gå omkull. Staterna garanterar deras förluster eftersom man menar att effekterna för samhället blir så stora om de här bankerna eller instituten går omkull. Därför har stater, även Sverige, implicit eller numera explicit uttalat att de avser att gå in med skattebetalarnas pengar för att förhindra att de här bankerna eller instituten går omkull.

Man socialiserar alltså förlusterna och privatiserar vinsterna. Det måste vara världens bästa affärsidé att driva affärsbank. Man kan plocka hem vinsterna men behöver inte stå för vare sig förlusterna eller konsekvenserna. Och det ska kallas den fria marknaden. Snacka om humbug!

De statliga garantierna leder till en förvriden incitamentsstruktur som innebär att bankerna har starka incitament att bli så stora att de blir systemhotande. Storbankernas statliga garantier medför att de kan ta högre risker i syfte att öka sina marknadsandelar. Swedbanks och SEB:s agerande i de baltiska länderna är tydliga exempel på detta.

De statliga garantierna innebär att systemviktiga institut och banker får låna billigare än andra eftersom alla vet att de har staten i ryggen. Deras tillgång till krediter blir alltså billigare. De granskas dessutom mindre av investerare eftersom även investerarna vet att staten finns där om det går snett. På så sätt upprätthålls ett system med kasinoekonomi där bonussystem ses som normalt. Den höga riskbenägenheten och spekulativen kan rulla på. I stället för att riskerna ska spridas så ökar de.

Förutom det snedvrids också konkurrensen eftersom vissa institut och banker får tillgång till billigare kapital. Det kan inte fortgå, för då kommer vi snart att stå här igen med en ny finanskris, en ny bankkris eller någon annan form av kris. De kommer och går. Det är bara namnen och formerna för krisen som byts.

Det behövs alltså regeländringar eller andra ägarformer för att komma till rätta med problemet. Vi menar att antingen ska konkurrensreglerna ändras så att bankernas storlek begränsas, det vill säga att de inte tillåts bli så stora att de blir systemviktiga, eller, om man nu menar att vi ska ha stora systemviktiga institut som inte kan gå omkull och som ska garanteras med skattebetalarnas pengar, ska skattebetalarna äga instituten så att de också kan ta ansvar för deras verksamhet och ta del av deras vinster.

Nu föreslår regeringen att en avgift ska införas. Det menar vi är bra, men vi menar också att de banker som åtnjuter det här skyddet själva ska finansiera hela fonden.

De 15 miljarder som staten redan har avsatt menar vi därför bör återbetalas snarast till skattebetalarna. Vi menar att det är orimligt att skattebetalarna ska betala för storbankernas överdrivna risktagande. Vi föreslår i stället att bankerna ska betala en högre avgift, och det har de råd med, som jag sade tidigare.

I Svenska Dagbladet kunde vi i april i år läsa att tio direktörer har 1 400 miljoner kronor i pension. Men avtalen motsvarar mer än så. Går man igenom samtliga avtal som SEB och Handelsbanken har tillsammans ser man att de motsvarar 3,4 miljarder kronor. Storbankerna har också stora bonusutbetalningar. Till exempel har Nordea avsatt 2,3 miljarder i år och SEB 1,5 miljarder. Skulle vi lägga ihop vinsterna och utdelningarna de senaste åren blir summan oerhört stor.

Bankerna har på alla sätt visat, bland annat genom att avsätta miljardbelopp till bonusutbetalningar och pensionsavtal, att de har råd med en högre avgift till Stabilitetsfonden. Därmed blir det än mer tydligt att inte skattebetalarna ska behöva gå in med några pengar, utan de bör betalas tillbaka snarast möjligt.

Herr talman! Regeringen anser att alla banker och institut ska betala samma avgift oavsett riskbenägenhet eller om de anses vara systemviktiga eller ej. På så sätt behöver inte de mest riskbenägna bankerna betala för de stora risker de faktiskt utsätter samhällsmedborgarna för, och då dämpas inte heller riskbenägenheten.

Vänsterpartiet menar att de banker och institut som inte anses vara systemviktiga, till exempel lokala sparbanker, inte ska behöva betala den här avgiften för ett skydd som de inte kommer att kunna använda. Jag menar till exempel att Sparbanken i Piteå eller Sparbanken i Hudiksvall inte ska behöva betala en avgift för att storbankerna inte kan ta ansvar för sitt beteende till exempel i Baltikum eller Ukraina.

Herr talman! Jag ska försöka sammanfatta Vänsterpartiets ståndpunkter. Vi föreslår alltså som enda parti att skattebetalarnas 15 miljarder ska betalas tillbaka snarast, att avgifterna ska vara kopplade till bankers eller instituts riskbenägenhet och att banker och institut som inte kan nyttja skyddet inte heller ska behöva betala för det. Vi föreslår dessutom att en parlamentarisk utredning ska tillsättas för att ta ett samlat grepp över regleringen av den finansiella sektorn. Det borde vara ett samhälleligt ansvar att se till att vi inte står här igen om tio år med en ny kris på halsen. Det är dags att ta ett samlat politiskt ansvar. Därmed yrkar jag bifall till reservationerna 1 och 2, herr talman.

I detta anförande instämde Hans Linde (v).

Anf. 70 LARS ELINDERSON (m):

Herr talman! Jag var egentligen inte förberedd på en verklig debatt i den här frågan, bland annat eftersom frågan behandlades i sak för ett år sedan och enigheten var mycket stor när vi då, i samband med att vi tog ställning till Stabilitetsfondens införande, i princip också var eniga om behovet av en sådan här fond.

Propositionen är en följd av den proposition som vi antog för ett år sedan om lagen om stöd till kreditinstitut. Den innefattar en tillfällig åtgärd, nämligen en avgift till kreditinstitut som uppgår till 39 promille av institutens balansomslutning per år, vilket i dagens läge innebär ungefär 2,6 miljarder kronor per år i avgift från samtliga banker.

Under åren 2009–2010 föreslår dock regeringen att avgiften ska sättas ned till hälften. Avsikten är att fonden om 15 år ska uppgå till 2 ½ procent av bruttonationalprodukten.

Som sagt hade jag inte väntat mig någon större debatt eftersom vi antog lagen för ett år sedan med stor enighet. Visserligen föreslog Vänsterpartiet i en motion att en särskild finanskommission skulle tillsättas, men frågan om hur den beslutande Stabilitetsfonden skulle finansieras diskuterades inte alls.

Vid behandlingen av den här propositionen, som handlar om finansiering av Stabilitetsfonden, har visserligen Vänsterpartiet en reservation i fem punkter, men den är ganska allmänt hållen och står inte i proportion till de mer ideologiskt och agitatoriskt inriktade synpunkter som Ulla Andersson framförde här i talarstolen nyss.

Jag ber därför om ursäkt, herr talman, om mitt anförande blir något längre än de anmälda fyra minuterna. Vi har ju en regel att 50 procents överskridande av den talartid som man har anmält ger en anmärkning. Jag ber om eftergift för detta.

Jag har en viss förståelse, och det sade jag också i finansutskottet, för flera av de synpunkter som Ulla Andersson och Vänsterpartiet framför i sin reservation. Det ligger en poäng i att avgiften till Stabilitetsfonden ska avspegla de risker som olika finansinstitut är exponerade för, inte bara de risker som finansinstituten utgör för den finansiella stabiliteten utan också de risker som enskilda finansinstitut är exponerade för. Det är inte bara storleken som styr de riskerna. Det finns också skäl att diskutera vilka banker och finansiella institut som ska omfattas av avgiften och stödåtgärderna.

Båda de här frågorna hänger ihop, och regeringen säger i propositionen att man ska se över möjligheterna att utforma en så kallad riskdifferentierad avgift och att man senast under 2011 kommer att återkomma med förslag i en sådan riktning tillsammans med ett antal andra överväganden som bland annat gäller internationell harmonisering av reglerna och frågan om utländska banker.

Däremot har jag svårare att hänga med i de svängar som Ulla Andersson tar ut i sitt anförande, framför allt när det gäller resonemanget om att finansieringen av Stabilitetsfonden helt ska ligga på de stora, systemviktiga bankerna och att staten inte alls ska ta någon del av ansvaret för den finansiella stabiliteten.

Den vanligaste definitionen av risk är att det är ett mått på de negativa konsekvenserna av framtida händelser. De risker som banker utsätts för är av olika slag. Den viktigaste risk som en bank utsätts för är att den lånar ut pengar till någon som visar sig inte kunna betala tillbaka och att säkerheten inte täcker bankens åtagande. Anledningen till kreditrisk behöver inte vara att bankerna har missat i sin kredithantering. Det finns också mängder av externa faktorer som styr bankernas riskhantering.

All finansiell riskhantering syftar till att skydda bankens inlåning genom att gardera sig mot eller skapa system för att förhindra kreditförluster och ytterst bankens eget kapital.

Vad är det då för negativa konsekvenser och framtida händelser som innebär risk för bankens kunder och därmed bankens utlåning? Är det bara slarvig kreditgivning, spekulativa placeringar eller kortsiktighet som avgör en banks riskprofil? Nej, naturligtvis är det inte så. Också makroekonomiska förhållanden påverkar bankerna, såsom valutafluktuationer och statens situation när det gäller den ekonomiska stabiliteten. Om staten driver upp räntorna på grund av en hög statlig upplåning påverkar det även kundernas betalningsförmåga.

Förekomsten av finansiella bubblor som orsakas av den ekonomiska politiken påverkar också kundernas betalningsförmåga. Därför är det naturligtvis rimligt att staten är med och finansierar uppbyggnaden av Stabilitetsfonden.

Det är inte heller bara de stora bankerna som har nytta av finansiell stabilitet. Alla finansiella institut, icke-finansiella företag och enskilda drabbas av finanskrisen. Däremot är det ytterst viktigt att regeringen återkommer med förslag till differentierade avgifter som tar hänsyn till olika finansiella instituts risker och inte snedvrider konkurrensen mellan olika banker.

Vi har i Sverige ganska små banker. Om vi ser på vårt näringsliv i övrigt har vi ganska stora företag i förhållande till andra länder. Vi är mer exportberoende än andra länder är. Därför är inte bara stora banker systemviktiga, utan också stora företag är systemviktiga. Det måste finnas en balans mellan vår finansiella marknad och storleken på våra företag. Därför är det inte bara storleken på enskilda banker som är avgörande för vilken risk de utgör för den totala samhällsekonomin.

Jag yrkar bifall till förslaget i utskottets betänkande och ber om ursäkt, herr talman, för att jag överskridit min anmälda talartid med mer än 50 procent.

Anf. 71 ULLA ANDERSSON (v) replik:

Herr talman! Jag använde inte hela min talartid, så Lars Elinderson kan få lite av mig!

Vänsterpartiet har som enda parti tagit fram en rapport om vad som behöver göras för att förhindra en ny kris nationellt och internationellt. Vi har lagt fram en rad förslag såväl i vår vårmotion som i den motion vi lade fram nu i höstas som svar på regeringens budgetproposition. Vi har som enda parti föreslagit åtgärder på den här propositionen, och vi har drivit på i debatten och föreslagit en rad olika åtgärder.

En av anledningarna, den fundamentala anledningen, till att krisen har uppstått är att samhället har dragit sig tillbaka, att samhället har dragit sig undan sitt ansvar och låtit marknaden sköta sig själv. Det ser man i utformningen av de regelverk och direktiv som kommer från EU. De är i hög grad utformade av marknaden själv. Det ser vi också här hemma, där Mats Odells tillsatta råd består av finansmarknadens egna aktörer. Det är en av orsakerna. Självklart vill inte de som har pengar att tjäna på ett system att det förhindras eller regleras på ett sådant sätt att det inskränker deras möjligheter att tjäna dessa pengar.

En av orsakerna är, precis som jag sade tidigare, att vi har så stora banker som får statliga garantier. Jag tror att Lars Elinderson delar den bild jag gav av vad det ger för fördelar för de instituten och att de på så vis kan fortsätta med sin riskbenägenhet men också att konkurrensen snedvrids.

Vi kan också se det genom de risker man tar och genom den handel som pågår, där de stora aktörerna inte riktigt alltid själva vet vad de handlar med. Det är därför vi står här i dag och diskuterar nya regelverk, till exempel för derivathandeln, som är väldigt ogenomskinlig och består av spekulation kring upp- och nedgång av priser och får stor påverkan på samhället.

Vi menar att medborgarna inte ska behöva betala det här utan att bankerna ska betala det själva. Jag tycker att det är konstigt att inte fler partier står bakom det. Det kanske Lars Elinderson kan förklara.

Anf. 72 LARS ELINDERSON (m) replik:

Herr talman! Jag tycker att det är en rimlig princip även i det här sammanhanget att den som står för riskerna också är den som ska betala avgifterna. Men det innebär inte att enbart vissa aktörer på den finansiella marknaden står för de risker som vi drabbas av. Hela finanskrisen har genererats av osäkerhet i hur man värderar finansiella instrument som verkar över hela landet. De har inte sitt ursprung eller sin uppkomst här i Sverige, utan detta beror på svårigheter att reglera och beräkna risker med olika typer av finansiella instrument som behövs för att garantera utlåning till bankernas kunder.

Det är i verkligheten så att de här finansiella instrumenten, derivat, men också andra typer av instrument, är till för att öka likviditeten i det finansiella systemet och ge möjlighet också till dig och mig att låna pengar när vi ska finansiera bilköp eller husköp eller om vi behöver det för andra ändamål. Hela banksystemet kan inte finansieras enbart på kortsiktig inlåning på lönekonton eller sparkonton i bankerna, utan det förutsätter även en handel med finansiella instrument.

Självklart måste det här regleras. Vi har lärt oss att den här typen av instrument är svårare att beräkna risk i, i synnerhet när man får stora makroekonomiska obalanser.

Nu pågår en runda runt om i världen för reglering av finansmarknaden. Vi kan inte reglera den svenska finansmarknaden isolerat. Vi måste förlita oss på internationellt harmoniserade regler som påverkar också den svenska finansmarknaden. Annars riskerar vi att helt slås ut när det gäller finansiering av svenskt näringslivs investeringar och verksamhetsbehov.

Anf. 73 ULLA ANDERSSON (v) replik:

Herr talman! Lars Elinderson delar tydligen min uppfattning att det inte är skattebetalarna som ska stå för fiolerna. Ändå stöder Lars Elinderson regeringens proposition, där man skriver att de 15 miljarderna ska ingå i fonden i stället för att de ska betalas tillbaka till skattebetalarna. Jag tycker att det är en orimlig ordning.

Jag menar också att det är en orimlig ordning att fonden inte får en tillräckligt stor summa, en volym, så att den täcker kostnaden för en finanskris eller en ny bankkris. Då innebär det både att skattebetalarnas pengar går in i fonden och att skattebetalarna återigen om en kris kommer får gå in med nya skattemedel. Det är en helt orimlig ordning. Så kan vi inte ha det.

Den ökade riskbenägenheten och handeln med de olika produkterna visar att finanssektorn får ta för stor del av samhällsekonomin och inte kan ta det ansvar det har inneburit. Annars skulle vi inte stå här och prata om det här i dag.

Jag menar att vi som enskild stat visst ska kunna reglera i större utsträckning än andra länder gör. Vi har sett konsekvenserna av det som sker i dag och måste ta någon form av ansvar för att förhindra att det sker igen. Då kan vi göra vad vi kan här och visa att vi kanske kan gå före och därmed få andra att komma efter. Men vi kanske inte heller vill att bankerna ska bli så enormt stora att de får dessa effekter på vår samhällsekonomi. Vi betalar alla kostnader för det i dag i form av en kraftigt ökad arbetslöshet och att livskraftiga företag går omkull på grund av att de inte får tillgång till krediter och så vidare.

Det är ett högt spel vi spelar, och någon gång måste vi ta ett samhällseligt ansvar och sätta stopp för det. Den tiden borde redan ha varit här. Jag hoppas att fler inser det.

Men till att börja med kan vi se till att dessa pengar går tillbaka till skattebetalarna. Det är 15 miljarder, vilket är rätt mycket pengar.

Anf. 74 LARS ELINDERSON (m) replik:

Herr talman! Den ultimata effekten av en finanskris måste skattebetalarna, låntagarna och medborgarna ta i form av att man förlorar pengar själv, att man får ta det över skattsedeln eller att man förlorar jobbet.

Syftet med fonden är att stabilisera finansmarknaden. Då ska också de som löper risken, eller snarare de som är med och påverkar finansmarknadens stabilitet, vara med och på olika sätt solidariskt finansiera uppbyggnaden av fonden. Det är inte bankerna själva som är orsaken till den finansiella instabiliteten, utan det finns också makroekonomiska och politiska faktorer som styr den finansiella stabiliteten. Därför är det rim-

ligt, precis på samma sätt som kommunerna har ansvar för att finansiera brandkåren, att staten ska ha medansvar för att finansiera den här typen av stabilitetsfonder.

Överläggningen var härmed avslutad.
(Beslut fattades under 19 §.)

Prot. 2009/10:37
25 november

Stabilitetsavgift

17 § Internationell samverkan

*Internationell
samverkan*

Föredrogs
utrikesutskottets betänkande 2009/10:UU1
Utgiftsområde 5 Internationell samverkan (prop. 2009/10:1 delvis).

Anf. 75 HANS LINDE (v):

Herr talman! Vi har att diskutera betänkandet UU1 om utgiftsområde 5, Internationell samverkan. En samlad rödgrön opposition har i reservationen krävt att anslaget till freds- och forskningsinstitutet Sipri förstärks med 6 miljoner. För ett år sedan, när den borgerliga regeringen aviserade den nedskärning på 6 miljoner som Sipri genomgått under det gångna året, protesterade vi från den samlade rödgröna oppositionen. Vi har därför i dag valt att reservera oss och kräva att de pengar som den borgerliga regeringen tagit från Sipri återförs till institutet.

6 miljoners skillnad på ett av de mindre utgiftsområdena kan tyckas som en petitess i den samlade budgeten. Men dessa 6 miljoner säger ganska mycket om vilken roll vi vill att Sverige ska spela i världen, hur vi vill att vårt land ska samverka internationellt.

Vårt land må vara litet, men vårt välstånd, vår alliansfrihet och vår avsaknad av kolonial historia ger oss möjlighet att spela en avgörande roll internationellt. Världen är i stort behov av länder som konsekvent står upp för fred, nedrustning och mänskliga rättigheter oavsett var och av vem freden och friheten hotas.

Sverige skulle kunna vara ett sådant land. Norge har visat genom sitt engagemang i arbetet med att förbjuda klustervapen hur ett litet land kan göra stor skillnad. Samma fråga visar också med önskvärd tydlighet på den borgerliga regeringens totalt bristande engagemang för nedrustningsfrågorna. Först valde man att förhålla processen när det gällde ett förbud mot klustervapen, och man har fortfarande inte valt att ratificera konventionen om förbud mot klustervapen. Just i detta nu väntar vi på svar från utrikesminister Carl Bildt på en skriftlig fråga från mig själv om Sverige kommer att ratificera konventionen innan nästa val.

För att göra skillnad internationellt krävs det både kunskap och information. Vänsterpartiet anser därför, precis som den samlade oppositionen, att Sipri som internationellt erkänt och oberoende freds- och forskningsinstitut bedriver ett arbete som är av avgörande vikt. Genom sin årsbok, sin hemsida, sina konferenser med mera bedriver man ett aktivt arbete runt freds- och nedrustningsfrågor som inte kan underskattas.

Sipri besökte utrikesutskottet inför förra årets budgetdebatt där den borgerliga regeringen hade aviserat nedskärningar på 6 miljoner. Man redovisade då att de planerade neddragningarna äventyrade åtminstone

delar av deras verksamhet och skapade en stor oro bland de anställda inför framtiden.

Sipris arbete har knappast om vi ser oss ut över världen minskat i betydelse. I dag ser vi tyvärr i allt större delar av världen en risk för militär upprustning. Även i vårt eget närområde finns denna överhängande risk för militär upprustning genom den dragkamp vi ser i Europa mellan Ryssland på ena sidan och Nato på andra sidan. Vi ser det i såväl södra Östersjön som i Barentsregionen. Denna upprustning har vi redan sett konsekvensen av genom det sorgliga kriget i Kaukasus förra sommaren.

Att EU nu i dagarna dessutom blivit klart med Lissabonfördraget, där man slår fast att medlemsstaterna förbinder sig att gradvis förbättra sin militära kapacitet, minskar knappast behovet av oberoende och seriös forskning runt freds- och nedrustningsfrågor. Därför vill jag yrka bifall till oppositionens reservation.

Anf. 76 BODIL CEBALLOS (mp):

Fru talman! Utgiftsområde 5 är ett område där majoritet och opposition är relativt eniga om fördelningen av resurser. Det är egentligen bara just när det handlar om Sipri som vi har olika uppfattning, åtminstone i årets budget. Hans Linde har tagit upp många av de viktiga frågor som jag också skulle kunna tänka mig att prata om. Jag kommer att gå in lite mer på djupet i hur det ser ut för Sipris verksamhet.

Först vill jag ge några återblickar. Miljöpartiet är ett parti som bildades 1981 och som alltid har stått fredsrorelsen nära. Självklart är freds- och konfliktforskning samt säkerhetsforskning ett område som vi värnar. Vi tycker att det är viktigt att Sverige har kvar den goda profil som vi har haft och har i frågorna också i fortsättningen.

I går tittade jag på Sipris hemsida. Där kan man se att det pågick 16 aktiva större väpnade konflikter under 2008. Som en liten parentes i det hela kan jag berätta att Burundi är ett av dessa länder. Det är också ett land dit vi för någon månad sedan skickade tillbaka ett antal asylsökande. Jag har följt dem, och jag håller kontakt med dem så gott som dagligen. Det första som hände var att de flydde vidare till Rwanda, och nu har de flytt vidare till Uganda där de försöker nå fram till UNHCR för att bli registrerade som flyktingar. De utvisades till ett land som enligt Sipri och många andra bedömare faktiskt inte är särskilt riskfritt.

För några år sedan tog vi ett antal miljoner från Sipris verksamhet. Miljöpartiet protesterade redan då. Jag fick ett telefonsamtal från Sipri där de tackade för att vi hade uppmärksammat frågan. De sade att de nog skulle klara sig ändå det året genom att få in externa medel. De hade redan utlovats externa medel.

Förra året hade vi, precis som Hans tog upp, Sipri på besök i utskottet. De berättade då hur deras verksamhet faktiskt kan drabbas av de nedskärningar som sker. Följden av nedskärningarna är naturligtvis att mycket mer måste göras i uppdragsform. Det leder till att den övriga kontinuerliga verksamheten – analys- och forskningsarbetet – i stället får stryka på foten. Jag menar inte att uppdragsarbetet är oviktigt. Till exempel antar jag att den rapport som UD beställde om flygtransportföretag var ett sådant uppdragsarbete som det ges externa medel för – fast genom UD. Flygtransportföretagen bidrar till att stimulera konflikt- och krigsekonomier samtidigt som de tjänar pengar på humanitära flygningar av

nödhjälp. Det är bra att UD har beställt en sådan rapport så att vi har fått det belyst. Det är inte acceptabelt att sådana företag anlitas av några myndigheter i världen. Om inte uppdraget hade funnits att utreda frågan hade det förmodligen inte blivit gjort.

Uppdragsverksamhet är naturligtvis positiv. Externa medel till Sipri är positivt. Det är bra om Sipri kan få ännu mer externa medel till sin verksamhet för att utföra fler uppdrag.

Det som är oroande är det långsiktiga analysarbetet och den forskning som är i behov av jämna strömmar av resurser, att det varje år kommer ungefär lika mycket. Det är den forskningen som neddragningen drabbar. Det är knappast så att det behövs mindre freds- och säkerhetsforskning utan mer. Vi kan se i budgetpropositionen att utfallet för kostnaderna för Sipri för 2008 var högre än budgeterat. Det är inte så att de har ett överskott på pengar utan de behöver mer. Vi menar därför att Sipri bör återfå pengarna som de tidigare har förlorat, och vi lägger därför till 6 miljoner extra till Sipri i budgeten. Vi menar att man kan ta dessa pengar från Svenska institutet för att hålla sig inom den redan beslutade budgetramen. Svenska institutet har större möjligheter att begära externa medel än vad Sipri har. Det är därför vårt förslag.

Jag yrkar bifall till den gemensamma reservationen.

Anf. 77 ANNE-MARIE PÅLSSON (m):

Fru talman! Så står vi här igen. Det var ett år sedan sist. Vi diskuterar utgiftsområde 5. I år gäller det ungefär 1,9 miljarder. Förra året var det 1,8 miljarder. Det är 100 miljoner mer exakt det här året. Ökningen är försiktig, och ökningen är naturligtvis motiverad av regeringens ansvar för statens finanser. Skattebetalarnas pengar ska användas på ett sätt som skapar mervärde för skattebetalarna, och i övrigt ska man vara försiktig.

Merparten av förstärkningen går till svensk medverkan i internationella organisationer; FN, Nordiska rådet, OECD, OSSE och så vidare. Det är naturligtvis ett uttryck för att vi har uppfattat att detta är ett bra sätt för svenskarna att synas i världen och verka på den internationella arenan.

Glädjande nog tycks det råda en näst intill total enighet i utskottet när det gäller synen på hur dessa medel ska användas. Oenigheten gäller 6 miljoner kronor, eller ungefär en tredjedels promille.

Oenigheten gäller Sipri, menar man från oppositionens sida. Jag menar att oenigheten inte gäller Sipri utan att oenigheten gäller synen på forskningen. Vad ska forskningen syfta till? Hur ska den finansieras? Vem ska bestämma dess innehåll? Det är exempel på frågor där vi från alliansens sida har en annan uppfattning än den rödgröna oppositionen.

Från alliansens sida står vi bakom en uppfattning som kan beskrivas i termer av en ökad akademisk frihet och mindre politisk styrning. Vi är också av den mycket bestämda uppfattningen att konkurrens är bra också på forskningens område.

I själva verket är konkurrens en nödvändig förutsättning för att vi ska få en vital och kreativ forskningsmiljö. Institutioner som med automatik räknar med anslag från en och samma källa får förr eller senare problem med både kreativiteten och nytänkandet.

Fru talman! Eviga anslag från samma källa kan också skapa osunda beroenden mellan mottagaren och bidragsgivaren. Man biter inte den hand som föder en, sägs det. Det stämmer även i forskarmiljön. Jag säger

inte att så är fallet, men jag säger att det finns en risk att det kan uppstå ett beroendeförhållande om banden blir till synes eviga.

När det gäller anslag från näringslivet är detta en risk som är ofta uppmärksammas och kritiserad från vänsterhåll. Men varför skulle inte samma slags problematik också gälla när anslagsgivaren är staten, regering och riksdag, och då särskilt om regering och riksdag under lång tid skulle ledas av samma politiska konstellation?

Från alliansens sida har vi stor respekt för Sipri. Det är en forskningsinstitution med lång och imponerande meritlista. Det är en institution med stark internationell förankring. Många av de forskare som arbetar där kommer från andra länder.

De frågeställningar som är föremål för forskning inom Sipri har också en stark internationell relevans. Frågor som rör nedrustning, väpnade konflikter, vapenkontroll, kemisk och biologisk krigföring är exempel på områden som analyserats inom ramen för Sipri.

Likväl har regeringen i årets budgetproposition inte föreslagit att den neddragning som gjorts tidigare ska återställas. Varför? Svaret är ganska enkelt. Sipris forskning finansieras fortfarande huvudsakligen med anslag från staten – mer än vad som är fallet med andra institutioner som är verksamma inom liknande områden.

Sipri får också mer i kronor räknat än andra institutioner med liknande inriktning. Vi kan ta Utrikespolitiska Institutet som exempel. Knappt 22 miljoner går till Sipri och 13 miljoner till Utrikespolitiska Institutet.

Inte heller går Sipri lottlös ur årets budgetarbete. Tvärtom – anslaget till Sipri ökas jämfört med föregående år, och i kronor räknat mer än anslaget till Utrikespolitiska Institutet.

Fru talman! I konkurrensen om skattekollektivets pengar prioriterar vi att dessa hellre används till att stödja viktiga kulturinstitutioner, till exempel kulturhuset i Paris, än till forskning som kan finansieras på annat sätt än via statliga anslag.

Vi är av den bestämda uppfattningen att Sipri har en så god ställning och en så god akademisk rankning att det inte borde vålla några större problem för Sipri som organisation att kunna hävda sig i konkurrensen om forskningsanslag.

Vi tror också att ökat fokus på extern finansiering kan utgöra en god möjlighet till förändring och nytänkande på de områden där så behövs. På sikt blir det den främsta framgångsfaktorn för institutet.

Att hävda sig på den öppna forskningsmarknaden är också ett kvitto på att den forskning som bedrivs är bra, uppskattad och håller hög akademisk nivå, kort sagt är värd att stödjas ekonomiskt.

Fru talman! Vi tycker att Sipri ska ges chansen att visa upp sig och få kvitto på sin relevans och på det arbete som utförs.

Med de orden, fru talman, yrkar jag bifall till förslaget i utskottets betänkande.

Anf. 78 BODIL CEBALLOS (mp) replik:

Fru talman! Jag vet inte om Anne-Marie Pålsson missförstod mig. Jag säger inte någon gång att vi begär att alla medel ska komma från en och samma källa, vilket då skulle kunna innebära att man kommer i en bero-

endeställning till just denna källa eller låter denna källa styra den politiska dagordningen för detta forskningsinstitut som ska vara oberoende.

Det jag säger är att det bör finnas en jämn finansiering, en jämn ström av resurser, så att det analys- och forskningsarbete som pågår på ett oberoende sätt kan fortsätta som tidigare, i stället för att man ska behöva dra ned där och söka extern finansiering. Den externa finansieringen kan bli lika styrd som den som man skulle få av staten. Jag tror knappast att den externa finansieringen innebär: Okej, här får ni en massa pengar – gör vad ni vill för dem! Det är ju att någon organisation begär att få ett uppdrag utfört, och det är jättebra om Sipri kan göra det, precis som med flygtransportföretagen. Det är jättebra att man belyser olika frågor och att det kommer extern finansiering till det. Men beroendeställningen är i så fall lika relevant när det gäller den externa finansieringen som när det gäller pengar som kommer direkt från staten.

Om man då tittar på budgeten ser man att även om det blir en viss höjning i år är det inte lika mycket som man gjorde av med förra året. Det var inget anslagsparande utan snarare en förlust under förra året, och då är inte budgeten rätt avvägd i det här fallet.

Anf. 79 ANNE-MARIE PÅLSSON (m) replik:

Fru talman! Ja, det ska finnas en jämn och förutsägbar ström av resurser. Det finns det – 22 miljoner. Det är rätt mycket pengar. Man kan naturligtvis hävda att man ska ha ännu mer pengar, men från alliansens sida tyckte vi att 22 miljoner räcker ganska långt.

När det sedan kommer till frågan hur vi ska använda de här pengarna och vad vi drar ned på vet jag från mitt tidigare liv att i den dialogen är både vetenskapliga institutioner och myndigheter oerhört kreativa. I dialogen med anslagsgivaren pekar man regelmässigt på att man måste göra en neddragning på det som anslagsgivaren uppfattar som mest intressant. I själva verket har man en stor frihet inom ramen för institutet, verket eller vad det är fråga om att använda pengarna på det sätt som behövs.

Om man nu från Sipris sida behöver ha en grundfinansiering för det mer långsiktiga arbetet: Ja, men använd då de 22 miljonerna till just detta och sök pengar för det som inte kräver samma kontinuitet! Det är ganska viktigt att komma ihåg det.

När det sedan gäller frågan om det totala anslaget pekade jag tidigare på att det är frågor om prioritering, att statens finanser inte är oändliga – det finns inte hur mycket pengar som helst att ta av. Då är det hela tiden fråga om en avvägning: Hur vill vi använda dessa medel? Från regeringens sida har man då resonerat på det viset att man tycker att den ram som Sipri nu har är en rimlig ram för att kunna konkurrera på forskningsmarknaden om mer pengar. Det finns också skäl att stödja de internationella kulturella satsningar vi har till exempel inom ramen för Svenska institutet. Det är också ett sätt att visa upp Sverige utomlands. Det är en rent politisk prioritering från regeringens sida som vi ställer oss bakom till hundra procent.

Anf. 80 BODIL CEBALLOS (mp) replik:

Fru talman! Det är dock så att även om det är 20 miljoner är det mycket mindre än vad de hade från början. Men jag tycker inte att det är

upp till mig eller till Anne-Marie Pålsson att stå och misstänkliggöra forskare och hur de äskar pengar. Jag tycker att det är fel väg att gå. Vi behöver en kontinuerlig forskning inom freds- och säkerhetsområdet, och Sipri är ett oberoende forskningsinstitut med gott renommé.

Men om vi då tittar på Svenska institutet, som vi föreslår att pengarna ska tas från i stället, är deras uppgift att sprida information och kunskap om Sverige i utlandet samt främja samarbete och långsiktiga relationer med andra länder inom områdena kultur och samhällsliv samt det svenska kulturhuset i Paris. Det här gör man tillsammans med utrikesförvaltningen och svenska och utländska samarbetspartner. Sedan har man också anslag till biståndsrelaterade insatser i Östeuropa, gäststipendier och utbytesverksamhet etcetera. Sedan tillkommer det särskilda uppdrag.

Men vad är det som gör att man inte begär att Svenska institutet ska hitta ytterligare extern finansiering för sina arbetsområden? Det borde vara enklare för Svenska institutet att få extern finansiering eller uppdrag från till exempel näringslivet, som naturligtvis är intresserat av att vi sprider kunskap om Sverige, om svenska produkter och också om det svenska näringslivet utanför landets gränser.

Varför kan inte Svenska institutet i stället få den besparingen? Där har man ju ökat rätt mycket. Samtidigt använde de inte alla pengar som de fick under förra året. Där finns det i stället ett anslagssparande på två och en halv miljon kronor. Det här stämmer alltså inte riktigt överens.

Anf. 81 ANNE-MARIE PÅLSSON (m) replik:

Fru talman! Låt mig understryka att självklart används mycket mer pengar för det svenska arbetet med fred och nedrustning än de 22 miljoner kronor som anslås till Sipri.

I själva verket är det så att nästan hela anslaget till utgiftsområde 5 används för de svenska insatserna när det gäller fred och nedrustning.

Detta kan då ske på olika sätt. Det sker genom FN. Det sker genom OSSE. Det sker genom Nordiska rådet, Europarådet och så vidare. Det är en rad olika arenor. Och när det gäller arbetet med så viktiga och komplicerade frågor gäller det att sprida insatserna och arbeta på flera olika områden. Sipri är en liten del i det stora hela. Det är viktigt att understryka.

Sedan gällde det detta med att misstänkliggöra forskare. Nej, det handlar inte alls om att misstänkliggöra forskare. Forskare är precis lika rationella och sluga och begåvade som näringslivets företrädare. Självklart kommer man från forskningens sida att försöka föra en dialog med myndigheter, politiker och anslagsgivare som gagnar det egna intresset, så långt som möjligt.

Det är klart att det vore ganska dumt om man då inte föreslog eller pekade på en neddragning som kan vara massmedialt intressant snarare än på en neddragning som inte får lika mycket rubriker i massmedier. Det vore nästan tjänstefel att inte agera på det viset.

Men vi är tillbaka vid grundfrågan. Det handlar alltså om en prioritering när det gäller hur medlen används.

Det är 1,9 miljarder som anslås till den internationella samverkan. Nästan hela anslaget används till detta. Det är kvar något mindre än 100 miljoner som används för att visa Sverige i ett kulturellt perspektiv för omvärlden. Vi tycker att det också är en viktig insats.

Anf. 82 HANS LINDE (v) replik:

Fru talman! Jag får erkänna att jag inte hade tänkt begära replik i den här debatten. För som Anne-Marie Pålsson sade i sitt anförande rör det sig trots allt om några promillen av budgeten som vi är oeniga om. Men jag måste ändå säga att Anne-Marie Pålsson under sin talartid verkligen lyckades visa på de grundläggande skillnaderna i den här kammaren när det gäller synen på hur Sverige ska verka i världen. Jag känner mig tvingad att begära replik i det läget.

Anne-Marie Pålsson sade att vi är med i FN, OSSE, Nordiska rådet och så vidare för att Sverige ska synas i världen. Det var ett direkt citat av Anne-Marie Pålsson. Det måste trots allt ha varit en felsägning. Jag kan säga, både som vänsterpartist och som skattebetalare i det här landet, att jag inte vill betala ett öre för att några svenska företrädare ska ut och sola sig i glansen internationellt.

Jag betalar gärna bidrag för att Sverige ska delta i de här organisationerna, för att vi ska gå ut i de här organisationerna och bidra till en bättre värld, för att vi ska förändra världen inom ramen för de här verksamheterna.

Jag är knappast förvånad över att Anne-Marie Pålsson som akademiker och styrelseproffs väljer att göra den här debatten om Sipris anslag till någon allmän generaldebatt om forskningsanslagen och forskningsfinansieringen. Men jag måste säga att det här är ett synnerligen illa valt tillfälle att ta den debatten, Anne-Marie Pålsson. Att just när vi pratar om freds- och nedrustningsforskning i så hög grad hänvisa, som Anne-Marie Pålsson gör, till externa finansieringskällor skapar oerhörda problem.

För att den här forskningen ska vara trovärdig krävs det att den är oberoende, och för att den ska vara oberoende krävs det en långsiktig finansiering.

Jag tror att vi alla kan se de problem som finns för Sipri, att deras möjligheter att få extern finansiering är begränsade. Hur skulle det se ut om Sipris årsbok sponsrades av Bofors eller om deras konferenser finansierades av Iran eller Nordkorea? Vi ser nog alla problemen med den typen av extern finansiering.

Ser inte Anne-Marie Pålsson problemen och begränsningarna för Sipri när det gäller att kunna gå ut på den externa anslagsfinansieringsmarknaden, som Anne-Marie Pålsson pratar om?

Anf. 83 ANNE-MARIE PÅLSSON (m) replik:

Fru talman! Ja, vad ska vi säga om detta? Tror Hans Linde att det finns något som heter oberoende? Det gör det inte.

Beroende finns alltid. Om Sipri får sin finansiering från den svenska staten år efter år byggs det upp ett beroende mellan Sipri och anslagsgivarna.

Skulle Hans Linde exempelvis säga att en rysk fredsorganisation som blir finansierad av den ryska regeringen är en oberoende institution? Jag tror att vi alla i den här kammaren skulle säga: Nej, det tvivlar vi på, för vi tror att det kan förekomma en betydande form av politisk styrning. Vi misstänker det. Vi kan aldrig vara helt säkra.

Självklart finns det alltid någon form av beroende.

Ett sätt att försöka göra beroendet mindre är att sprida sina anknytningsytor till många olika anslagsgivare. Om man får lite pengar från den

svenska riksdagen, lite pengar från kyrkan, lite pengar från LO, lite pengar från Riksbankens jubileumsfond och så vidare är det lättare att i förhållande till var och en av dessa anslagsgivare stå oberoende. Det är inte hundraprocentigt, men det är lättare, säger jag.

Den andra frågan handlade om att synas i världen. Det är mycket möjligt att detta är ett slarvigt sätt att uttala sig. Men jag är ganska säker på att Hans Linde förstår att avsikten med den formuleringen självklart var att det gällde de olika arenor där Sverige kan verka för att föra fram de svenska ståndpunkterna och gemensamt med andra verka för fred och nedrustning. Jag undrar om det behövs något förtydligande. Jag tror att ni alla förstår det.

Anf. 84 HANS LINDE (v) replik:

Fru talman! Jag får erkänna att det inte alltid är helt lätt att veta vad Anne-Marie Pålsson avser med sina anföranden och sina synpunkter. Men för att tydliggöra det här med extern finansiering kan jag säga att vi från oppositionen inte på något sätt har motsatt oss att Sipri också får extern finansiering.

Precis som Bodil Ceballos underströk i sitt anförande tycker vi att det är positivt. Men vi ser också begränsningarna för Sipri. Sipri ska kunna ha sitt oberoende och vara trovärdig i sin roll när man diskuterar freds- och nedrustningsfrågor internationellt. Då ser vi att deras möjlighet att få extern finansiering är begränsad. Man kan inte vända sig till stora delar av näringslivet. Det finns en lång rad stater som man inte heller kan vända sig till därför att det skulle skada organisationens trovärdighet.

Det är möjligt att jag återigen inte riktigt förstår vad Anne-Marie Pålsson avser. Men man jämför en finansiering från Sverige som är en alliansfri stat som inte har varit i krig på 200 år – möjligtvis är vi det nu i Afghanistan; det kan diskuteras – med en finansiering från Ryssland, en auktoritär stat som på inget sätt är alliansfri och som under sin moderna tid har bedrivit en lång rad anfallskrig. Kan man inte se skillnaden på finansieringen från dessa två källor? Anne-Marie Pålsson inser nog själv det orimliga i att göra den jämförelsen.

Det mest olyckliga i hela den här historien handlar inte om 6 miljoner kronor utan om vilken signal den borgerliga regeringen skickar ut i nedrustningsfrågor. Man har systematiskt visat ett totalt ointresse för just nedrustningsfrågor. Det här är bara en punkt på en väldigt lång lista. Man har aktivt valt att nedprioritera alla frågor som har handlat om freds forskning, nedrustning och nedrustningsinitiativ.

Jag tycker att det exempel som jag tog upp i mitt anförande om klustervapen kanske är det allra mest talande exemplet på den pinsamma, som jag tycker, politiken från den borgerliga alliansen när det gäller just nedrustningsfrågorna.

Anf. 85 ANNE-MARIE PÅLSSON (m) replik:

Fru talman! Diskussionen om klustervapen får vi väl föra i samband med ett annat betänkande.

Några ord om extern finansiering. Detta är ju underbart. Vi verkar vara helt överens. Externfinansiering är bra. Men då är frågan vilken procentnivå den ska ligga på. Ska den ligga på 10 procent, 20 procent, 30 procent, 40 procent eller 50 procent?

I dag har Sipri en extern finansiering på ungefär 40 procent. Vi tycker inte att det är anmärkningsvärt högt.

Hans Linde nämner anslag från näringslivet. Ja, men Hans Linde borde begripa att man kan få anslag från fler håll än från näringslivet. I själva verket finns det en rad olika aktörer som bistår med medel till forskning, till exempel Vetenskapsrådet och Riksbankens Jubileumsfond – bara för att nämna två. Glöm inte bort dem!

Ett annat argument som förtjänas att ta fram är bilden av oberoende. Jag vänder mig mot synsättet att pengar från staten innebär ett oberoende. Jag vill mena att det också är en form av beroende.

När det gäller Sverige uppfattar Vänstern inte att det är ett problem, för den svenska staten är inte en korrupt diktatorisk stat. Det är en stat som bygger på demokratiska principer och mänskliga rättigheter.

Men man kan vara beroende av en god stat likaväl som av en ond stat. Man får inte glömma den biten.

En av de viktigaste poängerna att slå fast är att beroende aldrig är bra för någon form av kreativitet eller forskning. Beroendet i dag för Sipri ligger på 60 procent i förhållande till staten. Vi tror att det är bra att man kan söka pengar till ungefär 40 procent från andra än svenska staten. Vi tror att det är bra i alla avseenden.

Anf. 86 BIRGITTA OHLSSON (fp):

Fru talman! I slutet av januari för 64 år sedan skrevs ett av de mörkaste kapitlen i mänsklighetens historia. Den 27 januari 1945 öppnades utrotningslägret Auschwitz portar av Röda armén. Omvärlden tvingades se vad tolv år av nazistiskt styre hade åstadkommit.

Sex miljoner judar mötte sina öden i nazisternas dödsläger. Två miljoner polacker avrättades. Hundratusentals funktionshindrade, romer och homosexuella dödades.

Att aldrig glömma detta massutrotningsläger förpliktigar politiskt. Auschwitz är Europas största skam. På samma sätt som vi inte får tveka att fördöma nutidens folk mord måste vi bevara Auschwitz som minnesplats. Det är därför glädjande att alliansregeringen i just detta betänkande har valt att lyssna på kloka motionärer och ännu en gång tilldelat medel via budgeten till att Auschwitz ska bevaras.

Utgiftsområdet Internationell samverkan består av elva anslag och omfattar frågor som gäller Sveriges förhållande till och överenskommelser med andra stater och internationella organisationer. Det kan låta tekniskt, men det handlar ytterst om mänsklighetens överlevnad.

Internationellt samarbete gör Sverige rikare, vår omvärld tryggare och ger oss möjligheten att lösa gränsöverskridande problem. Fred, miljö, trygghet och tillväxt klarar vi bättre med samarbete än utan.

Den demokratiska freden, det vill säga uppfattningen att demokratiska länder inte för krig med varandra är förmodligen den bäst underbyggda teori som finns inom samhällsvetenskapen. Att skapa demokrati genom konflikthantering och förebyggande arbete är modern säkerhetspolitik.

Svenska folket gillar också internationellt samarbete. Man kan påminna sig om denna dag att vi bara har ett parti kvar i Sveriges riksdag, Vänsterpartiet, som inte vill att vi ska vara med och vara aktiva i den

europiska unionen. Det är kanske den viktigaste institutionen i dag globalt för att främja fred och frihet.

Man kan också konstatera att EU-samarbetet aldrig har haft ett större stöd nu än tidigare bland det svenska folket. Undersökningar visar att sju av tio svenskar ser vårt EU-medlemskap som självklart, och nio av tio vill att Sverige aktivt arbetar för att utveckla den europeiska unionen.

Jag är glad över att regeringen i detta betänkande har satsat på ökat samarbete inom Östersjöregionen. Fyra nya Östersjöländer blev EU-medlemmar 2004 vid utvidgningen. Fler än 100 miljoner människor lever och verkar i Östersjöregionen. Då Estland, Lettland, Litauen och Polen blev EU-medlemmar blev Östersjön hela unionens innanhav.

Före första världskriget kunde resenärer ta sig från Paris till Sankt Petersburg utan pass. Den fria rörligheten gick i graven när krigets skyttegravar grävdes i Europa. Den europeiska unionen jobbar för att återinföra den fria rörlighet som en gång fanns på vår kontinent. Östersjöstrategin är ett exempel på den starka kraft som finns i det europeiska samarbetet.

Jag tänkte avsluta kort om Sipri som de föregående talarna lyfte upp från sina respektive perspektiv. Det är bra att betona att det finns privata entreprenörer som är mycket aktiva i den globala kampen för nedrustning.

En av de största mecenaterna och donatorerna för tillfället när det gäller nedrustning globalt är den amerikanska multikapitalisten Ted Turner som en gång startade CNN. Han är nog den enskilda individ som ger mest och kanske till och med mer pengar än många organisationer och stiftelser för att bekämpa spridningen av farliga vapen och främja nedrustningen.

Anf. 87 HOLGER GUSTAFSSON (kd):

Fru talman! Internationell samverkan är ett oerhört viktigt område naturligtvis som vi i dag ska avsätta pengar till. Hela vårt samhälle står inför mycket stora utmaningar för närvarande. Det är aktuella utmaningar, och det är framtida utmaningar av mycket stor klass.

Vad har då dessa utmaningar gemensamt? Enligt mitt förmenande, och jag tror vi kan vara ganska överens om det, handlar det om internationella utmaningar. Problemen som kommer över oss kommer globalt och internationellt.

Vi lever i en internationell finanskris. Vi inser att det kommer en internationell lågkonjunktur. Sverige påverkas. De flesta länder påverkas.

Vi har nationsgränsöverskridande miljö- och naturfrågor. Klimatfrågan är internationell i högsta grad, och det är där vi löser den.

Vi har migrationsproblemen. Det finns människor med skyddsbehov. Det kan också vara ekonomiskt motiverat för den enskilde att söka ett bättre liv. Det är internationella utmaningar för oss.

Vi har säkerhetspolitiken. Vi sänder våra soldater och andra biståndsarbetare till andra länder för att lindra nöd.

Vi har de ständigt pågående fattigdomsproblemen som i högsta grad är internationella och som vi måste lösa med internationella medel.

Slutligen finns i min uppräknings här internationell brottslighet. Det är i dag ett större problem för oss än någonsin.

Intensivare och mer omfattande internationell samverkan är det jag står och talar om. Det kräver effektivare relationer genom samarbete och kanske betydligt bättre institutioner i vår omvärld där vi kan samarbeta.

Vi behöver gemensamma etiska koder. Det är stor brist på det. Vi behöver nya regleringar. Då tänker jag på finansvärlden. Det behövs etiska koder där också.

Detta kräver ett stort personligt engagemang, och det kräver mycket kunskap. Kunskap måste inhämtas, och det kostar pengar.

Det kräver samarbete, och det kräver naturligtvis samarbete under demokratiska former. Det tar tid. Det tar resurser.

Fru talman! För detta krävs det ekonomiska resurser. Vi kristdemokrater förväntar oss att regeringen i kommande budgetar beaktar de ekonomiska resurser som vi behöver för att hantera just de här internationella problemen och på det sättet hantera vårt land och vår värld.

Med detta som uttryck för att regeringen ska bevaka det här området särskilt, för att det behövs mer resurser, ber jag att få yrka bifall till förslaget i utskottets betänkande.

Anf. 88 KENT HÄRSTEDT (s):

Fru talman! Jag vill bara säga några korta ord om Sipri. I den framlagda budgeten har regeringen valt att dra ned anslaget till Sipri med 6 miljoner kronor. Vi tycker det är djupt olyckligt, och jag vill erinra kammarens ledamöter om bakgrunden till Sipri och den stora betydelse som Sipri har.

När man från USA nyligen utvärderade institut i världen kom Sipri faktiskt bland världens främsta och mest renommerade institut. Det tycker vi i sig självt visar att den långa historia och det fina arbete som man har gjort på Sipri har gjort att man har nått en internationell genomslagskraft. Sipri är nu kanske ett av Nordens främsta institut som ofta refereras till och som man ofta väljer att ha att göra med.

Institutet har funnits i över 40 år. Det startades redan 1964 då dåvarande statsministern Tage Erlander lade fram idén om att etablera ett fredsinstitut för att visa respekt för att Sverige hade haft 150 år av obruten fred. Ambassadör Alva Myrdal fick uppgiften att ta fram ett förslag, och för exakt 43 år sedan lade hon fram ett förslag som ledde fram till det som i dag är Sipri – Stockholm International Peace Research Institute.

Det ingår i uppgifterna, som vi har hört här tidigare, att etablera forskning och lägga fram förslag om hur man undviker krig, vilka förutsättningar som krävs för en stabil fred och för fredliga lösningar på internationella konflikter. Detta är något som är högaktuellt i dessa dagar när den ekonomiska krisen leder till sociala och politiska kriser som i sin tur leder till våld.

Med detta vill jag ställa mig bakom vår gemensamma reservation.

Anf. 89 ANNE-MARIE PÅLSSON (m) replik:

Fru talman! Det är lite fånigt att förlänga en debatt som handlar om 6 miljoner, men jag kan inte låta bli.

Det Kent Härstedt säger är glädjande men stöder faktiskt vår tes: Ett så framstående institut som Sipri, i själva verket i världsklass, har nog fler anslagsgivare att söka pengar från än bara på den svenska planhal-

van. Opererar man internationellt och kan hävda sig internationellt kan man också söka pengar internationellt.

Jag tror att vi med detta kan tillönska Sipri en god framtid, och vi tror att de kommer att lyckas väl i detta.

Anf. 90 KENT HÄRSTEDT (s) replik:

Fru talman! Med det sättet att resonera har tyvärr Sipri i så fall att se fram emot fortsatta neddragningar de kommande åren.

Det brukar ofta vara så när moderater diskuterar verksamhet som på olika sätt är finansierade över skattsedeln: Man säger att pengarna inte behövs eller att de kan väl hitta pengar på annat håll. Så kan man resonera när man har mycket pengar, men saknar man pengar är 6 miljoner ganska mycket värda.

Jag tycker nog att det är viktigt att vi står på oss. När det gäller vissa verksamheter som har en internationell genomslagskraft är det viktigt att vi från svenskt håll är de första att stödja dem. Det är viktigt att vi stöder Sipri och att vi stöder Idea, som kanske ännu inte har nått samma internationella genomslagskraft, och det är viktigt att se till att vi är de främsta att backa upp dem.

På det sättet skickar vi också en signal till andra länder att vi anser detta så pass viktigt att de också borde bidra till verksamheten. Drar Sverige sig ur olika former av verksamheter skickar det en signal att vi själva inte tycker att det är viktigt.

Anf. 91 ANNE-MARIE PÅLSSON (m) replik:

Fru talman! Vi drar oss inte ur det hela. Vi har faktiskt gett Sipri en halv miljon kronor mer i år än vad de fick förra året. Det vill jag tillägga och understryka.

Egentligen kondenseras det här ned till en fråga om skattebetalarnas pengar. Vi är av den uppfattningen att om man kan finansiera något utanför budgeten, utan att använda skattebetalarnas pengar, så kan det vara att föredra. Det är ytterligare ett argument, förutom att det skapar mer oberoende och kreativitet.

Vi har en viss mängd skattebetalarpengar att använda. Vi gör vissa prioriteringar, och om vi ser att ett institut som Sipri, som vi har all respekt för och tycker är ett mycket framstående och bra institut, kan finansiera sig på annat sätt kan vi tycka att det finns skäl att låta finansieringen gå utanför statsbudgeten och i stället använda statsbudgeten och skattebetalarnas pengar på sådant som vi tycker är mer angeläget.

Anf. 92 KENT HÄRSTEDT (s) replik:

Fru talman! Vad kan vara mer viktigt än att undvika konflikter i världen? Vad är mer välinvesterade pengar än att jobba fram idéer om att kunna få varaktig fred och jobba långsiktigt för att stabilitet kan upprätthållas i oroshärdar?

Jag tror att det finns få områden där just skattepengar kan vara så väl investerade och som också har en direkt bäring på annan verksamhet som vi strax ska diskutera, nämligen bistånd och internationella relationer.

Jag vill nog säga att har vi en verksamhet som är väl prövad och väl respekterad är det ett sådant område där vi inte känner att vi chansar med pengarna. Just forskning är ett av de områden där man löper minst risk

för korruption enligt de internationella utvärderingar som är gjorda. Anne-Marie Pålsson kan gärna redovisa något annat, men så är det i alla fall.

Sipri är en viktig del av de mekanismer vi har för att kunna sprida idéer och ett renommé som tar sin utgångspunkt i vår egen historia av fredlig samvaro med våra grannar, där vi i fredlighet har kunnat skiljas från unioner och annat.

Jag vill alltså framhärda i att hävda att vår linje är en högst respektabel linje. Detta är ett bra sätt att använda skattemedel.

Överläggningen var härmed avslutad.
(Beslut fattades under 19 §.)

Prot. 2009/10:37
25 november

*Internationell
samverkan*

18 § Internationellt bistånd

Internationellt bistånd

Föredrogs
utrikesutskottets betänkande 2009/10:UU2
Utgiftsområde 7 Internationellt bistånd (prop. 2009/10:1 delvis, skr. 2008/09:189 och redog. 2009/10:RRS1).

Anf. 93 KENT HÄRSTEDT (s):

Fru talman! Jag vill börja med att yrka bifall till reservationerna 1 och 11.

I år är det 20-årsjubileum för barnkonventionen. Vi kan blicka tillbaka på ett arbete som har varit väldigt framgångsrikt. Barnadödligheten har sjunkit, antalet barnäktenskap minskar i flera länder, könsstymplingen minskar gradvis och fler barn går i skolan.

Jag minns när jag någon gång under den första delen av 80-talet engagerade mig i Unicef, FN:s barnfond, här i Sverige. Då minns jag att man sade att varje dag dör 50 000 barn av orsaker som man skulle kunna undvika. Det handlade om barnsjukdomar, diarréer och annat.

I dag har man kommit en bra bit på väg. Som ni hörde här nyss fortsätter arbetet med att jobba för barn i världen som kränks och exploateras. Kampen mot undernäring, dålig hälsa, mot våld och misshandel, utnyttjande och diskriminering fortsätter.

Tyvärr är det alltför många barn som fortfarande lever under mycket knappa förhållanden. Men det har gjorts viktiga framsteg. Mer än 70 länder har anpassat sin lagstiftning till barnkonventionens bestämmelser. Medvetenheten om barnens rättigheter har ökat markant runt om i världen, står det i *State of the World's Children* som nu lanserades med anledning av barnkonventionens 20-årsfirande.

Där står också att antalet barn som dör innan de fyller fem år har minskat från omkring 12 ½ miljon 1990 till ungefär 8,8 miljoner 2008. Mellan 1990 och 2006 fick 1,6 miljarder människor runt om i världen tillgång till rent vatten. Ungefär 84 procent av de yngre barnen börjar skolan, och andelen flickor bland de här barnen ökar.

Det finns naturligtvis också bakslag. Enligt Unicef finns det fortfarande miljontals barn runt om i världen som kränks. Det handlar som tidigare har nämnts även om undernäring, dålig hälsa, misshandel och diskriminering. Alltför många barn förtrycks och förnedras varje dag.

Självklart är detta oacceptabelt och en del av den globala kampen för en rättvisare värld.

Under många år var jag engagerad i Unicef. Jag tänker ofta på mina erfarenheter från min tid i Unicef. I närmare 20 år var jag antingen volontär eller förtroendevald i organisationen och hade möjlighet att resa till många platser runt om i världen där det var väldigt tydligt vilken skillnad bistånd gör.

Många gånger i dessa tider, när vi ofta ifrågasätter biståndet, tänker jag på hur viktig den insats är som Sverige gör. Vi har varit ett av de länder som har kanaliserat mest bistånd via Unicef. Under lång tid har det varit så att de nordiska länderna tillsammans har stått för ungefär en fjärdedel av Unicefs totala budget. Det är en organisation med väldigt lite administration, väldigt lite byråkrati, stor effektivitet, mycket folk ute på fältet och många lokalanställda men få människor som är utsända. Jag har tänkt på det många gånger när vi har diskuterat korruption, när vi har diskuterat missutnyttjat bistånd och den bild som ändå har spritt sig runt biståndet i Sverige.

Nu är vi dessutom inne i ett läge där den globala krisens efterföljder fortsätter att sätta avtryck, inte minst i utvecklingsländerna, därför att konsekvenserna faktiskt kommer att fortsätta bli värre och värre även i ett läge då finanskrisen börjar vända och den globala konjunkturen börjar vända åt rätt håll. Konsekvenserna kommer att kännas av ute i fält i flera år framåt. Vem vet? Oavsett vilken budget vi lägger fast nu stiger arbetslösheten. Det i sin tur leder till att vi får minskade skatteintäkter som i sin tur kanske ger avtryck 2011 och 2012 också på biståndet från svenskt håll.

Det är viktigt att vi tar kampen mot misskötsel av skattemedel inom alla politikområden. Jag som socialdemokrat är ju en av de första att försvara att skattemedel ska användas rätt. Står man upp för att vi ska ha solidaritet över skattsedeln vill vi också att pengarna ska komma till rätt plats, oavsett om det sker i Sverige eller ute i världen. Det är inte meningen att pengar ska missutnyttjas.

Samtidigt som jag tar den fajten och säger att pengarna ska användas korrekt är det självklart att man, om det uppdagas att pengar används felaktigt, ska se till att det får konsekvenser. Missutnyttjar man våra skattemedel är det en brottslig handling eller åtminstone en felaktig handling. Förnillar man medvetet eller bedriver korruption i någon form är det en brottslig handling. Självklart ska det anmälas.

Många gånger tycker jag ändå att debatten har fått en slagsida. Jag kommer ihåg hur det var när Riksrevisionen kom med sin rapport om hur Sida använder pengar genom enskilda organisationer. Samma dag hörde jag statsminister Fredrik Reinfeldt, som jag aldrig tidigare hade hört uttala sig i biståndsfrågor, säga: Det har jag länge misstänkt. Det är klart att det sätter en form av bild på hur vi ska se på det här.

Den debatten har vi kommit vidare från, men på senare tid har andra ifrågasättanden av svenskt bistånd varit aktuella. Under det senaste året har det framför allt handlat om Swedfund, i alla fall på senare tid. Ett av biståndsministrarnas favoritområden inom biståndet skulle jag nog vilja säga är att försöka hitta vägar för biståndet genom företagsamhet och genom att stödja företag samt att även försöka hitta varianter där man kan använda svenskt näringsliv som en del av biståndet. Det behöver inte

vara fel i sak. Vi socialdemokrater står också bakom den formen av verksamhet som Swedfund bedriver. Också vår tidigare regering var med om att öka anslagen till Swedfund.

När Riksrevisionen har granskat Swedfund har slutsatserna blivit att man ser ett väldigt svagt samband mellan den verksamhet som Swedfund bedriver och utvecklingsverksamhet, alltså just det som biståndsmministern så ofta talat om under det senaste året, att det ska göra nytta, det ska göra skillnad och det ska ge resultat. Tittar man i Riksrevisionsrapporten om Swedfund International AB och samhällsuppdraget ser man att kritiken är tydlig på ett antal olika områden.

Man måste precisera investeringarnas utvecklingseffekter och förbättra uppföljningen i linje med regeringens ägardirektiv, överväga i vilken utsträckning Swedfund ska verka genom riskkapitalfonder och reflektera över huruvida Swedfund faktiskt ska kanalisera pengar och medel genom skatteparadis. Detta är några av de slutsatser i Riksrevisionens rapport som vi har tagit fasta på i vår reservation.

För oss är det glasklart. Vi tycker inte att man ska använda skatteparadis. Vi tycker självklart att det är viktigt att Swedfund ska kunna visa på att insatserna har en utvecklingseffekt. Varför ska vi annars fortsätta att öka anslagen till Swedfund? Det är vi till skillnad från regeringen inte beredda att göra. Det är egentligen märkligt att biståndsmministern är beredd att tanka in ytterligare 100 miljoner när det inte är tydligt att verksamheten faktiskt når det resultat som biståndsmministern önskar när det gäller utvecklingen.

Vi är också kritiska och säger nej till att man använder skatteparadis. Jag skulle vilja passa på att fråga biståndsmministern i dag om biståndsmministern tycker att det är lämpligt att vi använder skatteparadis för att kanalisera svenskt bistånd, må vara genom Swedfund eller Sida i stort.

Vi fick ytterligare ett exempel på hur Swedfund agerar när Sveriges Radio grävde fram en historia nyligen rörande Swedmilk. Där gick man in med investeringar 2006. Nu, 2009, har verksamheten gått i konkurs. Man lämnar då det här mejeriet som skulle skapa stor inkomstgenererande verksamhet för tusentals mjölkbönder i Makedonien och där Swedfund var en av de största ägarna. Det visade sig att företaget inte har haft någon styrelse. Ändå har Swedfund varit antingen den näst största eller den tredje största ägaren, och vi har återkommande tankat in nya pengar.

När företaget så småningom gick i konkurs gick Swedfund med på att företaget såldes till en okänd amerikansk investerare, Moshe Baum. Hans företag Fenix Energy köpte Swedmilk för 1 euro. Vi ska tänka på att detta företag delvis är uppbyggt med svenska skattebetalares pengar, och inte så lite heller.

För 1 euro fick han köpa företaget. I dag har Moshe Baum och Fenix Energy lämnat Makedonien. Swedfund som var med och sålde det här företaget för 1 euro har aldrig träffat Moshe Baum. Swedmilk är vid konkursen skyldig två tusen makedonska bönder motsvarande 40 miljoner kronor. I det här fallet lämnar vi människor i större fattigdom än den vi fann dem i när vi kom dit.

Riksrevisionen har klandrat det. Det har grävts fram historier om hur Swedfund arbetar. Ändå ska det tankas in 100 nya miljoner, och vi har ännu inte fått klarhet i hur det står till med skatteparadiserna.

Jag vill bara kort beröra ett antal andra områden, för tiden har gått.

Vi konstaterar vidare att regeringen fortsätter att ligga på en mycket hög nivå när det gäller avräkningar från biståndet. Från 2010 handlar det om 14 procent, vilket är oroväckande och en stigande trend. Det är någonting som borde föranleda alla oss politiska partier att reflektera över hur mycket av vårt bistånd som vi ska kanalisera på annat sätt än just till fattigdomsbekämpning. Det är en debatt som vi också måste ta inom socialdemokratin. Den möjligheten finns enligt internationella regelverk.

Vi motsätter oss inte att man gör sådana här avräkningar i enlighet med de internationella regelverken. Däremot bör varje parti, också mitt eget, ta diskussionen om hur långt vi ska gå när vi vet att huvuddelen av internationellt bistånd i dag inte går till dess huvudmålsättning, nämligen fattigdomsbekämpning.

Vi motsätter oss också de överföringar som regeringen sedan förra året gör mellan UD och myndigheten för samhällsberedskap, och vi är väl medvetna om den hårda debatt som varit mellan departementen. Principiellt motsätter vi oss sådana här överföringar. Det är något som OECD/Dac har varnat Sverige för.

Vi satsar mer på konflikthantering, medling och fredsarbete, för vi vet att svåra tider som nu brukar generera mer konflikter. Ekonomisk kris leder till social kris, som leder till politisk kris, som i sin tur ibland kan leda till väpnad konflikt.

Sverige har genom sin utrikes- och utvecklingspolitik byggt upp en stor trovärdighet. Många gånger genom åren har Sveriges roll efterfrågats i olika sammanhang. Men vi har inte haft vare sig resurser, organisation eller kunskap för att ta oss an flera av de uppgifter där vi har ombetts att bistå.

Vi socialdemokrater vill stärka arbetet för fred och säkerhet och göra en särskild satsning på medling, konflikthantering och förebyggande arbete. Jag har flera gånger haft diskussioner med biståndsministern om att vi borde vara bättre på att lansera svenska kvinnor och män på olika befattningar på internationell nivå, för jag tror att det har ett mervärde att vi hörs i den internationella debatten. Jag vet att biståndsministern håller med mig, men jag vill också se action. Det här arbetet tycker jag att vi över tid tillsammans ska föra.

Det behövs fler Hans Blix, fler Jan Eliasson, fler Thomas Hammarberg och andra svenska personligheter i den internationella debatten. Kanske kan vi hoppas att Margot Wallström blir en som ganska snart tar upp facklan.

Slutligen: Utvecklingspolitiken är betjänt av en saklig och korrekt debatt där utvärdering och analys bidrar till förbättrade strategier som driver politiken ytterligare framåt. Därför anser Socialdemokraterna att det är angeläget att utvärderingsmyndigheten Sadev, som inrättades 2006, får ökade resurser och att dess kapacitet successivt ökar under de kommande åren, något som man också i OECD:s utvärdering av Sverige instämt i.

Anf. 94 HANS LINDE (v):

Fru talman! Världen står inför en rad utmaningar – inför en klimatkris och en ekonomisk kris men också inför en rättvisekris, en fattigdomskris och en jämställdhetskris.

För att vi ska klara av att möta fattigdomen, ojämlikheten mellan män och kvinnor, klimatförändringarna och kränkningarna av de mänskliga rättigheterna krävs det en rad åtgärder på en rad områden. Det krävs skuldavskrivningar, ett ökat bistånd och en klimatpolitik där de rika länderna och de multinationella företagen tar sitt ansvar. Det krävs också ett stärkt regelverk för vapenhandel, en reformering av IMF och Världsbanken, tydligare globala regler för utländska investeringar, rättvisa handelsregler med mera. I grunden krävs det en ny ekonomisk världsordning med en tydlig omfördelning av både makt och resurser från nord till syd.

Varken bistånd eller Sverige kan ensamt lösa alla dessa utmaningar. Men Sverige och vårt bistånd kan spela en viktig roll för att förändra vardagen för åtminstone en del av världens fattiga, hungriga och förtryckta.

Medan vi här i Sverige ibland kostar på oss lyxen att diskutera om klimatförändringarna verkligen existerar ser vi att klimatförändringarna är en stor och växande redan existerande utmaning i utvecklingsländerna. För befolkningen på Kilimanjaros sluttningar, i Vietnams delta och på savannen i Mali har verkligheten redan satt punkt för alla debatter om klimatförändringarnas existens. Där kämpar man dagligen med att hantera klimatförändringarnas konsekvenser.

Vi här i Europa men också Nordamerika bär huvudansvaret för klimatförändringarna. Men det är de fattigaste i syd som allra värst kommer att drabbas, enligt FN:s klimatpanel.

Vi i Vänsterpartiet har i vårt budgetförslag en satsning på 3 miljarder under tre år till klimatbistånd just för att förebygga klimatförändringar, minska koldioxidutsläppen och möta konsekvenserna av de klimatförändringar som vi redan ser.

Även den borgerliga regeringen har presenterat en så kallad satsning på klimatbistånd. Medan Vänsterpartiet har valt att lägga sin satsning på klimatbistånd utöver enprocentsmålet väljer regeringen att lägga sin så kallade satsning inom ramen för biståndet genom att omfördela redan utlovade medel. Men vi kommer inte att lösa någon av alla de utmaningar som vi står inför genom att ta resurser från hivprevention, landsbygdsutveckling eller skolbyggen och använda dem till bekämpning av klimatförändringarna. Klimatförändringarna är i grunden en ny utmaning. Då krävs det också i grunden nya resurser.

Fru talman! Vänsterpartiet har också lagt fram en rad förslag om hur vi stärker Sveriges arbete för att skärpa rätten att bestämma över sin egen kropp och uttrycka sin egen sexualitet.

Det här är fundamentala utmaningar, på samma sätt som klimatförändringarna är. Världshälsoorganisationen, WHO, beräknar att 400 kvinnor och flickor varje dag dör i samband med osäkra aborter. I 85 länder riskerar vi hbt-personer att bli fängslade på grund av vår sexualitet eller könsidentitet. I 9 länder riskerar hbt-personer dödsstraff. Enligt FN dör 536 000 kvinnor varje år i samband med barnafödande. Det innebär att under mitt tolvminutersanförande här kommer tolv kvinnor att dö i samband med en graviditet.

Vi kommer inte att kunna skapa någon hållbar ekonomisk utveckling eller ens tillväxt utan alla dessa kvinnor, och vi kommer inte att kunna bygga demokrati och prata om respekt för mänskliga rättigheter så länge man fortsätter att diskriminera hbt-personer.

Men Sverige har möjlighet att förbättra vardagen för åtminstone några av dessa hbt-personer och dessa kvinnor genom att utforma en samlad utrikespolitik där vårt land tar täten i det internationella arbetet för allas rätt till sin kropp och sin sexualitet.

Vi kan öka tillgängligheten till preventivmedel. Vi kan stödja arbetet i syd med sexualupplysning. Vi kan bidra till att våra samarbetsländer i syd tar fram handlingsplaner för sexuell och reproduktiv hälsa och rättigheter, SRHR. Vi kan skärpa vårt arbete för hbt-personers rättigheter genom att efter utvärdering av den nuvarande handlingsplanen för hbt-frågor arbeta fram en ny och betydligt skarpare handlingsplan. Jag hoppas att vi senare i dag här får ett tydligt besked från biståndsministern om att en ny handlingsplan för hbt-frågor är på väg.

SRHR-arbetet visar också på vikten av frivilligorganisationerna. För att människors rätt till sin egen kropp och sin egen sexualitet ska stärkas i utvecklingsländerna kommer det att vara avgörande att människor i syd själva organiserar sig i kampen för sina egna intressen. Här kan också de svenska frivilligorganisationerna med sina erfarenheter spela en avgörande roll. RFSL:s stöd till den lilla men modiga hbt-rörelsen i Uganda eller RFSU:s stöd till barnmorskeutbildning i abortförbudets Nicaragua är bra exempel.

Men arbetet för allas rätt till sin kropp och sexualitet kommer inte att kunna byggas bara på retorik och handlingsplaner. Det kommer också att behövas resurser. Då går det inte att, som den borgerliga regeringen gör, skära ned på stödet till International Planned Parenthood Federation, IPPF – det globala nätverket med medlemsorganisationer som arbetar i 150 länder med SRHR-frågor. Inte heller går det att skära ned på stödet till FN:s familjeplaneringsfond, UNFPA, vilket nu också sker.

Den 27–28 oktober samlades parlamentariker från 150 länder i Addis Abeba för att uppmärksamma att Kairodeklarationen fyller 15 år och för att synliggöra behovet av ytterligare åtgärder för att bekämpa mödradödligheten. I sin slutdeklaration skickade man en tydlig uppmaning till alla givarländer, inklusive Sverige: Öronmärk 10 procent av era biståndsbudgetar till SRHR, till sexuell och reproduktiv hälsa och rättigheter!

Det är en uppmaning som vi vänsterpartister tycker att Sverige ska följa.

Fru talman! Dagens debatt handlar om den borgerliga regeringens förslag till budget för internationellt bistånd för 2010. Det är den fjärde och, får jag väl säga, förhoppningsvis sista biståndsbudgeten som den borgerliga regeringen presenterar till riksdagen. Det mest slående med de fyra budgetar man presenterat från de fyra borgerliga partierna under denna mandatperiod är att man har lyckats slå nytt svenskt rekord i urholkning av biståndet. Aldrig förr har så många biståndsmiljarder använts för helt andra saker än just bistånd.

I sina fyra budgetar har man tagit 8 619 miljoner kronor från biståndsbudgeten för att finansiera flyktingmottagande i Sverige. Vänsterpartiet har både i och utanför denna kammare slagits för en mer human flyktingpolitik, men för oss är flyktingmottagande inte bistånd. Vi har som land förbundet oss internationellt att respektera asylrätten, och våra egna svenska åtaganden ska inte finansieras med bistånd.

I sina budgetar har den borgerliga majoriteten även tagit 2 000 miljoner från biståndsbudgeten för att finansiera skuldavskrivningar, men man

har genom uppblåsta siffror och budgettricksande sett till att merparten av dessa resurser aldrig har lämnat Finansdepartementet.

Vänsterpartiet är positivt till skuldavskrivningar. I våra reservationer har vi krävt totala och ovillkorade skuldavskrivningar för de 50 fattigaste länderna, och vi har krävt ett moratorium, ett stopp för avbetalningar på skulder från syd. För oss är det dock orimligt att bistånd ska betala för att svenska företag skulle kunna sälja kustbevakningsfartyg till den dåvarande diktaturen i Liberia eller att svenska företag skulle bygga tvivelaktiga dammar i diktaturens Zaire på 70-talet.

Som om inte dessa över 10 miljarder i urholkning hade varit nog har den svenska, borgerliga regeringen aktivt arbetat för att öka urholkningen av det svenska biståndet. I OECD:s biståndskommitté Dac har Sverige som enda europeiskt land velat öppna upp för att mer av militära insatser ska kunna finansieras med bistånd. Dessutom vill den borgerliga regeringen nu införa avgifter för utländska studenter som studerar på svenska universitet, avgifter som också ska kunna finansieras med bistånd för studenter från utvecklingsländer.

Fru talman! För mig som vänsterpartist handlar bistånd inte om generositet. Det handlar inte om att vara snäll. Det handlar om att betala tillbaka lite av alla de resurser som har forsat och fortsätter att forsa från de fattigaste länderna i syd till oss här i nord och som har bidragit till vår välfärd.

Sverige har gjort en lång rad internationella åtaganden. Vi har gett världens fattiga, hungriga och förtryckta ett tydligt löfte att med bistånd och utvecklingssamarbete försöka förbättra deras situation. Millenniemålet är ett sådant exempel. Det löfte som vi har gett världens fattiga, hungriga och förtryckta är inte förenligt med att genom uteblivet bistånd låta världens fattiga betala för vårt flyktmottagande här i Sverige, för våra stödinsatser till det svenska näringslivet, till vårt försvar eller till våra högskolor.

Vi har i dag i Sverige en borgerlig regering som håller högstämda tal om kvalitet. Man har dock med önskvärd tydlighet visat att de riktigt stora kvalitetsbristerna i svenskt bistånd visserligen finns, men inte i frivilligorganisationernas arbete eller i de svenska biståndsprojekten ute i fält. De riktigt stora kvalitetsproblemen med svenskt bistånd finns här i Stockholm, på Finansdepartementet. Dessa kvalitetsproblem har denna regering i sina fyra budgetar bara förvärrat.

Fru talman! Attackerna mot de svenska frivilligorganisationerna har löpt som en röd tråd genom den borgerliga biståndspolitikerna. Att människor i vårt land gått ihop med andra för att ofta offra både sin fritid och några slantar för att visa solidaritet med människor i syd har gång på gång ifrågasatts och misstänkliggjorts. De ekonomiska förutsättningarna för deras arbete har försämrats genom en införd egeninsats för informationsarbete, och dessa attacker har krönts med ett förslag om en mer än halvering av informationsstödet till frivilligorganisationerna i budgeten för 2010.

Frivilligorganisationer i Sverige har spelat och spelar en viktig roll i det svenska utvecklingssamarbetet. Genom alla de svenskar runt om i vårt land som ideellt engagerat sig i solidaritets- och biståndsarbetet har den svenska utvecklingspolitiken fått en tydlig folklig förankring. Som fria och ibland, får vi väl erkänna, kritiska röster i den svenska bistånds-

debatten har frivilligorganisationerna bidragit till att uppmärksamma brister inom det svenska utvecklingssamarbetet och därigenom till att stärka kvaliteten.

Nu planeras för neddragningar runt om i frivilligorganisationerna. Interntidningar kommer att läggas ned, hemsidor kommer inte att uppdateras, personal kommer att avskedas och information om deras arbete kommer att minska. Färre människor kommer att involveras och informeras om Sveriges utvecklingssamarbete, och fria röster kommer att tystas. Jag måste säga att det är förvånande att en regering som har gjort kvalitet till sitt honnörsord i biståndsdebatten nu försämrar förutsättningarna för just biståndskvalitetens vakthundar.

Fru talman! Jag har dragit över min talartid med några sekunder, och jag vill därför avsluta. Under lång tid har svensk biståndsdebatt fokuserat på enprocentsmålet. Även om vi vänsterpartister har varit en av de starkaste krafterna för att detta mål ska uppfyllas kan jag erkänna att debatten om nivåer ibland skymt debatten om innehållet. Därför vill jag trots allt avsluta med att rikta ett genuint tack till den borgerliga majoriteten för att man så tydligt synliggjort de tydliga skillnader som finns i svensk biståndspolitik.

Jag avslutar med att yrka bifall till reservationerna 4 och 11.

Anf. 95 BODIL CEBALLOS (mp):

Fru talman! Det börjar komma en del glädjande signaler om att världens ekonomi har börjat återhämta sig – åtminstone EU-ländernas ekonomi. Det är i alla fall en del av vad de europeiska ledarna försöker få sina respektive medborgare att tro. I vissa länder kommer det att gå fortare, och i andra tar det längre tid. Finanskrisen har målats upp som det värsta som har hänt världen sedan den stora depressionen för 80 år sedan. Land efter land har hostat upp enorma summor pengar till stimulanspaket för banker och industri.

Visst har finanskrisen varit tuff för många människor i Sverige, EU-länderna och USA, men det är förmodligen ingenting mot hur tufft det har varit för många i de allra fattigaste länderna, där finanskrisen förvärrat livsmedelskrisen som bland annat orsakats av klimatkrisen. Trots att de fattigaste inte bär skulden för vare sig klimatkrisen eller finanskrisen är det de som i längden drabbas värst.

Ban Ki Moon har därför uppmanat den rika världen att inte låta den ekonomiska krisen gå ut över de allra fattigaste. FN:s utvecklingsprogram gör årligen en uppföljning av hur det går med millenniemålen och konstaterar att krisen slår dubbelt mot de fattiga: Minskad handel och investeringar globalt ger utvecklingsländer minskade inkomster, parallellt med att biståndet från de rika länderna blir lägre i tider av recession.

Vad är då egentligen värst – finanskrisen eller klimatkrisen? Även en djup konjunktursvacka går så småningom över, men frågan är om den klimatsvacka vi nu står inför är lika lätt att ta sig igenom, och om det går att ta sig igenom den. Frågan är varför inte världens ledare unisont hostat upp lika stora resurser för att klara klimatkrisen som för att klara finanskrisen. Ju längre vi väntar, desto dyrare blir notan.

Fru talman! EU och FN har bestämt sig för att medeltemperaturen inte får höjas mer än 2 grader. Många bedömare menar att det får bli högst 1,5 grader för att inte ett antal öriken i världen ska försvinna helt

och hållet. Vissa menar också att vi förmodligen inte alls kommer att klara oss under 2 grader. Vi behöver alltså skynda på om vi ska klara klimatet över huvud taget. Vad är de rika ländernas svar på detta? Jo, inför COP 15 tänker de i första hand på sig själva och den egna ekonomin i stället för att faktiskt ta ansvar för den skada eller den skuld vi gemensamt har till dem som drabbats av vår under många år ohållbara livsstil.

De fattigare länderna, till exempel i Afrika, försöker ställa högre krav än EU-länderna är villiga att gå med på. Ändå hör som vi alla vet inte EU till värstingarna i klimatavtalsförhandlingarna. Det lilla som EU-länderna i slutändan kommer att gå med på att dela med sig av till de fattigare länderna för klimatåtgärder hamnar förmodligen inom biståndet, inom ramen för alla de olika ländernas biståndsbudgetar. Inte ens i dagsläget når många av dem upp till de utlovade 0,7 procenten av bruttonationalinkomsten, och det trots att vi genom FN:s klimatkonvention och Kyoto-protokollet har förbundit oss att finansiera utsläppsminskningar och anpassning till klimatförändringar i syd.

I de överenskommelserna anges det uttryckligen att finansieringen ska ske utöver den ordinarie biståndsramen. Det krävs massiva finansieringssatsningar för utsläppsminskningar och anpassning till klimatförändring i syd. Enligt vissa uppskattningar rör det sig om så mycket som mellan 100 och 350 miljarder euro per år. EU:s andel av en sådan finansiering beräknas årligen uppgå till 3–10 miljarder euro eller mer.

Med de siffrorna i åtanke är det uppenbart att klimatåtgärderna måste finansieras utanför biståndet. Hur ska vi annars nå millenniemålen, som vi har en förpliktelse att arbeta för? Världsbanken beräknar nämligen att det krävs dryga 100 miljarder dollar för att klara millenniemålen. Det är inte så stora summor jämfört med det som finanskrisen har kostat världen. Ändå vill länderna ta av de medel som ska gå till att klara millenniemålen för att betala kostnaderna för klimatpåverkan. Pengarna kommer inte att räcka.

Fru talman! För Miljöpartiet är det en självklarhet att allt bistånd ska vara klimatsäkrat. Bistånd ska naturligtvis inte ges till projekt som späder på klimatpåverkan, men svenskt bistånds främsta syfte är att bekämpa fattigdom. Att använda biståndspengar till finansiering av åtaganden enligt Kyotoprotokollet tar resurser från fattigdomsbekämpning i syd, och det strider mot ingångna åtaganden i de internationella avtal som Sverige har undertecknat och som regeringen säger sig respektera.

Ändå lägger regeringen, precis som Hans Linde tidigare tog upp, i år hela 1,3 miljarder kronor för klimatsatsningar inom biståndet. Miljöpartiet föreslår i stället ett anslag för klimatsatsningar utanför biståndsramen under utgiftsområde 20. Det handlar inte om bistånd, det handlar om en skuld som vi ska betala tillbaka. Vi måste ta ansvar för de skador som vi åsamkat andra genom de utsläpp som vi har haft här i landet. Miljöpartiet återför därför i sitt budgetförslag de 1,3 miljarder regeringen öronmärkt till klimatåtgärder i biståndsbudgeten till ordinarie bistånd.

Fru talman! Även i år räknar regeringen med att Sverige kommer att ta emot ett stort antal flyktingar från länder som kvalificerar sig för bistånd, och även i år använder regeringen en orimligt stor andel av biståndsmedlen för att bekosta flyktingmottagandet i Sverige. Hela migrationsområdets budget är på omkring 6 miljarder kronor. 2 miljarder kronor tar vi från biståndet till flyktingmottagning. Det är en tredjedel av

utgiftsområde 8. Men 2 miljarder kronor satsade i flyktingarnas hemländer skulle kunna göra oerhört mycket större nytta och dessutom bidra till att minska de ofrivilliga flyktingströmmarna. En så stor avräkning som 2 miljarder kronor tycker vi är svår att motivera, och vi återför därför 1 miljard av dem till biståndsbudgeten.

För några år sedan ändrade regeringen kurs i biståndspolitik. Man gjorde en landfokusering, man delade in biståndet i särskilda kategorier och det bildades en ny budgetpost som kallas reformsamarbete i Östeuropa. Argumentationen då var, om jag inte missminner mig, att det handlade om bistånd som inte klart och tydligt föll under de så kallade Dacreglerna. Miljöpartiet har absolut ingenting emot att Östeuropa får bistånd men har svårt att förstå varför andra regler än de som gäller för ordinarie bistånd ska gälla för just Östeuropa. I dagsläget verkar det här reformsamarbetet syfta mer till EU-anpassning än till fattigdomsbekämpning. Vi återför därför även denna post på närmare 1,3 miljarder kronor till biståndsbudgeten. EU-anpassning bör ligga under EU-budgeten.

Sammanlagt blir det med Miljöpartiets budgetförslag 3,6 miljarder mer att fördela till ordinarie bistånd.

Fru talman! Med enprocentsmålet som bas är det naturligt att biståndsramen både ökar och minskar beroende på konjunkturen. Det här innebär att alla aktörer naturligtvis drabbas, ideella organisationer såväl som Sida. Enligt Sida kommer man att prioritera ned sådant som inte direkt berör människors försörjning bland de egna projekten.

Frivilligorganisationernas stöd har under de senaste åren legat på samma nivåer oavsett att ekonomin varit mycket god och biståndsbudgeten i sig har ökat. I årets budget har frivilligorganisationernas stöd minskat. Det var inte helt lätt att förstå hur det var tänkt när man läste budgetpropositionen eftersom det stod att stödet skulle vara uppdelat i två poster.

Med facit i hand vet vi att Sida minskar sina infoanslag med 128 miljoner kronor till 54 miljoner sammanlagt. De 54 miljoner som är kvar ska fler organisationer än tidigare dela på. I tidningen Miljöaktuellt kunde vi häromdagen läsa att den organisation som i dag granskar det svenska näringslivet, det vill säga Swedwatch, får en minskning av sin budget med 58 procent. Det innebär att de kanske måste lägga ned sin verksamhet. De kan väl knappast hitta finansiering bland dem de granskar, det vill säga näringslivet. En ny mottagare blir däremot Näringslivets Internationella Råd. Är det de som ska ta över granskningen av svenskt näringslivs agerande i fortsättningen? Det är väl knappast troligt. Kommer de att uppmärksamma oss på om företagen följer miljölagstiftning, arbetsrättsliga villkor etcetera i de länder svenska företag är aktiva? Det är inte heller troligt.

Det är klart att man frågar sig vad syftet med neddragningen av biståndet till folkrörelserna är. Är det bara Timbro som ska nå ut i framtiden med sina rapporter som i princip går ut på att bistånd är värdelöst? Ska det folkliga stödet för biståndet inte uppmuntras så att ingen protesterar om vi minskar det? Och varför sker allt utan dialog? Varför ska organisationerna tas på sängen, och varför ska vi riksdagsledamöter tas på sängen?

Miljöpartiet anser att folkrörelsebistånd är viktigt och ska värnas. Många gånger har de ideella organisationernas arbete visat sig vara mer effektivt än de bilaterala eller multilaterala insatserna. Folkrörelsebiståndet är viktigt för att bevara människors positiva inställning till internationellt utvecklingssamarbete. För att organisationerna ska kunna fungera måste de ha långsiktiga förutsättningar för att bedriva sitt arbete, det vill säga en stabilitet i resursfördelningen. Om regeringen vill dra ned på stödet i dåliga tider borde det gå upp i goda, men några sådana intentioner har jag inte kunnat läsa mig till i budgetpropositionen.

Fru talman! Avslutningsvis vill jag instämma i mycket av vad de tidigare talarna uttryckt här i talarstolen. Jag håller inte med i alla detaljer men i väldigt stor del av det som de har tagit upp. Jag yrkar bifall till reservationerna 5 och 7.

Anf. 96 CHRISTIAN HOLM (m):

Fru talman! Det är nu fjärde gången som vi under mandatperioden debatterar den viktiga frågan om det svenska biståndet och det arbete vi gör från svensk sida för att förbättra situationen för människor i de delar av världen som är mest utsatta och där människor har det allra svårast.

Många stora och viktiga reformer har genomförts inom utvecklings- och biståndspolitikerna under den gångna mandatperioden. Antalet länder där vi bedriver bistånds- och utvecklingsarbete har minskat, och biståndet är mer fokuserat och kraftsamlat till ett mindre antal länder än vid mandatperiodens början. Sverige har fortfarande ett brett engagemang i många länder, många av de länder som är allra mest utsatta i världen.

Det har gjorts en uppdatering av politiken för global utveckling, en ny Afrikastrategi har tagits fram, en MR-skrivelse som behandlar de mänskliga rättigheterna har presenterats där vikt fästs vid respekten för mänskliga rättigheter, demokrati och vikten av marknadsekonomi.

Fattigdomsbekämpningen och att därigenom förbättra livssituationen för de människor som har det allra sämst är en bärande faktor i den svenska biståndspolitikerna. I tider av internationell finanskris blir detta kanske än mer viktigt än tidigare.

Miljö och klimat, mänskliga rättigheter, jämställdhet och kvinnors roll i utvecklingen har varit och är tydligt prioriterade områden, områden som är av stor vikt och som är nyckelfaktorer för att minska fattigdomen. Frågan om SRHR-frågorna, sexuell och reproduktiv hälsa och mänskliga rättigheter, är ett område som det jobbas intensivt med. Det stärker kvinnors roll och förbättrar deras förutsättningar. Hiv/aids-frågan och arbetet med denna är en förutsättning för både minskat humanitärt lidande och ökad tillväxt och minskad fattigdom.

De biståndssatsningar som har gjorts har till stor del varit riktade till länder på den afrikanska kontinenten, där vi finner större delen av världens allra fattigaste länder.

Mycket behöver göras i arbetet för att förbättra möjligheten till tillväxt i utvecklingsländerna. Inte minst handlar det om att skapa trygghet, säkerhet och stabilitet i de länder som berörs. Att bygga stabila samhällsinstitutioner såsom ett fungerande rättsväsen och demokratiska strukturer inom politik och myndigheter är ett exempel. Biståndet i sig är dock inte tillräckligt för att lösa alla de här problemen och skapa en långsiktigt hållbar utveckling, men det kan vara ett bra verktyg och ett smörjmedel.

Vi har också varit noga från alliansens sida med att poängtera den fria handelns betydelse för utvecklingen. Genom att den svenska utvecklingspolitiken är behjälplig i arbetet med att stödja strävandet efter stärkta samhällsfunktioner kan bättre förutsättningar för handeln att fungera på ett bra sätt komma till stånd. Demokrati, frihet och marknadsekonomi är nödvändiga delar för att skapa en hållbar utveckling.

Fru talman! Det är viktigt att vi i de lägen där det behövs kan vara flexibla och ha möjlighet att genomföra nödvändiga åtgärder. Det kan handla om att stödja människorättsaktivister, fristående journalister och så vidare i exempelvis Ryssland. Det kan vara utbildning av poliser om bland annat kvinnors och barns rättigheter, det kan handla om civil min-röjning etcetera. Det är åtgärder som i dag inte alltid omfattas av OECD:s så kallade Dacregler. Därför tror jag att det vore lämpligt att föra en diskussion inom Dacgruppen om ökad flexibilitet på de här områdena, inte för att urholka biståndet utan för att göra det mer verkningsfullt för dem som är i behov av det. Jag är säker på att vi skulle kunna bli mer effektiva och uppnå ett bättre resultat om vi inte i alla lägen vore hundra-procentigt bundna av OECD:s och Dacs kriterier.

På samma sätt bör vi nog föra en diskussion om att få till stånd en större långsiktighet. Det har diskuterats här tidigare i dag. Dagens enprocentsmål innebär inte bara en risk för att vi i ökad utsträckning fokuserar på utbetalning i stället för på utveckling. Det skapar framför allt en ryckighet och en svårplanerad situation. Under de flesta år har biståndet ökat, men i tider av negativ ekonomisk utveckling minskar det. Det gör att med en krympande ekonomi blir beloppet som betalas ut, även om man har enprocentsmålet, per automatik lägre. Här är jag medveten om att de tre vänsterpartierna sannolikt kommer att angripa mig för att jag är moderat och enligt dem vill sänka biståndet. Men om vi kollar på verkligheten kan vi faktiskt se att en regering med en moderat biståndminister under alla fyra åren har levererat 1 procent i bistånd. Och jag fokuserar hellre på vad vi får ut än på vad vi betalar ut, för jag tror som sagt att utvecklingsmål leder till större förbättringar än utbetalningsmål.

Internationellt finns en överenskommelse om att vi ska leva upp till målet om ett bistånd på 0,7 procent av bni utifrån det regelverk som är fastställt. Det följer och uppnår Sverige med bred marginal. Vi jobbar också internationellt för att få andra länder med oss på det, så att också andra länder tar större ansvar. Under det svenska EU-ordförandeskapet har det kraftsamlats på många områden inom utvecklingspolitiken.

Fru talman! Jag noterar att oppositionen beklagar sig över det faktum att informationsanslaget för enskilda organisationer minskar. I en tid av finanskris och minskad ekonomi där biståndet i kronor och ören sjunker vill vänsteroppositionen lägga mer pengar på information i Sverige, när vi samtidigt tvingas dra ned på stödet till de fattiga länderna. Vi prioriterar även här fattigdomsbekämpningen. De enskilda organisationerna får dessutom en mindre nedräkning av biståndet än biståndets minskning i sin helhet.

Slutligen kan jag konstatera att enigheten i de tre vänsterpartierna Socialdemokraterna, Vänsterpartiet och Miljöpartiet inte direkt genomsyrar deras hållning i utrikes- och utvecklingspolitiken. Det kanske är extra tydligt inom utvecklings- och utrikespolitiken. Det är värt att notera att det i betänkandet finns 11 reservationer och 4 särskilda yttrande från

oppositionen. Mer än hälften av reservationerna är enskilda reservationer från ett av partierna som inte håller med de andra. Det blir dessutom något av en färglös kosmetisk åtgärd när det som står i vissa av reservationerna är exakt detsamma som står i betänkandet som alliansledamöterna i riksdagen ställer sig bakom.

Vad gäller de särskilda yttrandena lyser enigheten också där med sin frånvaro. Det finns en fråga som förenar oppositionen, och det är frågan om Swedfund och dess verksamhet i allmänhet, en verksamhet som i många fall skapat väl fungerande företag och arbetstillfällen och därmed tillväxt och utveckling.

Vi tror på arbetslinjen och skapandet av riktiga jobb och en långsiktigt hållbar utveckling. Vi vill att fler personer här i Sverige ska kunna gå från utanförskap till arbete, och det vill vi också internationellt. I länder där arbetslöshet och utanförskap är i stort sett totalt är varje skapat arbete än mer viktigt. Här har Swedfund i många fall lyckats mycket väl. Till det säger alliansen ja och vänstern nej.

Med dessa ord, fru talman, vill jag yrka bifall till utskottets förslag till beslut.

Anf. 97 HANS LINDE (v) replik:

Fru talman! Christian Holm oroar sig av någon ganska märklig anledning över att vi i oppositionen inte är eniga om varje reservation. Men jag tänker då göra Christian Holm glad genom att fokusera på en av de frågor där vi är klockrent eniga från oppositionen, nämligen frågan om Swedfund där vi säger nej till det borgerliga förslaget att ta 100 miljoner från biståndsbudgeten och pumpa in dem i Swedfund. Det är inte första gången det här sker. Under den här mandatperioden har den borgerliga regeringen pumpat in 1,3 miljarder kronor i Swedfund, trots att vi nu ser skandal efter skandal i Swedfunds verksamhet.

Tidningen Omvärlden avslöjar att under 2008 placerade Swedfund 98 miljoner svenska biståndskronor i skatteparadis, 20 procent av de samlade utländska investeringar man gjorde. Riksrevisionen har varit i utskottet och också offentligt presenterat sin svidande kritik mot Swedfunds verksamhet. Man säger att Swedfund sätter sin egen kortsiktiga lönsamhet framför utvecklingsperspektiven och utvecklingsmålen. Det måste ju rimma extremt illa med den borgerliga retoriken om kvalitet i biståndet att pumpa in biståndspengar i skatteparadis och låta kortsiktiga vinstintressen gå före utvecklingsperspektiven.

Vad jag förstår har en del av avslöjandena kommit efter att regeringen presenterade sin budgetproposition, så det har funnits all möjlighet i världen för den borgerliga alliansen att ändra sig på den här punkten. Budgeten har ju inte blivit klubbad än. Det finns möjlighet att backa här, att dra tillbaka förslaget och invänta eventuella förändringar i Swedfunds verksamhet och sedan gå in med pengarna. Men så sker inte, utan man fortsätter som den ståndaktiga tennsoldaten att hålla fast vid sitt förslag om att pumpa in 100 miljoner svenska biståndskronor i en hårt kritiserad verksamhet. Varför, Christian Holm, väljer ni att hålla fast vid detta orimliga förslag?

Anf. 98 CHRISTIAN HOLM (m) replik:

Fru talman! Som jag sade i mitt anförande tycker vi att Swedfund gör mycket som är bra. De har haft många verksamheter som har fungerat väl. Någon verksamhet har fungerat mindre väl. Kent Härstedt tog upp något exempel, och Hans Linde diskuterade också kring detta.

Så är det, Swedfund är ett riskkapitalbolag som går in och tar risker på områden där andra inte tar risker. Det är väl sannolikt så, och det ska vi vara medvetna om, att om man gör det kommer det även i framtiden att vara vissa projekt som inte är till hundra procent lyckade. Därför är det viktigt att man redan från början är medveten om detta och givetvis vidtar så mycket säkerhetsåtgärder som möjligt för att så inte ska ske.

Samtidigt tycker jag att det är bra att ha fokus också på det som har fungerat väl. Det är samma sak på andra områden inom biståndet. Bara för att vissa delar av budgetstödet inte alltid har fungerat hundra procentigt, om vi ska vara diplomatiska, liksom vissa projektbistånd eller att enskilda organisationer inte alltid har levererat perfekt, behöver man inte i alla lägen strypa eller dra ned stödet till dessa.

Sett till resultatet som helhet värderar vi Swedfund som en bra verksamhet som gör nytta och leder till utveckling.

Anf. 99 HANS LINDE (v) replik:

Fru talman! Jag imponeras av effektiviteten hos Christian Holms ideologiska skygglappar. Han vägrar ta intryck av det som presenteras på område efter område när man kritiserar Swedfund. Det är fascinerande att höra från en borgerlig företrädare som har deltagit i hetsen mot de svenska frivilligorganisationerna när de inte har kunnat redovisa varje kvitto på småsummor att han inte på någon punkt är beredd att ta intryck av all den omfattande kritik som har riktats mot Swedfund.

Inför denna debatt gick jag in och kollade vad den borgerliga alliansen har skrivit om Swedfund i sin budgetproposition. På s. 37 skriver man: ”Swedfunds verksamhet ligger väl i överensstämmelse med den allmänna inriktningen för svenskt utvecklingssamarbete.”

Är det en skrivning som den borgerliga regeringen håller fast vid efter att det visat sig att Swedfund sätter sina kortsiktiga vinstintressen före utvecklingsperspektiven?

Är det en skrivning man håller fast vid efter att det visat sig att Swedfund har pumpat in 98 miljoner biståndskronor i skatteparadis?

Håller man fast vid att Swedfunds verksamhet ligger väl i överensstämmelse med den allmänna inriktningen för svenskt utvecklingssamarbete?

Ställer man sig bakom det efter avslöjandena i Makedonien om att man har genomdrivit misslyckade projekt som har tvingat makedonska mjölkbönder att slakta sina egna kor?

Jag vet inte om detta är Moderaternas politik för att bryta utanförskap.

Anf. 100 CHRISTIAN HOLM (m) replik:

Fru talman! Som Hans Linde borde ha förstått av den pågående debatten och av de diskussioner vi har haft i utskott och utanför så har alliansen välkomnat Riksrevisionens granskning av Swedfund. Där det finns

konkret kritik ska man givetvis ta till sig den och se till att förbättra. Det råder inget tvivel om det.

När det gäller skatteparadis, som Hans Linde var inne på, har vi under de gångna veckorna diskuterat skatteparadis ofta och mycket här i kammaren. Det tecknas avtal med olika skatteparadis för att förhindra möjligheten att kunna agera på det vis som Swedfund gjort. Swedfund är ett företag och agerar som ett sådant, dock med den skillnaden att man finansieras av biståndspengar. Då är det viktigt att se hur vi kan lösa situationen med skatteparadis.

Jag ifrågasätter starkt Hans Lindes tal om hets mot frivilligorganisationer. Jag är ganska övertygad om att han syftar på den kritik som kom från Riksrevisionen förra året. Som moderat tyckte jag att det var bra att den kritiken kom fram. Kritiken riktades inte främst till frivilligorganisationerna utan till Sidas bristande möjlighet att kunna följa upp vad svenska biståndsmedel används till. Där är jag kritisk. Betalar vi ut svenska skattepengar ska vi kunna följa upp vad de används till.

Det kan vi inte kritisera Swedfund för. Där är det enkelt och tydligt att utvärdera och följa upp vart de pengar som betalats ut har gått, oavsett om det har fungerat bra eller dåligt. Det är viktigt. Och i många delar har Swedfund fungerat mycket väl.

Anf. 101 KENT HÄRSTEDT (s) replik:

Fru talman! Det var intressant att lyssna på ordväxlingen mellan Christian Holm och Hans Linde. Det normala vore väl att man agerar på ungefär samma sätt i båda dessa fall. När Riksrevisionen presenterade sin kritik mot Sidas utbetalning till enskilda organisationer var reaktionen från statsministern och den övriga regeringen snabb. I detta sammanhang har det varit bedövande tyst. Samma önskan om ordning och reda borde väl gälla över hela linjen när vi hanterar svenska biståndsmedel. I det som har presenterats, i de intervjuer som har gjorts och i det som sagts av företrädare för Regeringskansliet i utrikesutskottet har det varit mycket sparsamt med kommentarer. Det hela kan summeras till ett beklagande.

Det är en trovärdighetsfråga. Det handlar inte bara om stopp och belägg eller att verksamheten ska fortsätta som tidigare, utan det handlar om att man vill fylla på med 100 miljoner. Tycker inte Christian Holm att det är en trovärdighetsfråga när man så starkt har drivit frågan om ordning och reda?

Jag ska ta denna diskussion ordentligt med biståndsministern senare. Man driver frågan om ordning och reda så starkt, men här decimerar det sig till ett beklagande.

Anf. 102 CHRISTIAN HOLM (m) replik:

Fru talman! Det är viktigt med trovärdighet och att vi har krav och är tydliga vad gäller effektivitet och resultat. Alliansen har varit tydlig här.

Det har inte varit bedövande tyst. Vi har tydligt välkomnat den kritik som har framkommit. Kent Härstedt tog upp Swedfund i Makedonien. Det är givetvis ett olyckligt fall där det har begåtts fel och eventuellt brott, inte av Swedfund men av andra. Det får ett rättsligt efterspel precis som när andra brott begås.

Swedfund är här en del som går in och satsar för att få till stånd en verksamhet. I detta fall finns givetvis det som är uppbyggt och investerat kvar. Däremot är verksamheten självklart mycket hårt drabbad.

Frågan är vad som kommer att kunna göras framöver. Kan man få i gång verksamheten igen? Här pågår det ett intensivt arbete, och det är viktigt.

Anf. 103 KENT HÄRSTEDT (s) replik:

Fru talman! Christian Holm får gärna förtydliga. Var har ni varit så tydliga någonstans? Det vill jag gärna höra.

Jag har ett par frågor till. Också vi socialdemokrater är djupt kritiska till neddragningarna vad gäller enskilda organisationer. Vi hörde kolleger i den rödgröna koalitionen redogöra för neddragningar från 128 miljoner till 54 miljoner. Det är en dramatisk förändring som får ganska långtgående effekter. För mig krävs en långsiktighet. Vill man ha en långsiktighet och aktivitet hos enskilda organisationer och vill man att de ska kunna behålla sin dubbla roll – dels att samla in pengar, dels att jobba med att förankra biståndet hos svenska folket – vet jag av egen erfarenhet att man inte kan samla in pengar till det nere på torget. Det är inte lätt att generera pengar till att informera svenska folket på det viset. Därför är det en dramatisk förändring att gå från 128 miljoner till 54 miljoner.

Jag skulle vilja höra hur Christian Holm ser på detta. Vi är djupt kritiska, och vi har lagt in några tiotals miljoner för att försöka stävja detta en aning.

Christian Holm ger sig själv och Moderaterna beröm vad gäller enprocentsmålet. Om Moderaterna själva hade fått bestämma och de tre övriga partierna inte hade funnits i alliansen hade ni då haft 1 procent i bistånd i budgeten i år? Jag hoppas att Christian Holm ger ett ärligt svar på den frågan.

Anf. 104 CHRISTIAN HOLM (m) replik:

Fru talman! Jag tackar Kent Härstedt för frågorna. Jag hoppas att jag var tydlig i mitt anförande vad gäller enprocentsmålet. Jag sade att vi har ett enprocentsmål men att jag själv hellre ser ett utvecklingsmål än ett utbetalningsmål och eftersträvar en långsiktighet. Långsiktigheten kritiserar jag i nuläget i och med att vi är bundna till enprocentsmålet.

Har man hur mycket pengar som helst kan man se till att det aldrig sjunker under 1 procent och att det ofta ligger långt över. Vi måste dock ta ansvar för statens finanser, vilket vi gör, och har vi ett enprocentsmål är det där vi håller oss.

I vissa fall kanske vi hade mer än 1 procent, andra år kanske vi hade haft något mindre. Jag vill återigen säga att jag inte tror att man ska låsa sig vid procentsiffran.

När det gäller de frivilliga organisationerna har vi organisationsstödet där biståndet i kronor och ören sjunker. Det påverkar de organisationer som inte får pengarna. Men jag tror att det påverkar de fattiga människorna ute i världen ännu mer om vi tar pengar därifrån och skär ned.

Det handlar om prioriteringar. Vi valde att prioritera verksamhet utomlands för fattiga människor i stället för information inom Sverige.

Anf. 105 BODIL CEBALLOS (mp) replik:

Fru talman! Christian Holm envisas med att kalla oss på den här sidan för vänsterpartierna. Jag vill påminna Christian Holm om att vi är det gröna partiet i den här riksdagen. Det vore ungefär som att jag skulle kalla er allihop för konservativa partier.

Det är en beteckning som ni själva inte längre använder, inte ens när Moderaterna i andra länder skulle kallas för The Conservative Party eller någonting sådant. Det vill ni inte ens kännas vid själva. Vi kanske ska kalla varandra för det som vi själva betecknar oss som. Då kan jag i så fall kalla dig för moderat och inte konservativ.

Jag skulle vilja fråga lite grann om Östeuropasamarbetet. Vi har protesterat mot att man har lagt det inom biståndsramen men i en annan budgetpost. Vad är det som gör att det inte kan ingå i det ordinarie biståndet? Varför gjorde man en egen post? Jag skulle vilja ha reda på vad det är som gör det.

Om vi ska kunna stå bakom det någon gång i framtiden måste vi veta vad de pengarna egentligen ska gå till och varför de inte finns i det ordinarie biståndet. Jag har för mig att man sade att det inte var enligt Dacreglerna fullt ut. Jag skulle därför vilja veta vad som är anledningen till detta.

Jag tänkte också på frågan om handel som du tog upp i ditt anförande. Det är viktigt att det är en handel som pågår. Men det är också oerhört viktigt att vi har en uppföljning av hur till exempel våra svenska företag eller europeiska företag som beger sig till andra länder, handlar med andra länder eller investerar i andra länder betar sig.

Nu med neddragningen av informationsanslaget har vi mindre möjligheter att följa upp vad som händer.

Anf. 106 CHRISTIAN HOLM (m) replik:

Fru talman! Det var trevligt att få beskedet att ni inte är vänster. Där-
emot kan man titta på de förslag som kommer. De eniga förslag som kommer är i varje fall inte borgerliga. Det är en vänsteropposition vi har i Sverige till de fyra borgerliga partierna, som alla betecknar sig som borgerliga och tillhör Center-Right på den politiska skalan, om vi ska diskutera sådana delar.

När det gäller insatser i Östeuropa har vi olika budgetposter. Det finns givetvis olika delar av insatserna i östra Europa. Rysslandsinsatserna som vi har stått här och diskuterat många gånger är några av dem. Ryssland är inte Dacfähigt enligt de regler vi har. Men som vi alla är medvetna om, och som Bodil, Kent och Hans brukar påminna oss om, har man inte minst i Ryssland ett stort problem med yttrande- och tryckfriheten.

Vi satsar nu pengar till journalister, politiska grupper och människorättsaktivister men också klimatbistånd och så vidare som vi tycker är viktigt. Det är återigen så att vi måste fråga oss: Vad är det vi uppnår med att vi ger pengarna? Vad är det för resultat vi får? Vi tror att det ger bra resultat. Sedan är det inte allt som omfattas av Dackriterierna.

Anf. 107 BODIL CEBALLOS (mp) replik:

Fru talman! Jag förstår det som så att ni i de fyra högerpartierna på den sidan anser att vi är tre vänsterpartier på denna sida. Du kallade er själva för borgerliga. Vi kallar oss för rödgröna.

Du säger att biståndet inte är Dacfähigt. Det var just därför som vi ifrågasätter att det ligger under biståndsramen och inte under någonting annat. Det svenska biståndet ska i huvudsak gå till fattigdomsbekämpning. Sedan har vi ett antal kriterier utöver det. Men vi har rätt i att det inte är Dacfähigt. Därför borde det inte ligga under biståndet utan någon helt annanstans.

Vi återgår till frivilligorganisationerna. Du sade i svaret till Hans att det självklart är så att när biståndet går ned ska det också påverka frivilligorganisationerna. I mitt inlägg sade jag att jag inte någonstans kan läsa mig till att stödet till frivilligorganisationerna ska öka när ekonomin är bättre. Är det så att det ska minska när ekonomin är sämre borde det också öka när ekonomin är bättre. Men så har inte varit fallet, utan det har varit samma summa under de år som har varit.

Nu helt plötsligt ska stödet minska, och de ska vara glada för att minskningen är mindre för dem än inom många andra områden. Jag skulle vilja höra din syn på det. Ska det fortsättningsvis vara så att stödet ökar när det är goda tider och minskar när det är sämre tider? Då kan man lite grann spara från år till år.

Nästa fråga är: När ska det återställas efter den här minskningen till den nivå det var tidigare? Om det bara är nu som det ska minskas för att det är dåliga tider bör det också återställas någon gång i framtiden.

Anf. 108 CHRISTIAN HOLM (m) replik:

Fru talman! Vi har partier som emellanåt kallar sig gröna även på den borgerliga sidan. Det finns säkert både grön höger och grön vänster. Det finns i varje fall de rödgröna och alliansen. Vi kan nöja oss där och frångå den diskussionen.

Det svenska biståndet går i huvudsak till fattigdomsbekämpning. Till allra största del är det fattigdomsbekämpningen som står i fokus. Åtgärder i andra delar kan också vara viktigt emellanåt.

Som jag sade i mitt anförande som Bodil så korrekt berättade här får frivilligorganisationerna en mindre sänkning än biståndet som helhet. Vi har den situationen att ekonomin minskar. Exakt när och med hur mycket det ska öka i framtiden är svårt att sia om. Vi får se på den ekonomiska utvecklingen i landet Sverige.

Jag ska gå till frågan om handeln, som jag inte hann svara på i mitt första inlägg och som Bodil ställde som första fråga. Vi tycker att handeln är viktig. Det är givetvis så att den ska granskas och följas upp även i framtiden. Där sätter vi stor vikt vid att vi ska utvärdera och se vad det leder till.

Det gäller Swedfunds handelsverksamhet. Där är det klart att biståndet utvärderas. Men sedan måste vi hela tiden se till och följa vad som händer i vår omvärld. Vad gör vi för biståndsinsatser? Vad händer på handelssidan, och vilka behov finns framgent?

Sedan är jag inte övertygad om att problem på bästa sätt avhjälpas och förbättras genom att svenska frivilligorganisationer med sitt informationsstöd informerar om detta i Sverige. Vi har fungerande kontrollsystem vad gäller det svenska biståndet, och vi följer utvecklingen runt om i världen.

Anf. 109 KERSTIN LUNDGREN (c):

Fru talman! Vi diskuterar nu politik för global utveckling, eller åtminstone delar av den politiken. Den är i ärlighetens namn större än det som rör sig i utrikesutskottets hägn.

Det handlar om en politik för en ekonomisk, ekologisk och socialt hållbar utveckling. Där är biståndet bara en av många insatser. Men det är en väldigt omdiskuterad och väldigt viktig del i vårt arbete för att också nå fram på så många andra områden.

Jag är glad att vi för fjärde budgeten i rad kan presentera ett förslag som innebär en volym som motsvarar 1 procent av bruttonationalinkomsten. Jag är däremot naturligtvis ledsen för och beklagar att den ekonomiska utvecklingen i världen har gått bakåt.

Det drabbar oerhört många andra mycket hårdare än det drabbar oss. Det leder naturligtvis till att också den totala volym som vårt bistånd rör minskar. Det är en naturlig följd av hur vi har ordnat det. Det gäller hos oss, och det gäller hos andra länder.

Den här gången visar det kanske mer än någonsin tidigare vikten av att föra också en ekonomisk politik i Sverige och i andra länder som gör att vi får en positiv ekonomisk utveckling. En förbättring av vår bni skulle naturligtvis direkt få effekter också för det utrymme som finns på det område som vi nu talar om. Vår möjlighet att lindra den ekonomiska krisen och dess verkningar i andra delar av världen skulle då naturligtvis också förbättras.

Jag är glad att vi har en helhetssyn i regeringens budgetförslag som bygger just på arbetslinjen och att man får ekonomin på fötter igen, vilket gör att vi kan stärka vårt globala ansvarstagande ytterligare.

Här finns det naturligtvis ett särskilt ansvar för oss i de rikare delarna av världen. Vi har också en rad överenskommelser som grund för detta, inte minst millenniemålen där det tyvärr ser ut att gå bakåt. Måluppfyllelsen försämras. Inte minst drabbas den del av världen där så mycket annat händer som är illa för människor – södra Afrika, sub Sahara.

Jag är glad över att vi också i den här budgeten har tydligt fokus på områden i Afrika när det gäller våra insatser i länderna, att Afrika är tydligt när det gäller att skydda och värna det stöd som går just till dessa länder.

Med den fjärde budgeten som nu presenteras tycker jag att vi visar att vi har klarat att gå vidare i arbetet med att få ett mer fokuserat bistånd med färre länder och tydligare mål. Jag kan lugnt konstatera att det finns mer att göra när det gäller att fokusera, att öka tydligheten och att nå resultat eftersom detta inte är ett arbete som görs på en kafferast. Det är ett långsiktigt arbete. Där är biståndet inte nödvändigtvis det avgörande, utan handel, allmän ekonomisk utveckling, utbildning och annat har stor betydelse.

Från vår sida har vi tre teman, bland annat demokrati och mänskliga rättigheter. För oss är det viktigt att bygga samhällen underifrån och att

stärka det civila samhället. Därför är det viktigt att säkra och värna de civila organisationerna. Inget samhälle är nämligen starkare än dess svagaste länk, och ett levande och aktivt civilt samhälle är naturligtvis väldigt viktigt för att man ska kunna bygga en demokrati. Också för att förändra de stater där demokratin inte ens kan skönjas är det naturligtvis oerhört viktigt att jobba i det civila samhället.

Det handlar om att bygga upp rättssäkerhet så att människor kan lita på att de har lika värde och lika möjligheter.

Det handlar om att bygga upp öppenhet och skapa ett samhälle där man ser, tilltror och kan granska den offentliga makten och som har nolltolerans mot korruption, vilket många stater är hårt härjade av.

Det handlar om klimat och miljö, inte bara därför att vi behöver klara tvågradersmålet i Köpenhamn. Det handlar också om att vi behöver få en långsiktighet när det gäller anpassning, energi, miljö och säkerhet och vattenfrågor. Det är några av de områden som vi har talat om. Jag skulle också vilja lägga till att det handlar om jordbruk och jordbrukets möjligheter, inte minst i de delar av Afrika där så mycket skulle behöva hända.

Men det handlar här inte bara om biståndet. Även här är det andra områden och andra resurser som kommer att behövas för att man ska klara det långsiktiga uppdraget att nå en hållbar utveckling.

Vi talar om jämställdhet för kvinnor. Kvinnornas roll i utvecklingen är central. Kvinnorna är en nyckel till förändring. De bär oerhört många möjligheter till förändring i det lokala samhället. Därför är det bra med mikrokrediter. Det är bra att öka kvinnors möjligheter att starta företag och driva på för förändring. Det handlar också om kvinnors deltagande i den politiska miljön.

Men det handlar också om det som hotar kvinnor. Då handlar det om kvinnors rätt till sin kropp, vilket ifrågasätts och hålls tillbaka. Det handlar om könsrelaterat våld mot kvinnor, om människohandel och om det som vi ser så ofta, nämligen hur kvinnor systematiskt används och våldtas i olika kris- och konfliktsituationer.

Herr talman! Biståndet är viktigt, och det är också viktigt att det är effektivt. Vi jobbar tillsammans med andra givare, och vi jobbar på att säkra en bas men också en spets där vi har spetskompetens.

Jag är glad över att vi nu har fått en del av de resultatuppföljningar som vi har efterfrågat. Jag är glad över att kunna ta del av rapporten från Dac – OECD:s biståndskommitté – som visar att vi ligger långt framme. Där uppmanas vi att göra mer när det gäller ytterligare förbättringar av styrning och resultatredovisning och också att visa den politik för global utveckling som tar hela greppet och förbättra resultatredovisningen i den delen.

Jag är också glad över regeringens egen skrivelse när det gäller biståndets resultat, och jag noterar att oppositionen i all sin välvilighet välkomnar regeringens initiativ till en resultatskrivelse om biståndet, inte minst därför att man har valt att gå så grundligt till väga i redovisningen. Det är positivt att kunna notera detta i en reservation.

Jag vill avslutningsvis konstatera att vi här rör vid ett område där mod krävs. Det är viktigt att ha modet att våga vara närvarande även i miljöer där det är svårt och att våga vara närvarande i akt och mening att vilja förändra fattiga människors situation och skapa förutsättningar för utveckling. Modet att satsa också i svåra miljöer innebär en insikt om att

det kan gå fel, att det kan gå fel med våra skattepengar. Vi ska arbeta intensivt för att undvika detta, men det ska inte leda oss till rädsla att våga vara närvarande där svåra situationer föreligger.

Herr talman! Jag yrkar bifall till förslaget i betänkandet.

Anf. 110 BODIL CEBALLOS (mp) replik:

Herr talman! Att vara i opposition är inte bara att säga nej till allt, utan det är naturligtvis också att ge beröm för det som majoriteten gör bra, och det gör vi i början av vår reservation. Det är en självklarhet, tycker jag, och det är bra att det uppmärksammas att vi har skrivit det.

Men det var inte därför som jag begärde replik. Kerstin Lundgren talade också om klimatet och tvågradersmålet. I mitt inlägg tog jag upp att vissa menar att världen inte klarar mer än en och en halv grad.

Vi hade European development days för inte så länge sedan. Vid den stora slutdiskussionen i plenum där var det ett antal väldigt utsatta länder där som också tog upp att de kanske inte klarar mer än en och en halv grad. De öriken som finns i Stilla havs-området etcetera kommer kanske inte alls att finnas kvar om det blir två graders höjning.

Nu står vi inför Köpenhamnsmötet. Det ser inte jätteljust ut när det gäller förhandlingarna. Många menar att vi inte kommer att kunna få ett bindande avtal. Jag tycker naturligtvis att det vore oerhört olyckligt om vi inte får ett bindande avtal eftersom vi inte kan fortsätta hur länge som helst. Vi har väldigt bråttom och måste verkligen sätta fart så att vi inte hamnar i den situationen att dessa öriken faktiskt försvinner. Vi vet inte alls hur framtiden kommer att se ut. Någon sade här att vi kan hålla på och dribbla om huruvida det är en klimatpåverkan eller ej i världen.

Den är verklig. Vi ser den varje dag. Om orsaken är den vi tror eller om den är någon annan kan de fortsätta att diskutera som inte tror på att människan har orsakat den. Jag tror att människan har gjort det.

Jag skulle vilja veta hur Centerpartiet driver frågan för att få ett bindande avtal i regeringen och i Köpenhamn. Regeringen har ansvar för det.

Anf. 111 KERSTIN LUNDGREN (c) replik:

Herr talman! Tack för frågan, Bodil Ceballos. Det är naturligtvis oerhört viktigt att försöka nå så långt vi kan i Köpenhamn. Jag vågar försäkra Bodil Ceballos och er andra att Centerpartiet och hela regeringen gör allt man kan för att i alla sammanhang vara med och föra samtal och försöka påverka.

Vi driver tvågraderskampanjen. Välkommen med, Bodil Ceballos. Gå gärna in på vår hemsida och skriv på, om du inte redan har gjort det, Bodil Ceballos. Det finns möjlighet att göra det tillsammans med andra organisationer för att skapa ett tryck. Vi jobbar på olika områden för att skapa tryck för att nå ett avtal i Köpenhamn.

Det är inte bara den här riksdagen som har avgörandet i sin hand. Det har inte ens regeringen. Det är det som är så spännande. Det vet vi båda. Det handlar om att andra länder måste hinna med i sin demokratiska process.

EU och Sverige har jobbat intensivt för att man i Köpenhamn ska nå så långt att man får ett ramverk och politiskt åtagande som är så tydligt att man sedan kan säkerställa ett politiskt och juridiskt bindande avtal,

säkrat med uppföljning och annat, så att vi får de viktiga länderna med. Det har varit den stora bristen under den gångna regimen under Kyoto-protokollet. Det som nu är avgörande är att vi får de viktiga länderna med på uppdraget.

Jag är glad att vi har åtminstone den tydligheten att man är beredd att ställa upp på två grader. Nu gäller det att komma med underlag för att göra det möjligt. Innan man börjar diskutera att gå ned till 1,5 eller något annat måste vi ha ett bindande avtal på plats.

Anf. 112 BODIL CEBALLOS (mp) replik:

Herr talman! Jag kan glädja Kerstin Lundgren med att jag faktiskt redan har skrivit under på station. Ni hade en stor kampanj där. Det beror inte på att jag tycker att det räcker med två grader – jag tycker naturligtvis att det bör vara mer – men, såvitt jag har sett, finns det ingen annan kampanj som jag kan skriva på i stället.

Vi hade EU-nämndsbesök från Frankrike. Två personer från deras klimatkonvention var här. De var oroade inför Köpenhamnsmötet och menade att ordförandeskapet inte drev på tillräckligt mycket för att få ett bindande avtal.

När det kommer signaler från Frankrike om att vi inte driver på tillräckligt mycket är det klart att jag också blir oroad. Det var därför jag ställde frågan till Kerstin Lundgren.

Sverige ska ju ha en egen uppfattning. Vi vill att vi ska komma långt i förhandlingarna. Vi ska inte bara vara ordförande för att sammanjämka övriga länder. Vi har också en uppfattning. Den uppfattningen måste komma fram väldigt tydligt.

Miljöpartiet tycker att det är oerhört viktigt att det vi kommer fram till inte är sämre än Kyotoprotokollet. Vi har redan Kyotoprotokollet. Hur ska det tolkas? Hur ska man göra olika saker? Vi skulle vilja se en fortsättning på Kyotoprotokollet. Risken är att vi hamnar på en sämre nivå om man skriver om allting. Då har vi inte mekanismerna för att tolka avtalet.

Det bör också vara förenat med någon form av sanktioner för de länder som inte lever upp till de åtaganden de har.

Jag hoppas verkligen att det inte är som fransmännen säger, att vi har gett upp på den här punkten, utan att ordförandeskapet verkligen driver på i klimatfrågan.

Anf. 113 KERSTIN LUNDGREN (c) replik:

Herr talman! Om EU-nämnden ska diskuteras kan jag säga att jag har varit på andra EU-nämndssammanträden och lyssnat och kan konstatera att det finns ett oerhört starkt engagemang hos alla i regeringen för att man ska nå framgång i Köpenhamn.

Vi har arbetat intensivt. Utskottet var i USA i höstas och förde diskussioner. Där kunde vi höra de signaler som regeringen och den övriga världen har hört om de problem som föreligger för Obama att komma med här och nu.

Den tydliga indikationen är att EU och svenskt ordförandeskap har gjort oerhört mycket för att vi har kommit så långt som vi har kommit.

Vi är de första som visar pengar. Vi är de första som driver på när det gäller målsättningen. Sverige har genom sin klimat- och energiöverens-

kommelse visat att vi är beredda att gå före och även här hemma leva upp till de åtaganden som vi säger att vi ska ha på EU-nivå.

Sverige går före här hemma. Sverige går före och leder Europa. Vi hoppas att vi tillsammans ska kunna göra skillnad i Köpenhamn.

Prot. 2009/10:37
25 november

Internationellt bistånd

Anf. 114 BIRGITTA OHLSSON (fp):

Herr talman! Jag yrkar inledningsvis bifall till förslaget i betänkandet.

Jag vill anknyta till en av de tidigare ordväxlingarna. Den lexikaliska betydelsen av borgerlig är icke socialist. Det tror jag att samtliga fyra partier i alliansen kan skriva under på.

Efter ett år av global finansiell kris, lågkonjunktur, minskat bistånd och ökad utsatthet för världens allra mest utsatta, fattiga och förtryckta känns uppmaningar om mer internationalism och västvärldens ansvar mer aktuella än någonsin.

Många löften om stöd har ekat tomma trots att nöden är stor. På FN:s världshungerkonferens som ägde rum nyligen kom ledare och regeringsrepresentanter överens om att öka jordbruksbiståndet till fattiga länder. Vi fick ingen summa. Vi fick ingen målsättning. Vi fick inte heller någon tidsram för detta bistånd.

I dag lider över en miljard människor av hunger. Det väntas bli ännu värre nästa år då priset på mat väntas stiga.

Var sjätte minut svälter ett barn ihjäl. Nästan 200 miljoner barn under fem år i utvecklingsländerna växer mindre än normalt och är sjuka på grund av näringsbrist under de första levnadsåren.

I Asien har antalet barn med tillväxthämning förvisso sjunkit till 30 procent från 44 procent 1990, och i Afrika till 34 procent från 38 procent. Men fortfarande lever 90 procent av de barn som inte växer i normal takt i de två världsdelarna Asien och Afrika, enligt en färsk rapport från FN:s barnfond Unicef.

Mer än en tredjedel av de 8,8 miljoner barn som dör av lunginflammation, diarré och andra sjukdomar skulle ha överlevt om de inte varit undernärda.

Fortsatt lever drygt hälften av världsbefolkningen i ofria odemokratiska stater där de förvägras rätten att tycka, tänka och tro fritt. Kvinnor är en andra klassens medborgare på hela jordklotet. Hbt-personers rättigheter förtrycks varje dag. Grundläggande mänskliga fri- och rättigheter är fortfarande en dröm inte bara för miljoner utan för miljarder människor på jordklotet.

I dag diskuterar vi utgiftsområde 7, internationellt bistånd, det vill säga primärt pengafrågan och de finansiella medlens fördelning. Därför inriktar jag mig på det.

Alliansregeringen har under sina tre år vid regeringsmakten i Sverige haft tre fokusområden inom biståndspolitiken: demokrati, jämställdhet och miljö. Det återspeglas också i många av våra prioriteringar.

Alliansregeringen blir den första svenska regering någonsin som uppnår enprocentsmålet över en hel mandatperiod. För krisåret 2009 beräknas biståndet bli så högt som 1,1 procent av bni – den högsta nivån någonsin.

Nog kan man en dag och debatt som denna kosta på sig en jämförelse mellan de totala biståndsvolymererna under respektive mandatperiod. Under den socialdemokratiska förra regeringens period satsades 92,5 mil-

jarder kronor på bistånd, det vill säga 23,1 miljarder kronor per år. Alliansregeringen har satsat 127,5 miljarder kronor, det vill säga nästan 32 miljarder i snitt per år.

Differensen är alltså att alliansen ger 35 miljarder kronor mer, det vill säga mer än en hel biståndsbudget. Differensen per år blir att alliansen ger 9 miljarder kronor mer i snitt per år.

Man kan fråga sig hur mycket världens fattiga då förlorade på Socialdemokraternas biståndspolitik. Jag erkänner helt och fullt att bnp eller bni har ökat sedan Socialdemokraterna hade makten 2002–2006. För att göra jämförelsen lite mer rättvisande kan vi därför räkna på ett annat sätt: Hur mycket förlorade världens fattiga på att Socialdemokraterna inte uppnådde enprocentsmålet under förra mandatperioden? Om vi räknar ut skillnaden mellan Socialdemokraternas faktiska biståndsbudgetar och Socialdemokraternas biståndsbudgetar under samma år, det vill säga om de hade uppnått enprocentsmålet, är svaret att världens fattiga förlorade 11 miljarder kronor på Socialdemokraternas biståndsbudgetar 2002–2006 därför att man valde att inte leva upp till enprocentsmålet.

Under hela det socialdemokratiska regeringsinnehavet mellan 1995 och 2006 förlorade världens fattiga totalt 46 miljarder kronor i uteblivet bistånd därför att s inte uppnådde enprocentsmålet förrän den absolut sista perioden av det sista regeringsåret – lämpligt till valet 2006.

Jag ska vara ärlig. Det finns avräkningar som jag ogillar och som jag har ogillat som folkpartist i våra budgetförslag under de senaste tre åren. Man ska vara klar med detta. Vi är en regering där man får jämka sig tillsammans. Man kan ha framgångar, men vissa mål kanske man inte når upp till i första varvet.

Under den debatt man har kunnat lyssna på under de senaste timmarna tycker jag att det är intressant med den kritik som inte minst Vänsterpartiet och Miljöpartiet målar upp. I vissa inslag är det kanske en rättvisande kritik, men det är samma kritik som Vänsterpartiet och Miljöpartiet hade mot den förra, socialdemokratiska regeringen. Den handlar om för stora avräkningar vad gäller flyktingkostnader och annat. Jag tycker att man måste var fair också i det perspektivet.

Det finns några förslag som jag tycker att man ska lyfta fram. Vi som liberaler är glada över att de finns med i denna budget. I enlighet med ett förslag om avgiftsbeläggning av högre utbildning för medborgare utanför EU kommer man att starta ett stipendieprogram riktat till studenter från fattiga länder. Det kommer att finansieras via biståndet. Det rör sig om 30 miljoner kronor 2011 med en ökning till 100 miljoner kronor år 2012 och framåt. Förut har Sverige inte tagit ut avgifter.

Det som jag tycker är mycket positivt med detta inslag, när man väl har valt att gå den vägen, är att många studenter utanför Europa som kommer från riktigt fattiga länder men som har starka ambitioner och stor begåvning kommer att kunna söka stipendium för att ta sig hit. Det är inte alltid de studenterna vi når i dag. I dag kommer många studenter från västvärldens rika länder till Sverige och studerar. Det är förstås också positivt, och de skulle gott kunna vara fler. Men här skulle man kunna öppna en möjlighet för begåvade individer från många afrikanska och asiatiska länder och från Latinamerika så att de ges chansen att söka stipendier som täcker utbildningskostnader och förstås också boende och litteratur.

Den satsning som jag är mest stolt över som folkpartist är satsningen på främjande av demokrati och yttrandefrihet. Den ökar med 20 procent från 100 miljoner till 120 miljoner i denna budget.

En ytterligare positiv insats här är att egeninsatsen för enskilda organisationer som söker medel från denna anslagspost för att jobba med just demokrati, yttrandefrihet och frihet minskar till 0 procent. Det krävs alltså ingen egeninsats alls i framtiden på denna post.

Vi återinför Rysslandsbiståndet. Det kommer att uppgå till 25 miljoner kronor nästa år. Eftersom Ryssland inte är Dacfähigt är detta medel som skjuts till utöver de 1 procent som är garanterade via bni.

I år kommer det inte heller att ske några avräkningar för skuldavskrivningar. Avräkningarna för flyktingkostnader har minskat stort i denna budget.

Biståndet till Vitryssland ökar med 20 miljoner från 70 till 90 miljoner, det vill säga en ökning med nästan 30 procent, för att stödja frihetsaktivister, oberoende journalister och politiska aktivister i demokratiörelsen som vill ha ett annat styre än Lukasjenkos Vitryssland – Europas sista diktatur.

Sociala sektorer som utbildning och hälsa kommer att värnas generellt. Barn ska kunna gå kvar i skolan även om det är ekonomisk kris i världen.

Sist men inte minst ökas biståndet till Afghanistan och kommer snart att uppgå till en halv miljard kronor. Sverige är ett av de länder i världen som satsar mest biståndspengar på Afghanistan just nu. Det tycker jag att vi alla ska vara stolta över. Från Folkpartiets sida önskar vi att vi ska få ännu mer medel öronmärkta till detta i framtiden.

Jag är som folkpartist stolt över helheten. Det finns som sagt alltid behov av finslipningar. Vi är fyra olika partier som får jämka oss tillsammans. Men det är också en del av politikens vardag och verklighet.

Anf. 115 HANS LINDE (v) replik:

Herr talman! Man kan inledningsvis konstatera att Birgitta Ohlsson spelar rollen som oppositionspolitiker mot den förra socialdemokratiska regeringen betydligt bättre än hon försvarar sin egen politik. Det är bara tragiskt i sammanhanget att det i stället är Birgitta Ohlsson som sitter med vid regeringsmakten just nu.

Jag går nu över till den fråga jag egentligen hade. Jag har under hösten vid en lång rad tillfällen deltagit i olika panelsamtal och debatter med Birgitta Ohlsson om sexuell och reproduktiv hälsa och rättigheter. Vi har haft många intressanta samtal, jag och Birgitta Ohlsson, men kanske inte de mest eldiga. Jag och Birgitta Ohlsson delar på många punkter ett engagemang för kvinnors rätt till sin egen kropp och i hbt-frågor.

Men när jag tittar i den budgetproposition som vi har på vårt bord ser jag en tydlig skillnad mellan den retorik jag har hört i panelsamtalen från Birgitta Ohlsson och denna proposition. Vad den borgerliga regeringen nu föreslår är en tydlig neddragning för andra gången den här mandatperioden till UNFPA – FN:s familjeplaneringsprogram.

Man planerar också att dra ned stödet till IPPF under den kommande mandatperioden och under de kommande mandatperioderna. Det är det internationella ledande nätverk som samlar de organisationer runt om i världen som jobbar med sexuell och reproduktiv hälsa och rättigheter.

Nedskärningarna i sig är så klart allvarliga. De kommer att leda till att projekt avslutas och läggs ned i syd. Men vad som kanske är ännu värre är den signal som den borgerliga regeringen inklusive Folkpartiet skickar ut. Vi vet att det är många som tittar på Sverige i de här frågorna och som väljer att ta rygg på oss. Risken är uppenbar att många andra länder runt om i världen nu väljer att följa i Sveriges fotspår när den borgerliga regeringen aviserar neddragningar till UNFPA och IPPF.

Jag måste ställa mig en fråga, Birgitta Ohlsson, efter allt jag har hört om ditt engagemang i sexuell och reproduktiv hälsa och rättigheter. Hur kan Birgitta Ohlsson och Folkpartiet ställa sig bakom de här nedskärningarna?

Anf. 116 BIRGITTA OHLSSON (fp) replik:

Herr talman! Det är oerhört viktigt att vi står på kvinnors och flickors sida när det gäller rätten till fria, lagliga och säkra aborter. Den hållningen har den här regeringen på samma sätt som den förra regeringen haft när vi har lyft upp dessa frågor.

När det gäller stödet till olika FN-organ kan man konstatera en sak. Om det är något FN-organ som har fått neddragningar har det varit UNDP – FN:s utvecklingsfond. Man kan säga att de har varit de största förlorarna i detta sammanhang, dels för att vi har en finanskris just nu, dels för att vi har haft synpunkter på att rättighetsperspektivet ska bli tydligare där.

Både UNFPA, FN:s befolkningsfond, som gör ett fantastiskt arbete och Unicef har fått vissa neddragningar. Totalt sett har biståndet sjunkit med i snitt 9 procent på grund av den finansiella krisen. Vi har i dag ett enprocentsmål i Sverige, som jag tror att också Hans Linde ställer sig bakom. Det leder till att man måste göra prioriteringar när den allmänna ekonomin går ned. I snitt har biståndet som sagt sjunkit med 9 procent, men de sänkningar som har gällt organ som UNFPA och Unicef har blivit sju procentiga, det vill säga inte lika stora som dem som en del andra organ har drabbats av på grund av den finansiella krisen.

Det kan bli så när man måste prioritera i en situation. UNFPA har inte bidragit som något slags ideologisk slakt av pengar, utan det handlar om att man har följt det allmänna mönstret. Man har velat hålla kvar ungefär samma nivå, men det har också fått påföljder.

Jag tror att biståndsministern kommer att ta upp problematiken med International Planned Parenthood Federation lite senare. Men man bör ta upp i diskussionen att det har funnits en viss kritik mot organisationen. Man har inte fått ut tillräckligt mycket resultat och det har funnits saker man har velat förbättra.

Anf. 117 HANS LINDE (v) replik:

Herr talman! Biståndspolitik handlar om att göra prioriteringar; där har Birgitta Ohlsson alldeles rätt. Det är det som är så oerhört tragiskt när vi tittar på den borgerliga biståndspolitik som Birgitta Ohlsson ställer sig bakom – man har valt att prioritera och pumpa in 100 miljoner kronor i Swedfund trots den omfattande kritiken mot deras verksamhet. Där kan man prata om problem att mäta resultat. Det har man gjort bland annat på bekostnad av stödet till UNFPA, stödet till IPPF och stödet till frivilligorganisationernas informationsarbete. Det är en prioritering som den

borgerliga regeringen har gjort och som Birgitta Ohlsson ställer sig bakom. Jag tycker att det är beklagligt. Det rimmar väldigt illa med det vi har hört från Birgitta Ohlsson i talarstolar och från podium runt om i det här landet.

Birgitta Ohlssons inlägg känns trots allt lite som en favorit i repris. Varje gång man kritiserar någon del av den borgerliga politiken tar Birgitta Ohlsson ett steg tillbaka och säger att Folkpartiet egentligen hade önskat något annat och att om man själv hade haft makten och 100 procent av alla ministerposter hade man gjort på ett annat sätt.

Det här är den fjärde budgeten från den borgerliga alliansen som har presenterats på vårt bord. Det är dags för Folkpartiet att börja bekänna färg. Vad har man egentligen gjort för avtryck i den borgerliga biståndspolitiken? Birgitta Ohlsson lyckades i alla fall redovisa några saker från talarstolen som har varit de liberala avtrycken i denna budget. Man har lyckats få igenom att nu ska bistånd finansiera svenska högsolor. Det är en stor liberal framgång enligt Birgitta Ohlsson. Hon drar också upp två olika satsningar på 20 miljoner vardera i en budget på 31 miljarder kronor. Jag tror att jag ställer en fråga som är berättigad och som jag tror att många av Birgitta Ohlssons väljare också kommer att ställa till henne i den valrörelse som kommer. Var finns Folkpartiets avtryck i denna budget? Jag kan inte se dem.

Anf. 118 BIRGITTA OHLSSON (fp) replik:

Herr talman! Politik är ett givande och tagande. Det ska jag helt och fullt erkänna. Om Hans Linde någon gång hamnar i en samlingsregering med sina rödgröna vänner tror jag att han kommer att få känna på detta. Då kanske vi kommer att ha en annan typ av debatt här.

Låt mig ta upp några klara och tydliga segrar för Folkpartiet. Hans Linde må raljera över ett ökat stöd till demokrati och mänskliga rättigheter, men det är väldigt viktigt. Det har varit en större satsning. Nu var det förvisso bara 20 miljoner detta år, men det var någonting man valde att prioritera tydligt. Det som är unikt och nytt är att alla enskilda organisationer som vill söka dessa pengar inte behöver ha någon egen insats alls. Det var något som vi kämpade för väldigt hårt under den förra regeringen. Vi ville se till att det skulle bli en nollavgift och att man skulle kunna söka pengar på ett lättare sätt. Det är ofta väldigt fragila länder.

Rysslandsbiståndet har kommit tillbaka utöver den ordinarie biståndsbudgeten.

Att raljera över att fattiga studenter med stark begåvning från utländer ska komma hit för att studera tycker jag också känns lite märkligt. Det kommer att innebära att fler personer än tidigare från riktigt fattiga och utsatta länder ges en chans.

Jag tog upp flera saker som vi har varit kritiska mot tidigare. Avräkningar vad gäller skuldavskrivningar förekommer inte i år. Det har också minskats väldigt tydligt på flyktingfronten.

En sak som dock har förbryllat mig lite grann under debatten är diskussionerna om Swedfund. Jag kan erkänna att jag inte tillhör de främsta tillskyndarna av att Swedfund ska tillföras medel, och det vet jag gäller flera här i kammaren. Men om man lägger pengarna åt sidan och tittar på själva innehållet i den rödgröna reservationen har jag väldigt svårt att se vad som är den stora ideologiska skillnaden jämfört med alliansens ut-

skottstext. Om man jämför reservation 11 med det utskottet har sagt på s. 57 är kraven i praktiken nästan identiska. Utskottet säger tydligt att vi förutsätter att regeringen i lämpligt sammanhang snarast återkommer till riksdagen med en redovisning av analysarbetet med mera. Det är identiskt med reservationen. Det känns mest som luft.

Anf. 119 BODIL CEBALLOS (mp) replik:

Herr talman! Birgitta Ohlsson beskriver hur det går till med förhandlingar när man sitter i en regering. Vi är fullt medvetna om att vi kommer att hamna i samma situation. Birgitta tog också upp hur diskussionerna har varit tidigare och att Miljöpartiet och Vänsterpartiet har varit kritiska mot avräkningar även under tidigare år. Det visar bara att vi är konsekventa i vår kritik av avräkningarna. Det var också avräkningarna som jag tog upp allra mest i mitt anförande.

Jag kan inte hålla med om att det är en så stor minskning av avräkningen för flyktingmottagande. Det är fortfarande över 2 miljarder kronor. Det var någonting på 2 268 miljoner förra året, och innan dess var det 2 500 miljoner. Men under tidigare år var det så mycket mindre. Det skulle vara intressant att veta om alliansen har gjort en uppföljning av vad de pengarna egentligen går till. Vi har en viss mängd flyktingar som kommer till landet. Vissa av dem berättigar till att man får dra av, medan andra inte gör det. Vad har de här pengarna gått till? Migrationsbudgeten är på 8 miljarder, och vi tar 2 miljarder direkt från biståndet. Vart tar pengarna vägen?

Jag tryckte egentligen på knappen för att diskutera det här med neddragningen till frivilligorganisationerna. Den fråga jag ställde till Christian Holm var: Är det inte rimligt att stödet till frivilligorganisationerna höjs när det är goda tider så att de inte bara minskar nu när det är dåliga tider? De har inte fått en höjning när biståndet har höjts, utan man har fått en sänkning nu när biståndet har sänkts på grund av att vi har sämre ekonomi.

Anf. 120 BIRGITTA OHLSSON (fp) replik:

Herr talman! Den första frågan handlade om avräkningar vad gäller flyktingkostnader. Där följer regeringen OECD:s Dackriterier väldigt noga. Man går inte över gränsen där. Det finns ett regelsystem som har satts upp. Bodil är väldigt insatt i frågan. Det handlar om flyktingar som tillhör speciella kategorier som man får räkna av. Det gäller inte flyktingkostnader i allmänhet, utan det gäller vissa kategorier. Det är ett arbete som är kopplat till UNHCR. Man kan alltid diskutera summan, om det är för mycket, och situationen, men det har i alla fall minskat i år. Det tycker jag själv är positivt. På den fronten noterat jag också att det inte är några skuldavskrivningar i år.

Den andra frågan gällde detta med enskilda organisationer. Där minskar stödet med 7 procent, och det är en genomsnittlig sänkning på grund av att biståndet går ned just nu. Det finns ingen överenskommelse om att det successivt ska minska eller något slags trend att de ska få mindre på sikt. Det är någonting man får ta upp i varje förhandling när man förhandlar om biståndsbudgeten.

Anf. 121 BODIL CEBALLOS (mp) replik:

Herr talman! Birgitta Ohlsson svarar inte på frågan om hon tycker att det är rimligt att det ökar i goda tider och minskar i sämre tider, det vill säga att det finns en relation mellan dessa.

Anf. 122 BIRGITTA OHLSSON (fp) replik:

Herr talman! Bodil Ceballos har en klar poäng. Det finns vinster med att satsa mycket på enskilda organisationer, men det handlar även om var man tror att man får ut mest effekt av biståndet. Det handlar också om prioriteringar där. Vi värnar förstås civilsamhället. Någonting som inte har kommit upp så mycket i debatten är att när vi ökar stödet till demokrati, yttrandefrihet och mänskliga rättigheter med 120 miljoner kommer det att vara en kvot där många enskilda organisationer kommer att kunna söka pengar till olika projekt. Det öppnas också andra möjligheter utöver det som går direkt, öronmärkt till dem. Kreativa idéer måste belönas, och det kan man göra via dessa potter.

Anf. 123 KENT HÄRSTEDT (s) replik:

Herr talman! Jag ska fatta mig väldigt kort. Jag har hört den groteska ekvationen från Birgitta Ohlsson tidigare, att det skulle ha blivit minus 46 miljarder i uteblivet stöd med Socialdemokraterna över tiden. Jag vill fråga Birgitta Ohlsson om hon också har gjort sammanräkningar vad gäller de borgerliga partierna. Jag skulle vilja höra dem i tur och ordning för Moderaterna, Folkpartiet, Centern och Kristdemokraterna.

Anf. 124 BIRGITTA OHLSSON (fp) replik:

Herr talman! Jag vet inte om jag uppfattade frågan. Menar Kent Härstedt våra individuella budgetar för biståndet? Det är väl ingen hemlighet att vi inom alliansen kanske har olika syn på exempelvis enprocentsmålet. Men tittar man på olika kategorier blir den totala summan ändå betydligt högre när det gäller den biståndsbudget som vi har haft de här åren.

Avser Kent Härstedt de individuella, det vill säga om partierna skulle ha haft separata budgetar? Jag missförstod kanske frågan. Den poäng som Kent Härstedt vill få fram är väl att vi är fyra partier i alliansen, och ett parti står inte för enprocentsmålet i sitt partiprogram. Nu får man väl ändå titta på den reella politik som har förts, och där har vi lyckats att nå upp till enprocentsmålet under fyra år. Jag tror att alla partier i riksdagen tycker att det är bra och positivt.

Anf. 125 KENT HÄRSTEDT (s) replik:

Herr talman! Ni kan visst stoltsera över att ni har haft fyra gemensamma budgetar, Birgitta Ohlsson. Vi hade tolv gemensamma budgetar på raken, och vi har haft fler om vi går ännu längre tillbaka i tiden.

Nästa gång vi har den här formen av debatt vill jag att vi, om vi redovisar 46 miljarder i uteblivet stöd till världens fattiga på grund av att vi inte har nått enprocentsmålet hela tiden, är rättvisa. Nästa gång kommer jag att ha en uträkning på vad ni har röstat emot i den här kammaren över tiden. Då kommer vi nog att få rätt intressanta siffror. Jag ska sätta riks-

dagens utredningstjänst på det. Då får vi nog svart på vitt vilka som över tiden har stått upp för bistånd i den här kammaren.

Anf. 126 BIRGITTA OHLSSON (fp) replik:

Herr talman! Kent Härstedt sade: Ja, vi har ju inte alltid nått upp till enprocentsmålet.

Poängen är att ni har gjort det *en* gång, vilket var väldigt nära inpå valet 2006. Vi lyckas, fyra partier i en alliansregering varav det största är skeptiskt till enprocentsmålet, att leva upp till det målet på ett tydligt sätt genom bra dialog och genom fokus på värderingar och det som vi tycker är viktigt. Samtidigt har Socialdemokraterna, som har en rörelse som säger sig stå bakom enprocentsmålet, sedan det togs i Sveriges riksdag 1968 knappt någon gång lyckats nå upp till det. Det tycker jag är märkligt.

Anf. 127 Statsrådet GUNILLA CARLSSON (m):

Herr talman! Under alliansregeringen har biståndsbudgeten uppgått till 1 procent av bni varje år under hela mandatperioden, och den kommer att fortsätta att göra det under 2010. Jag har varit ansvarig för den med mycket bred marginal största biståndsbudgeten någonsin, och jag är stolt över att Sverige kan ha så generöst bistånd. Men vår uppgift är inte bara att vara generösa. Det centrala är att vi har ett bra bistånd som ger resultat och som når fattiga människor.

I arbetet med biståndsbudgeten för 2010 har jag vägletts av två målsättningar.

Ett: Att hålla fast vid den utstakade reformvägen. Den nya utvecklingspolitiken är bredare samtidigt som det nya biståndet är mer fokuserat. Det måste stå redo att möta nya utmaningar. Engagemanget för bra resultat i biståndet kräver fortsatta reformer, och viktigt är att långsiktighet och förutsägbarhet värnas.

Två: Att möta utmaningarna för fattigdomsbekämpningen som följer av den globala ekonomiska nedgången. Nedgången i världsekonomin betyder stora påfrestningar för de fattiga länderna och deras befolkningar. I budgetarbetet har vi noga övervägt hur vi ska möta detta. Utmaningen har varit särskilt stor, eftersom minskningen i svensk bni betyder en mindre biståndsvolym nästa år än 2009, detta trots att vi håller fast vid principen om att avsätta 1 procent av bni. För 2010 innebär det ett betydande fall i biståndsvolymer i kronor räknat. Fallet blir 9,2 procent när vi har gjort avräkningen.

Jag är den första att beklaga ryckigheten i biståndsvolymer som följer av denna enprocentsbudgeteringsprincip. Jag skulle välkomna en diskussion om hur man kan uppnå mer stabilitet i biståndsvolymer i kronor räknat för att skapa bättre möjligheter till förutsägbarhet för människor som lever i fattigdom. Men jag tror också att hur vi budgeterar har en viktig kvalitetsaspekt som säger en del om hur vi hanterar skattemedel och hur vi strävar efter att uppnå bästa resultat.

De reformer som den borgerliga regeringen har gjort av det svenska biståndet ökar förmågan att möta de nya utmaningarna. Nystarten för PGU hjälper oss att ta ett helhetsgrepp. Landfokuseringen och sektorsfokuseringen fortsätter, och vi kan koncentrera oss i stället för att sprida oss alltför tunt.

Vi har ett bättre grepp om vårt arbete med de multilaterala organisationerna, och fokus på resultat gör att vi har en bättre förmåga att styra in biståndet till det som fungerar. Arbetsfördelningen mellan Sida och UD har stärkts.

För ett år sedan, när vi gjorde budgeten för 2009, förutsåg ingen den djupa krisen i världsekonomin. Världsbanken och FN beräknar att 70–100 miljoner fler människor är fattiga 2009 till följd av krisen. Millenniemålen är hotade. Per-capita-inkomsten i Afrika sjunker i år för första gången på ett decennium. Människors sårbarhet ökar. Konfliktriskerna ökar, och de humanitära behoven kan också förväntas öka.

Länderna själva måste göra det mesta. Ansvaret för den egna utvecklingen ligger ytterst där, men vi kan bistå. Insikten om detta ligger till grund både för budgetprioriteringarna generellt och för hur vi vill arbeta med olika aktörer.

När vi nu prioriterar i budgeten är det fyra åtgärder som vi trycker på. För det första vill vi värna de sociala sektorerna hälsa och utbildning. Dessa skyddar människor som mest direkt riskerar att drabbas av krisen.

För det andra vill vi stimulera ett gynnsamt klimat för handel och produktiva investeringar för att få en snabbare återhämtning och se till att utvecklingsländerna inte fastnar i stagnation när det vänder.

För det tredje vill vi öka användandet av programansatser, och för det fjärde vill vi intensifiera arbetet med att stärka politiska ramverk för ägande och bruksrättigheter, finansiella marknader och korruptionsbekämpning.

Våra prioriteringar handlar för det första om att värna dem som drabbas av nedgången och för det andra om att bidra till förutsättningar för att åter börja göra långsiktiga framsteg i fattigdomsbekämpningen.

Afrika har prioriterats i den här budgeten. Det är den region som är fattigast, mest sårbar och sämst utrustad för hantering av kriser. Det kan finnas särskilda skäl att vara orolig för att de framsteg som faktiskt har gjorts i kampen mot fattigdom i denna region kan komma att tillintetgöras.

När det gäller humanitärt stöd har regeringen ett starkt humanitärt engagemang, och vi förutser att de akuta behoven riskerar att öka under det kommande året.

Vissa multilaterala organisationer kan i vissa fall agera med större flexibilitet och snabbhet än inom det bilaterala samarbetet. Här har vi värnat sådana organisationer som både kan mildra krisens direkta effekter och stimulera en tidig återhämtning.

Vi har också värnat stödet genom svenska civilsamhällesorganisationer. Där blir inte nedgången automatiskt 9 procent utan stannar vid ungefär 7 procent. Vi tror särskilt på det svenska civilsamhällets organisationer, samarbete och möjligheter att verka i svåra politiska kontexter. Därför värnar regeringen civilsamhällesorganisationers stöd.

Vad gör vi för satsningar 2010? För det första: Demokrati förstärks och fokuseras i enlighet med skrivelsen *Frihet från förtryck*. Den särskilda satsningen på demokratisering och yttrandefrihet ökar till 120 miljoner kronor. En ny policy om demokratiutveckling och mänskliga rättigheter tas fram.

För det andra har vi stort fokus på klimatfrågan både fram till Köpenhamnmötet och efter det. När det gäller klimatsatsningen om 4 miljarder

kronor kvarstår den men förläggs över fyra år i stället för tre. Det är viktigt att överbrygga förtroendeklyftan till de fattigaste länderna, och vi tar nu också fram en ny policy för miljö och klimat i utvecklingssamarbetet.

Jämställdhet och kvinnors roll i utvecklingen är nästa punkt. Krisen drabbar kvinnor särskilt. Vi fokuserar på kvinnors roll som ekonomiska aktörer. Regeringen genomför den satsning på millenniemål 5, mödrahälsovård, som tidigare beslutats. Vi har presenterat en policy för Sveriges internationella hiv- och aidsarbete, och för första gången någonsin tar vi fram en policy om jämställdhet och kvinnors roll i utvecklingen under 2010 och tar därmed ett helhetsgrepp om jämställdhetspolitiken inom biståndet.

Jag ser ingen anledning att tona ned de tre tematiska prioriteringarna som regeringen har jobbat med på grund av den globala nedgången. Tvärtom är de än mer angelägna.

Som ni kanske förstår både av den debatt som vi har haft här nu och den debatt som förs i tidningar kommer jag inte att trappa ned på mitt arbete med transparens, effektivitet och resultat i utvecklingssamarbetet.

Jag har gett mig en hundradagarsperiod för att fundera på effekterna av upptäckta korruptionsskandaler och vad det är för brister som finns i det svenska biståndet.

I våras lämnade regeringen för första gången någonsin i svensk biståndshistoria en resultatskrivelse till riksdagen. I princip har riksdagens utrikesutskott bara lagt den till handlingarna. Jag har inte fått *en* interpellation och jag har inte fått ett enda inlägg i den här debatten i dag om denna viktiga resultatskrivelse som faktiskt bara är ett steg i en lång process för att förbättra resultatstyrningen av det svenska biståndet och resultatredovisningen till riksdag och allmänhet.

Jag drog lärdomar efter det här arbetet. Det jag nu har lärt mig efter snart hundra dagar av reflexion och granskning kommer jag arbeta hårt med för att omsätta i praktiken.

Det har funnits en tendens, herr talman, i tidigare redovisningar att fokusera på positiva resultat. I den här skrivelsen som vi nu behandlar har ambitionen varit att ge en så rättvis bild som möjligt av de resultat som uppnås såväl inom som mellan regioner, landkategorier och tematiska områden. Alla insatser har inte varit framgångsrika, och det är viktigt att vi drar lärdom av de misstag som görs.

Skrivelsen ger en redovisning av det bilaterala samarbetet med ett antal samarbetsländer samt en redovisning av ett antal insatser indelade i olika tematiska områden, vilket inte har gjorts tidigare.

Utvecklingssamarbetet utgör ofta en blygsam del av övriga finansiella flöden till utvecklingsländerna i jämförelse med handel, utländska investeringar, kommersiella lån och remitteringar. Vetskapen om att sambandet mellan bistånd och utveckling inte får övertolkas präglar redovisningen i skrivelsen.

Jag vet att biståndsinsatser gör nytta i enskilda människors liv. Det svenska stödet inom jordbrukssektorn i Zambia nådde 44 000 jordbruks-hushåll, motsvarande 5 procent av samtliga jordbrukare i landet, och programmets mål att öka inkomsterna och förbättra livsmedelssäkerheten är i hög grad uppnått.

Över 55 procent av de deltagande hushållen tryggade tillgången på mat samtidigt som hushållsinkomsterna i snitt fördubblades. Det är svårt

att påstå något annat än att detta var ett gott resultat, oavsett hur mätbart det är på makronivå.

Samma sak kan sägas om Sveriges bidrag till ett regionalt program i Storasjöregionen, som inneburit att 102 000 vuxna soldater och 23 000 barnsoldater har kunnat återförenas med sina familjer i Demokratiska republiken Kongo. Vi har däremot inte det underlag som krävs för att dra mer generella slutsatser om biståndets effekt på ett lands utveckling i stort.

Utvecklingen inom ett visst område påverkas av en mängd faktorer, men det betyder inte att utvärderingar av resultat och insatser inte ska göras. Tvärtom! Vi måste noggrant dokumentera, analysera och utvärdera våra insatser utifrån flera perspektiv – våra svenska skattebetalare som legitimerar verksamheten, *do no harm*-principen, rättighetsperspektivet och säkerställandet av att pengarna och effekten av insatsen verkligen kommer fattiga människor till godo. Relevanta frågor att ställa är därför snarare: Har det svenska biståndet i det enskilda fallet varit en hävstång för utveckling eller inte? Har det svenska utvecklingssamarbetet bidragit till att skapa förutsättningar för fattiga människor att förbättra sina levnadsvillkor?

Jag kommer att fortsätta mitt arbete för transparens, effektivitet och resultat i biståndet. Sida har i regleringsbrevet för 2009 fått i uppdrag att snarast etablera ett enhetligt system för resultatstyrning, inklusive system för bedömning av biståndsinsatser och systematiska riskanalyser. Vidare måste fokus på förväntade och faktiska resultat i beredning, genomförande och uppföljning av enskilda program och projekt öka.

Mål för den verksamhet som Sverige ger stöd till genom varje enskild insats måste tydliggöras, så att det finns förutsättningar för att i efterhand utvärdera i vilken utsträckning de förväntade resultaten uppnåtts.

Sadev fick i regleringsbrevet för 2009 i uppdrag att redovisa ett förslag till flerårig utvärderingsplan för ett urval av regeringens samarbetsstrategier. Man har nu inkommit med en plan, och regeringsbeslutet är taget.

Vi ökar styrningen av de multilaterala organisationerna. En av de faktorer som analyseras i de bedömningar som regeringen numera gör av organisationernas relevans och effektivitet är hur välfungerande system respektive organisation har för resultatstyrning. Där det finns brister arbetar Sverige med att förbättra kvaliteten och tillförlitligheten i rapporteringen inom respektive organisations styrelse eller genom andra former av dialog.

Ökat internationellt samarbete är viktigt, inte minst med samarbetsländerna.

Det är viktigt att arbetet med utvärderingar systematiseras så att kvaliteten i enskilda utvärderingar höjs. Ökade ansträngningar måste göras för att genomföra utvärderingar tillsammans med andra givare och att planera utvärderingarna så att baslinjedata kan etableras.

Herr talman! Jag har följt debatten med stort intresse under eftermiddagen. En del av det svenska biståndet debatteras nu oerhört intensivt. Jag tycker att det är bra och viktigt att resonemangen om Swedfund har lyfts fram så mycket av riksdagens ledamöter i dag. Swedfund ska återkomma och berätta vad det är som har hänt och hur vi kan undanröja detta. Swedfund är dock bara en liten del av det svenska biståndet och

präglas av stor öppenhet och transparens, eftersom det har varit enkelt att följa och granska allting. Det är det jag vill åstadkomma, att biståndsprojekt i olika delar ska kunna ha mycket mer transparens så att vi ska kunna se de gånger det går fel, men framför allt kunna lyfta fram allt det bra som görs och kunna duplicera detta.

Jag har lite grann känt att vi har anklagats för att ha ett CSO-stöd som inte värnas. Men om ni tittar på propositionen på s. 33 ser ni tydligt att stödet till de svenska organisationerna i det civila samhället går ned mindre än i andra delar. Här framgår prioriteringarna väldigt tydligt, också prioriteringen, herr talman, att gå ned till 60 miljoner kronor för att hantera information i Sverige om utvecklingssamarbetet. Jag tycker att det är väldigt mycket pengar. Jag tycker att det är en rimlig prioritering vi har gjort, eftersom vi vill värna fattigdomsbekämpning ute i länderna, att vi kan avstå mer på informationsarbetet hemma, men framför allt göra informationsarbetet i Sverige mångsidigare och effektivare, så att det verkligen berättar om de goda resultat som finns för att värna legitimiteten.

Herr talman! Det finns ett antal reservationer som har berörts, men det fanns också ett stort resonemang som jag tycker att mina allianskolleger har fört väldigt väl. Det handlar om omkring 127 miljarder, och alliansen har fått kritik för att man avräknat ungefär 10 miljarder kronor på olika sätt.

Jag vill bara säga att flyktingmottagandet i Sverige, värnandet av asylrätten och engagemanget för flyktingar i världen gör att jag tyvärr inte kan vara kvar för replikskiften i denna viktiga debatt. Jag har nämligen fått besked om att vi skulle börja debatten kl. 12 i dag. Redan kl. 15 skulle jag ha tagit emot Karen Abuzayd från FN:s hjälporganisation för de palestinska flyktingarna på besök på UD, eftersom Unrwa firar 60 år i år, 60 år av ockupation, där Sverige är en av de största basbudgetstöd-givarna med 276 miljoner svenska kronor per år. Jag är angelägen om att gå och träffa henne och diskutera situationen för 4,6 miljoner flyktingar i de palestinska områdena, där 80 procent i dag är beroende av livsmedelsstöd för sin överlevnad och där det är en extremt svår finansieringssituation för landet. Jag ber, herr talman, riksdagens ledamöter att ha respekt för att jag tyvärr hade detta inplanerat med fel tidsplanering. Jag vill fullfölja det arbete och engagemang som Sverige har för Unrwa.

Jag vill också med anledning av reservationer som har lämnats passa på att säga att jag avser att återkomma till riksdagens utrikesutskott för att diskutera Thailand, Burma och vad vi gör i kategori 4-länderna. Jag gör det jättegärna, inte minst eftersom vi nu ska jobba med en policy för hur vi ska jobba med demokratistöd och tar vidare skrivelsen. Jag skulle gärna vilja visa på vår transparens i den delen.

Herr talman! Det har kommit attacker, inte minst från Vänsterpartiet, som gäller att det skulle råda extrema skillnader. Hans Lindes ena reservation, som han har tillsammans med Socialdemokraterna och Miljöpartiet, handlar om Swedfund, som är en mikroskopisk del av det svenska biståndet. Den har diskuterats länge här i dag. Men i sin andra reservation som han yrkar bifall till i dag under punkt 6, motion U209 av Lars Ohly – eftersom Vänsterpartiet till skillnad från en del andra oppositionspartier lägger fram partimotioner på detta viktiga område – vill han att vi ska göra mer för att minska mödradödligheten och uppnå millenni-

emål 5. Jag kommer, herr talman, att se till att Hans Linde kommer att vara extra informerad, eftersom jag vill att han ska kunna vara med i Sidas och min satsning på millenniemål 5, där vi nu gör extra ansatser och där vi också skapar en stor och bred referensgrupp för att visa att Sverige om något land driver både SRHR-frågorna och kampen för kvinnors rätt till sin egen kropp väldigt hårt i utvecklingssamarbetet.

Tack för er förståelse, och tack för en bra debatt!

(Applåder)
(forts. 20 §)

Prot. 2009/10:37
25 november

Internationellt bistånd

Ajournering

Kammaren beslutade kl. 15.57 på förslag av förste vice talmannen att ajournera förhandlingarna till kl. 16.00 då votering skulle äga rum.

Återupptagna förhandlingar

Förhandlingarna återupptogs kl. 16.00.

19 § Beslut om ärenden som slutdebatterats vid dagens sammanträde

JuU4 Brott mot Internationella brottmålsdomstolens rättsskipning

Kammaren biföll utskottets förslag.

UbU5 Ett förenklat elektorsförfarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

AU4 En förenklad semesterlag, m.m.

Punkt 1 (Avslag på propositionen, punkterna 1–3)

1. utskottet

2. res. (s, v, mp)

Votering:

147 för utskottet

141 för res.

61 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 82 m, 22 c, 23 fp, 20 kd

För res.: 108 s, 19 v, 14 mp

Frånvarande: 22 s, 15 m, 7 c, 5 fp, 4 kd, 3 v, 5 mp

Punkt 2

Kammaren biföll utskottets förslag.

NU8 Konfliktlösning vid offentlig säljverksamhet på marknaden

Punkt 1 (Ett system för konfliktlösning vid offentlig säljverksamhet på marknaden)

1. utskottet

2. res. (s, v, mp)

Votering:

147 för utskottet

141 för res.

61 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 82 m, 22 c, 23 fp, 20 kd

För res.: 109 s, 18 v, 14 mp

Frånvarande: 21 s, 15 m, 7 c, 5 fp, 4 kd, 4 v, 5 mp

Punkt 2

Kammaren biföll utskottets förslag.

TU6 Transportstyrelsens verksamhet inom körkorts- och yrkestrafikområdet

Kammaren biföll utskottets förslag.

FiU7 Stabilitetsavgift

Punkt 2 (Utformningen av stabilitetsavgiften)

1. utskottet

2. res. 1 (v)

Votering:

269 för utskottet

19 för res. 1

61 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 108 s, 82 m, 22 c, 23 fp, 20 kd, 14 mp

För res. 1: 19 v

Frånvarande: 22 s, 15 m, 7 c, 5 fp, 4 kd, 3 v, 5 mp

Punkt 3 (Återföring av anslag)

1. utskottet

2. res. 2 (v)

Votering:

269 för utskottet

19 för res. 2

61 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 108 s, 82 m, 22 c, 23 fp, 20 kd, 14 mp

För res. 2: 19 v

Frånvarande: 22 s, 15 m, 7 c, 5 fp, 4 kd, 3 v, 5 mp

Övriga punkter

Kammaren biföll utskottets förslag.

UU1 Utgiftsområde 5 Internationell samverkan

Punkt 4 (Anslagen för 2010 under utgiftsområde 5 Internationell samverkan)

1. utskottet

2. res. (s, v, mp)

Votering:

147 för utskottet

141 för res.

61 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partvis fördelning av rösterna:

För utskottet: 1 s, 82 m, 22 c, 22 fp, 20 kd

För res.: 108 s, 19 v, 14 mp

Frånvarande: 21 s, 15 m, 7 c, 6 fp, 4 kd, 3 v, 5 mp

Övriga punkter

Kammaren biföll utskottets förslag.

Prot. 2009/10:37

25 november

20 § (forts. från 18 §) Internationellt bistånd (forts. UU2)

Internationellt bistånd

Anf. 128 ROSITA RUNEGRUND (kd):

Herr talman! Jag vill börja med att yrka bifall till förslaget i betänkande UU2 och avslag på reservationerna. Jag vill samtidigt få fört till protokollet min glädje att biståndsminister Gunilla Carlsson deltog i debatten och framförde regeringens åsikter på ett bra sätt. Tyvärr kunde hon inte stanna kvar.

Herr talman! I dag har vi debatterat en budgetpost som för mig är oerhört viktig. Det är viktigt att denna budgetpost prioriteras i tider av ekonomisk nedgång, nämligen biståndet – som uttrycker en solidaritet. Sverige har i dag ett mål om att avsätta 1 procent av bni till bistånd. Det målet lever vi i dagsläget upp till. Det gör oss också till föregångsland när det gäller utvecklingssamarbete. För mig och för oss kristdemokrater är solidaritet med utsatta människor i andra delar av världen en omistlig del av vår ideologi och politik.

Vi som lever här i Sverige är lyckligt lottade, i synnerhet under denna finanskris om man ser till en stor majoritet av världens befolkning som inte har förutsättningar för ett gott och bra liv. Det är också självklart att valet för oss är att vi aldrig kommer att backa undan vårt moraliska ansvar att stötta våra medmänniskor oavsett vilka nationsgränser som skiljer oss åt. Det visar Sverige genom att ha en ambitiös biståndspolitik med ett garanterat enprocentsmål.

Herr talman! Svenskt bistånd har bidragit till att minska fattigdomen i världen, men därmed inte sagt att det är den enda lösningen på utvecklingsländernas situation. Det är mer komplext än så. Dagens globaliserade värld och ökade handel är viktiga faktorer till att många människor har kunnat lyfta sig ur den extrema fattigdomen.

Utveckling och tillväxt underlättas betydligt av att det finns stabila institutioner, rättsstatsprinciper och möjlighet till ansvarsutkrävande av politiskt förtroendevalda. Därför finns det en viktig koppling mellan demokratiskt styrelsesätt och möjligheten till utveckling.

Jag och vi inom Kristdemokraterna tror att det svenska demokratibiståndet här spelar en central roll, bland annat genom det bistånd som kanaliseras via enskilda organisationer. Till exempel har biståndet bidragit till att organisationer i det civila samhället och oberoende medier har fått utbildning och kunskap i hur politiskt förtroendevalda och myndigheter kan ställas till svars när misstankar om korruption funnits.

Det svenska biståndet har lyft människor ur extrem fattigdom och gjort att exempelvis fattiga kvinnor och barn har kunnat ta del av utbildningssatsningar och riktade projekt, vilket har lett till ökad jämställdhet. Det svenska biståndet spelar även en mycket viktig roll i stärkandet av oberoende medier, det civila samhället och demokratiska politiska krafter, vilket i sin tur motverkar korruption och elitstyre.

För oss kristdemokrater är det viktigt med fortsatt fokus inom biståndet på det civila samhället. I länder som har auktoritärt eller bristande demokratiskt styre frodas ofta korruption och nepotism, beroende på att insynen är dålig och att det saknas mekanismer som gör att medborgarna kan utkräva politiskt ansvar. Vi tror att det svenska biståndet här spelar en viktig roll, till exempel genom stöd till stärkandet av demokratiska politiska krafter, som jag nämnde tidigare.

Vi inom Kristdemokraterna tycker att det är viktigt att Sverige lägger stor vikt vid ett fortsatt högt bistånd och att målet om 1 procent av bni ska behållas. Samtidigt får vi inte blunda för de problem som finns med ett enprocentsmål. Att storleken på biståndsbudgeten förändras från år till år med hänsyn till konjunktursvängningar, ibland med miljardbelopp som vi har hört i dagens debatt, får stora konsekvenser, speciellt för det bilaterala biståndet som kanaliseras genom Sida. Därför tror jag, herr talman, att det är oerhört viktigt att vi har en fortsatt debatt om det långsiktiga biståndet.

När den svenska ekonomin har växt och Sida snabbt fått ökat anslag har det funnits kritik för att pengarna inte har kunnat användas på ett effektivt sätt. När ekonomin befinner sig i nedgång uppstår kritik för att viktiga och väl fungerande biståndsprojekt måste läggas ned med mycket kort varsel. Denna kritik är inte helt grundlös. Det är svårt att driva en långsiktigt effektiv verksamhet om anslagen kan förändras upp eller ned med över 10 procent från ett år till ett annat. Samtidigt som Sverige på grund av detta inte kan garantera långsiktighet i flera viktiga biståndsprojekt kräver vi att mottagarländerna ska kunna presentera 20-åriga utvecklingsplaner.

Återigen, herr talman, tror jag att det är oerhört viktigt att vi har en fortsatt debatt om just vikten av långsiktighet i biståndet.

Herr talman! Målet är att mödradödligheten ska minska med tre fjärdedelar före 2015. Vi vet att situationen när det gäller mödradödlighet är värst i södra Asien och i Afrika söder om Sahara.

Vi vet också att undervisning och spridning av information om reproduktiv hälsa och familjeplanering ger resultat. Vi vet att satsning på bra mödravård med utbildad personal gör skillnad. På sina håll ökar andelen förlossningar som utförs med utbildad personal, medan framför allt kvinnor på landsbygden i utvecklingsländer sällan får sådan hjälp. I länder som Jamaica, Malaysia och Thailand kan vi se hur mödradödligheten minskat till följd av satsningar på familjeplanering och bättre vård. Målet att öka andelen födselar som sker i närvaro av utbildad medicinsk personal

är inom räckhåll i många länder. Framsteg har också gjorts när det gäller vaccinerings mot mässlingen, distribution av malarianät och bromsmediciner mot aids.

Herr talman! Det är komplicerat just när det gäller kampen mot mödradödligheten. Det fordrar också en långsiktighet när det gäller infrastrukturen. Vi ser en samstämmighet med EU, och där är biståndspolitiken oerhört viktig.

Vi menar att Sverige genom sitt ordförandeskap har ett stort ansvar att påverka för ökat fokus på fattigdomsbekämpning och att sätta millenniemålets uppfyllande i allmänhet och kvinnors och barns rättigheter i synnerhet på agendan. För att nå resultat med det femte målet att minska mödradödligheten är, som jag nämnde tidigare, kunskap och god mödravård helt grundläggande.

Anf. 129 BODIL CEBALLOS (mp) replik:

Herr talman! Vi har flera gånger i dag pratat om enprocentsmålet och vikten av långsiktighet. Naturligtvis är det så. Det går upp och ned på grund av att vi har ett enprocentsmål.

Det som jag hela tiden har varit förundrad över när det gäller statsbudgeten är att det som blir ett anslagssparande i slutet av året bara går tillbaka till den statliga budgeten. Det är inte så att varje utgiftsområde för sig har möjlighet att spara i ladorna för svårare tider längre fram, utan det här är någonting som bara försvinner. Sedan kommer det nytt för nästa år, och blir det något över försvinner det. Det blir ingen balanspost, som vi vanligtvis har i de kommunala budgetarna.

Det här är kanske ett sätt att kunna komma till rätta med de fluktuationer som det nu blir i biståndet, om man skulle förändra det på något sätt, så att man kan kvitta ett år mot ett annat. Det gör man i de flesta budgetar i övrigt. Men jag har hela tiden tyckt att det varit väldigt märkligt att det inte finns någon sådan mekanism just i statsbudgeten.

Som Rosita säger är det oerhört viktigt att vi har en långsiktighet, särskilt som vi avkräver andra att ha 20-åriga planer.

Egentligen begärde jag ordet för att prata om klimatarbetet, eftersom jag vet att Rosita är mycket engagerad i Awepa. Awepa har nu ett stort arbete på gång med Afrika och klimatarbetet, och de afrikanska länderna försöker vara tuffa i klimatsamtalen inför Köpenhamn. Jag skulle vilja veta hur Rosita ser på deras möjlighet att nå framgång.

Anf. 130 ROSITA RUNEGRUND (kd) replik:

Herr talman! Jag tycker nog att regeringen har uttryckt väldigt starkt att man kommer att göra allt som står i dess makt när det gäller Köpenhamnsmötet. Men vi vet också att Afrika kommer att komma till klimatmötet med en enad röst, och de kommer att ställa krav. Att nu föregå vad som kommer att hända på klimatmötet i Köpenhamn är jag inte beredd att göra. Men jag tror att både opposition och majoritet väntar med spänning på vad som ska hända i december.

Tyvärr ser det inte ut som att det ska bli så som vi skulle önska att det blir. Men jag tror att väldigt mycket kommer att klarna när vi får höra vad de afrikanska länderna kommer fram till och vad de lägger fram på Köpenhamnsmötet.

Anf. 131 BODIL CEBALLOS (mp) replik:

Herr talman! Redan i dag vet vi att de menar att de rika länderna måste ta ett mycket större ansvar än vad till exempel u-länderna är beredda att göra. De menar att vi måste minska våra utsläpp med 40 procent – det är vad jag har hört. EU-länderna säger 20 procent, eventuellt 30, om de andra går med på det. Det räcker ju inte till på långa vägar.

Afrika är den kontinent som är mest drabbad redan i dagsläget och kommer att vara väldigt drabbad också framöver.

Personligen tycker jag att de har ett väldigt starkt case, om man säger så, inför klimatmötet i Köpenhamn. Jag hoppas verkligen att regeringen på alla sätt det går trycker på.

Kyrkorna i Sverige, kyrkor runt omkring och olika trossamfund arbetar också i samma riktning. Kyrkorna här i Sverige jobbar väldigt mycket inför Köpenhamnsmötet till exempel.

Då återkommer vi till det här med informationsanslagen och minskningen av stödet till frivilligorganisationerna. Många av de organisationer som får del av det här stödet tillhör olika kyrkor i landet, och de har ett väldigt aktivt arbete när det gäller biståndet, klimatfrågan etcetera.

Jag har ju kommit med förslag under debattens gång. Om stödet ska gå ned i dåliga tider måste det också gå upp i goda tider. Det kan inte vara så att det bara är åt ena hållet. Jag skulle vilja veta hur Rosita ser på det och också om det förs några diskussioner om huruvida det stora stöd som nu faktiskt dras bort är en engångsföreteelse i år eller om det här kommer att återkomma. Kommer pengarna tillbaka?

Anf. 132 ROSITA RUNEGRUND (kd) replik:

Herr talman! Jag vill svara Bodil Ceballos så här:

Jag tänker på när vi träffade chefen för UNFPA. Nu pratade vi om FN-organisationerna, men det hon sade var väldigt tydligt. Hon sade att hon har förståelse för att man, när ekonomin går ned och det är finansiella svårigheter, drar ned anslagen. Men det hon upplevde som det allra starkaste var att det fanns ett stöd. Sverige fanns där när man behövde ett stöd.

Jag tycker nog att biståndsministern väldigt klart uttryckte stödet för det civila samhället. Det som har lagts fram är regeringens politik, och vi är fyra olika partier. Vi kristdemokrater har värnat stödet till det civila samhället, till organisationerna som är ute hos de allra fattigaste, och vi har värnat stödet till Afrika.

Anf. 133 HANS LINDE (v) replik:

Herr talman! Vi fick ju aldrig någon möjlighet från oppositionen att begära replik på biståndsministerns anförande. Därför skulle jag först vilja få något fört till protokollet när det gäller biståndsministerns kritik mot oss i oppositionen för att vi inte skulle ha uppmärksammat regeringens skrivelse om biståndets resultat.

Vi har från både Vänsterpartiets och Socialdemokraternas sida valt att motionera med anledning av denna skrivelse. Om biståndsministern väljer att inte läsa de motioner som presenteras i riksdagen kan inte riktigt oppositionen lastas för det.

I dag kan man säga att det här är lite av den borgerliga biståndspolitikkens examen. Nu har ni presenterat era fyra budgetar. Ni har presenterat er politik för den här mandatperioden.

Jag måste säga att det inte är helt lätt att välja vad man ska lyfta upp i ett sådant här replikskifte.

Ska man lyfta upp de 10 miljarder svenska kronor som ni har tagit från biståndsbudgeten i urholkningar? Eller ska man lyfta upp de nya urholkningar som ni har flaggat för, att svenskt bistånd ska finansiera högskolor och svenskt försvar? Ska man lyfta upp de nedskärningar ni nu aviserar när det gäller UNFPA och IPPF, centrala aktörer i arbetet för sexuell och reproduktiv hälsa? Eller ska man kanske lyfta upp hur hbt-arbetet när det gäller biståndet har gått i stå under den borgerliga regeringen? Eller, slutligen, man kanske skulle lyfta upp hur ni har pumpat in 1,3 miljarder kronor i Swedfund.

Jag skulle trots allt vilja använda det här replikskiftet till att fråga om och lyfta fram frivilligorganisationerna, för de är centrala aktörer både i svenskt biståndsarbete och i den svenska biståndsdebatten.

Vi har tidigare i debatten hört från biståndsministern att den borgerliga alliansen värnar de svenska frivilligorganisationerna. Ändå genomför ni nu en nedskärning av informationsstödet till frivilligorganisationerna, från 128 miljoner till 50 miljoner. Det är en nedskärning på 61 procent. Det är väldigt svårt att kalla en nedskärning på 61 procent för att värna de organisationerna.

Det här kommer så klart att få konsekvenser. Jag tror att Rosita Runegrund också hör signalerna om att interntidningar kommer att läggas ned och att personal kommer att avskedas. Min fråga till Rosita Runegrund blir därför: Varför väljer ni att tysta dessa viktiga röster i den svenska biståndsdebatten?

Anf. 134 ROSITA RUNEGRUND (kd) replik:

Herr talman! Jag vill bestämt hävda att regeringen inte tystar dessa röster i biståndsdebatten.

Visst är det tufft. Vi gjorde vad vi kunde när det gällde att värna medel till organisationerna, men man får kanske arbeta på ett annat sätt. Så är det för oss alla när det blir nedskärningar.

Precis som jag nämnde tidigare gjorde vi prioriteringar så att de allra fattigaste inte skulle drabbas av samma nedskärningar, utan de fick lägre nedskärningar än det är i budgeten totalt. Det gäller till exempel Afrika.

Så länge jag är kvar i riksdagen – jag kommer att sluta nästa år – kommer jag att göra allt för att ha en dialog och lyfta frågan. Jag tror inte att rösten tystnar just på grund av att man saknar pengar. Man kanske hittar andra vägar. Huvudsaken är att rösterna hörs och att svenska folket blir medvetet om hur betydelsefullt det svenska biståndet är. Jag tror att vi kan arbeta gemensamt i den frågan.

Anf. 135 HANS LINDE (v) replik:

Herr talman! På en punkt får jag kanske rätta mig. Man kommer självklart inte att tysta alla röster i biståndsdebatten. De frivilligorganisationer som redan har en god ekonomi, de som är stora, Rädda Barnen, Röda Korset och så vidare kommer självklart att även fortsättningsvis ha möjlighet att delta på samma villkor i den svenska debatten.

Men jag tänker på alla de små, de resurssvaga frivilligorganisationerna, de som nu runt om i vårt land pratar om att de ska sluta att ge ut sin tidskrift som de tidigare har kunnat använda för att kommunicera med svenska folket om biståndet och biståndets resultat. De är nu tvingade att lägga ned detta.

Jag tänker på de frivilligorganisationer som nu pratar om att de kanske ska sluta att ha en hemsida därför att de inte längre har möjlighet att ha personal och de frivilligorganisationer som nu pratar om att säga upp den personal de har som jobbar med informationsarbete.

Självklart kommer detta att få konsekvenser när det gäller möjligheter att delta i debatten. Det är svårt att hävda någonting annat.

Det här kommer så klart att få konsekvenser. Vi har pratat om kvalitet i biståndet. Men kvalitet förutsätter att det finns en debatt, att kritiska röster kan höjas och att olika erfarenheter kan mötas i olika forum.

Vi har också hört om behovet av transparens och om kampen mot korruption. Det är samma sak där. Ska vi kunna ha transparens och bekämpa korruptionen krävs det att det finns oberoende aktörer som kan agera, granska oss, peka finger och våga göra det när det finns brister i biståndet.

Det är bara att beklaga att den borgerliga alliansen på de här områdena har valt att – jag kan inte se det på något annat sätt – tysta de mest obekväma rösterna i den här debatten. Det kommer att få långtgående negativa effekter när det gäller kvalitet och transparens och kampen mot korruption.

Men jag vill också passa på att ställa en avslutande fråga som jag hade hoppats på att kunna få ställa till biståndsdirektören. Det handlar om handlingsplaner för hbt-frågor i biståndet. Handlingsplanen löper ut vid årsskiftet. Kommer det en ny handlingsplan för hbt-frågor i utvecklings-samarbetet, Rosita Runegrund?

Anf. 136 ROSITA RUNEGRUND (kd) replik:

Herr talman! Jag vill ändå till Hans Linde säga att det kanske är dags för de svenska politikerna att höja sina röster i högre grad än man har gjort i dag när det gäller just biståndet.

Det är kanske dags för oss politiker att sätta biståndet på agendan som en av de viktigaste posterna i budgeten. Och där kan vi hjälpas åt.

Biståndsdirektören pratade tidigare om de här 60 miljonerna. För 60 miljoner kan man göra väldigt mycket. Och jag tror att olika organisationer, om det finns en solidaritet mellan dem, klarar av det här på ett bra sätt med vår hjälp.

Jag ber att få passa i frågan om hbt. Jag vet att biståndsdirektören inbjöd Hans till samtal i de här frågorna. Hon får alltså återkomma till Hans Linde när det gäller den frågan.

Anf. 137 KENT HÄRSTEDT (s) replik:

Herr talman! Jag skulle vilja ta vid där Hans slutade. Det gäller neddragningen till de enskilda organisationerna.

Rosita Runegrund kan inte vara omedveten om all den förtvivlan och kritik som finns i Organisationssverige vad gäller just neddragningen på det här området.

Jag har själv erfarenhet. Jag har jobbat hos en biståndsminister en gång i tiden. Jag minns hur tufft det kunde vara ibland när man hade väldigt aktiva enskilda organisationer som drev på regeringen.

Jag minns speciellt Östtimorkommittén som var oerhört engagerad. De skrev insändare, arrangerade seminarier och kritiserade vår sittande regering. Det fick avtryck. Vi hämtade intryck från Östtimorkommittén när vi utformade vår regeringspolicy i Östtimorfrågan.

Det är viktigt att lyssna på kritiska röster och se till att vi har ett levande föreningsliv med ett engagemang i olika frågor. Om man inte har tystat har man i alla fall skruvat ned ljudet från de enskilda organisationerna.

Visst förutsätter det ett visst mått av resurser för att man ska klara det här. Jag har själv den erfarenheten, och framför allt gäller det mindre organisationer som Hans Linde var inne på. Man kan inte naivt tro att de ska dela med sig mellan varandra. Det här anslaget har inte bara halverats utan också öppnats upp för fler civila aktörer, som det heter.

Det innebär egentligen att minskningen inte bara är hälften utan betydligt mer än så. Det får konsekvenser, allvarliga sådana, för svenska enskilda organisationer inom det här området. Det är väldigt olyckligt.

Anf. 138 ROSITA RUNEGRUND (kd) replik:

Herr talman! Finanskrisen får konsekvenser för många av oss, i synnerhet de allra fattigaste. Det som Kent Härstedt beskriver här är den information som är i Sverige. Vi har ändå värnat de civila frivilligorganisationerna i utvecklingsländer.

Jag är mycket väl medveten om problematiken. Jag har en dialog med olika organisationer och kommer att fortsätta den dialogen. Jag har lyssnat in.

Visst känner jag en oro, men det är inte detsamma som att vi har tystat rösterna. Jag tror att utifrån det ekonomiska läget som är får man hitta nya vägar att arbeta och ta in pengar. Vi kan fortsätta samtalet med frivilligorganisationerna om hur man ska kunna lösa det.

Ett bidrag är inte för alltid satt eller det allra bästa. Det här kan öppna andra möjligheter. Men jag är fullständigt medveten om vad en neddragning gör.

Det är ett beslut som har kommit från regeringen. Det är fyra olika partier som har kommit fram till det. Hur diskussionerna har gått inom de fyra partierna håller vi för oss själva.

Anf. 139 KENT HÄRSTEDT (s) replik:

Herr talman! Det var ett bra besked ändå. Jag ska vidarebefordra att de får försöka hitta nya vägar att finna pengar. Det är ett viktigt meddelande från Kristdemokraterna, tycker jag. Och det är tydligt i protokollet.

Nu går vi vidare. För det verkar inte vara sådan kris med pengar. Man lyckas ändå gräva fram 100 miljoner till för Swedfund som den senaste tiden varit under stor kritik. Riksrevisionen säger att det inte är tydligt att deras verksamhet leder till utveckling.

Jag har rapporten från Riksrevisionen här. Jag kan ge dig en kopia efteråt.

Alliansen har det senaste året kraftfullt fört fram att det ska vara resultat, effektivitet, ordning och reda. När det handlar om enskilda organisationer var man snabbt ute och kritiserade. När det gäller enskilda organisationer ska de ta sin del av den ekonomiska krisen. Det är annat för Swedfund. Biståndsministern sade inte ett knyst om kritiken mot Swedfund utan att man snart ska lyssna in.

Det är dags att dra i handbromsen och bromsa utbetalningarna. Det tycker jag och socialdemokratin, och det tycker vi i den rödgröna utmanarkoalitionen här att vi borde göra. Det borde väl vara konsekvent med det som man har drivit från regeringens sida.

Jag förstår inte heller varför man inte vill ha ordning och reda vad det gäller hur mycket som faktiskt går till fattigdomsbekämpning. Alltmer från regeringens sida går till andra saker än just fattigdomsbekämpning. Det finns ingen konsekvens över huvud taget. Det är väldigt oroväckande.

Anf. 140 ROSITA RUNEGRUND (kd) replik:

Herr talman! Swedfund har också under Socialdemokraternas tid varit väl omhuldat med olika anslag. Det är riskkapital.

Visserligen finns det kritik. Jag behöver ingen kopia, för jag har inhämtat allt material. Tyvärr har jag inte på den här korta tiden hunnit läsa in mig. Men jag har allt material om Swedfund. Jag har en bibba med material.

Det som har kommit fram i dag i debatten har inte varit helt öppet. Jag tycker att det är bra skrivningar i betänkandet när det gäller Swedfund. Utskottet har varit klart med att man ska komma tillbaka snarast till utskottet och tala om vad man gör. Det ställs också krav på regeringen.

Jag tror inte att varken Kent Härstedt eller jag är i stånd att här och nu säga att vi bekämpar fattigdomen om vi drar undan de 100 miljonerna till Swedfund. Jag tror att revisionsrapporten har varit nyttig både för Swedfund och för regeringen. Jag tror också att det arbete som Swedfund håller på med, allt det som man gör nu i södra Afrika, är fattigdomsbekämpning.

Jag tycker att vi ska se tiden an. Jag är inte beredd att säga nej till de 100 miljonerna.

Anf. 141 GÖRAN MONTAN (m):

Herr talman! Jag har under hela eftermiddagen av personligt intresse lyssnat till en delvis mycket intressant debatt. Jag hade inte tänkt gå upp i talarstolen förrän jag hörde en fråga som Kent Härstedt ställde till min kollega Christian Holm om Moderaternas eventuella vilja att ställa sig bakom enprocentsmålet. Det är något som har nämnts många gånger i dag.

Det var en fråga som jag inte uppfattade annat än ganska försåtlig. Den var kanske menad att misstänkliggöra både Moderaterna, biståndsministern och samarbetet inom alliansen i de här frågorna.

Jag vill då bara klargöra vad som råder inom Moderaterna i dag. Det finns ett massivt stöd för enprocentsmålet.

Det är helt riktigt att historiskt sett har inte stödet varit massivt. Det kanske inte ens har funnits ett stöd för enprocentsmålet inom Moderaterna.

Det berodde delvis på att man tvivlade på att biståndsarbetet ledde fram till det som var meningen, att det var tillräckligt effektivt, att pengarna användes rätt och kom till rätta mottagare. Inte minst tvivlade man på det riktiga i urvalet av mottagarländer som till exempel Kuba. Där hyste man en berättigad misstänksamhet.

De här tvivlen har undan för undan trängts tillbaka. Det är framför allt, vill jag påpeka, biståndsministrarnas personliga förtjänst. Genom sin passion för de här frågorna och åtgärderna för att koncentrera och effektivisera biståndet har partiet i stort och moderata ledamöter i synnerhet kommit att dela biståndsministrarnas positiva inställning till utvecklingsarbetet.

Det handlar om ödmjukhet parad med en skarp vilja att komma till rätta med de problem som trots allt fortfarande förekommer. Det är problem som ingalunda är nya. De är universella. En av de absolut största frågorna i det här sammanhanget har varit arbetet mot korruption. Vi har i närtid hört om korruptionsskandaler i Afrika, i Zambia. Nu finns det dessutom en nyutkommen bok om situationen som den var i Kenya.

Enligt min mening är arbetet för demokratin nästan en omöjlighet om vi inte på något sätt kommer till rätta med korruptionen.

Jag har erfarenhet av det här. Jag har bott och verkat tio år som privat företagare i Liberia, och jag måste tyvärr tillstå att jag var tvungen att göra affärer med James Taylor, inte då han var president, utan då han var regeringens inköpschef. Han var inte glad i mig, för jag ville liksom inte spela det spel han ville spela.

Jag har alltså sett på nära håll hur fullständigt disaströst det är med korruption, både det som jag gärna vill kalla för corruption of need, det vill säga den korruption som vanliga lägre tjänstemän, alltså poliser och andra, gör för att över huvud taget överleva eftersom deras löner inte betalas ut, men även den som jag gärna vill kalla corruption of greed som handlar om större pengar, större människor med större inflytande som naturligtvis ödelägger ett helt lands framtid.

Anf. 142 KENT HÄRSTEDT (s) replik:

Herr talman! Det var ett väldigt intressant inlägg som kom här alldeles i slutet av dagen. Det var nästan lite förvånande, får jag säga, för det är faktiskt så att vad biståndsministern har gjort är att vid ett flertal tillfällen tillsammans med partisekreteraren, i debattinlägg i Dagens Nyheter vill jag minnas att det var, och i olika linjetal säga att det är dags att gå bort från enprocentsmålet. Göran Montan får nog föra ett samtal med Gunilla Carlsson kring vad som egentligen gäller i partiet. Det är precis detta vi återkommande har hört: Det är dags att lämna enprocentsmålet.

Vid förra valet gick Moderaterna till val på att sänka biståndet med 25 procent. Jag har kvar partimaterialet. Om Göran Montan kan upplysa kammaren om att det finns ett nytt partistämmobeslut från Moderaterna där man ställer sig bakom enprocentsmålet tror jag att det är en ganska stor nyhet för ganska många.

Jag är förvånad över att inte biståndsministern själv har velat släppa den nyheten till utrikesutskottet, här i kammaren eller i någon av de andra debatterna vi har haft. Det är tvärtom. Biståndsminister Gunilla Carlsson har vid flera tillfällen i stället i sina tal sagt att enprocentsmålet är en förbannelse. Det är det rakt motsatta mot vad Göran Montan säger här i dag.

Det skulle därför vara intressant att få ett klarläggande av vilka nya beslut som har fattats inom Moderaterna som inte partisekreteraren eller biståndsministern är informerade om på det här området. Detta är verkligen nyheter, om Göran Montan har kommit på något nytt här som de inte känner till.

Anf. 143 GÖRAN MONTAN (m) replik:

Herr talman! När det gäller enprocentsmålet är frågan naturligtvis hur det ska definieras. Som jag har förstått oppositionen tycker man till exempel inte att skuldavskrivningar eller arbetet som kostar pengar i flyktingmottagning och så vidare ska vara med. Om man anser att enprocentsmålet bara kan uppfyllas genom att dessa saker inte finns med i enprocentsmålet, då har vi nog olika uppfattningar. Det är riktigt.

Intresset och passionen som biståndsministern visar för de här frågorna har smittat av sig inom partiet. Enprocentsmålet har jag aldrig sett som ett självändamål, utan frågan är hela tiden om vi kan hitta adekvata användningsområden. Finns det verkligen projekt? Kan man på ett effektivt sätt spendera dessa pengar på saker som bär mot det mål som vi alla har?

Vad jag ville säga med mitt inlägg var att när det gäller det eventuella motstånd mot bistånd, som sådant nästan faktiskt, som vissa ledamöter hade har det skett en rejäl omsvängning. Det som händer inom Moderaterna i den här frågan i det interna arbetet ville jag gärna dela med mig av. Det är en oerhörd skillnad i inställning till hur vi ska behandla vår omvärld och utvecklingsländerna. Det samarbetet har omprövats hos, tror jag, nästan alla ledamöter, och jag tyckte att det var en viktig sak att förmedla.

Hur enprocentsmålet definieras i grunden och om det i detalj stämmer överens med vad biståndsministern har sagt vill jag inte uttala mig om här. Men att det är en annan inställning är fullständigt klart.

Anf. 144 KENT HÄRSTEDT (s) replik:

Herr talman! Hade det funnits ett pris att dela ut för dagens omsvängning hade nog Göran Montan fått det priset omedelbart. Det var en väldig svängning från det första till det andra inlägget, måste jag säga.

Oavsett om man väljer den mer kritiska hållningen som Vänsterpartiet har till enprocentsmålet, där betydligt färre grejor ska räknas in, eller om man tar det internationellt vedertagna regelverket, nämligen Dacregelverket inom OECD, har inte vid något tillfälle biståndsminister Gunilla Carlsson sagt att Moderaterna står bakom detta – tvärtom. Det gäller även er partisekreterare.

Vilken tolkning det än månne vara är detta första gången moderater, i den här kammaren i alla fall, säger att Moderaterna står bakom enprocentsmålet. Det var nämligen precis vad Göran Montan gjorde i sitt första inlägg.

Jag tror att det är dags för Göran Montan att få lite hemläxa och gå tillbaka i stället, för än så länge har han inte tagit chansen att redovisa när Moderaterna har fattat beslut om att ställa sig bakom enprocentmålet enligt de internationella regelverken inklusive skuldavskrivningar och flyktingmottagande och allt som finns i Dacregelverket.

Jag vore tacksam om Göran Montan i sitt andra inlägg här tar tillfället i akt att redovisa var det beslutet är fattat så att vi kan räkna in Moderaterna bland de partier som står bakom enprocentmålet.

Anf. 145 GÖRAN MONTAN (m) replik:

Herr talman! Dagens förslag och proposition visar ju att anslaget till biståndet når 1 procent. Så har jag i alla fall uppfattat det, och ingen annan har sagt någonting annat i dagens debatt. Om Kent Härstedt också har förstått det som att enprocentmålet bibehålls i den proposition som läggs fram för riksdagen nu måste det väl betyda att alla allianspartierna står bakom det. Det finns inget annat sätt att tolka det.

Kent Härstedt får naturligtvis tycka vad han vill om det, men vi står bakom alliansregeringens proposition. Biståndsministern från Moderaterna är dessutom den som lägger fram just det utgiftsområdet.

Anf. 146 BODIL CEBALLOS (mp) replik:

Herr talman! Jag tyckte också att det var ett intressant inlägg. Jag fastnade för det här med korruption, för det är en fråga som vi diskuterar väldigt mycket. Det är därför intressant att höra från någon som har arbetat och haft ett företag i Liberia hur det har gått till.

Jag ser också denna corruption of need hos dem som faktiskt inte har en anständig lön att leva på utan för vilka detta är det enda sättet att på något sätt kunna klara familjeförsörjningen. Så har vi corruption of greed.

Men sedan har vi den del som svenska eller utländska bolag är inblandade i, där man så att säga är tvungen att spela efter reglerna i ett land som inte har samma syn som vi på vad korruption är. Våra trösklar är väldigt låga, men vi behöver inte komma så långt utanför Sveriges gränser för att tröskeln ska vara en annan. Vi behöver bara komma till södra Europas kommuner och se hur man får ett bygglov eller vad som helst. Det som för oss skulle vara korruption, att bete sig på ett visst sätt eller ett annat, är för dem det mest normala i världen.

Jag tycker att det är viktigt att diskutera vad korruption är och på vilket sätt vi kan bekämpa korruption på dess olika nivåer och inte bara slå ihop allting i en klump när vi ska bekämpa korruption och samarbeta med länder som ser det på ett helt annat sätt.

När det till exempel gäller Zambia, som vi har diskuterat i Sverige som en korruptionsskandal, säger man att den person som har begått denna så kallade korruption helt enkelt var en brottsling. De ser det inte som att det handlar om korruption.

Jag skulle vilja höra om Göran Montan kan utveckla synen på korruption i ett land som till exempel Liberia.

Anf. 147 GÖRAN MONTAN (m) replik:

Herr talman! Det ska jag göra. Jag har ju varit verksam inte bara i Liberia utan i rätt många västafrikanska länder.

Det fungerar ju på det sättet att när en ledare – det behöver inte vara en president, det kan också vara en minister – når maktens torn, så att säga, är det någon som har hållit i stegen. När han eller hon, oftast är det ju en han, har kommit dit upp måste han på något sätt belöna dem som står honom närmast, the extended family. Det kan vara en stor grupp inom den etniska tillhörigheten. På så sätt sväller antalet anställda inom statsapparaten till så oändliga mått att det naturligtvis inte finns pengar att avlöna dem.

Samtidigt finns det kanske inte ens en vilja eller en möjlighet att avskeda dem som den förre ministern anställde. Då hamnar man i den situationen att man har en hel hop med människor som inte kan få betalt. Det finns alltså för många offentliganställda. Då menar vi inte på sjukhus och så vidare utan inom staten.

De får då maktpositioner av mindre art, bygglov som du nämnde eller något sådant. De tar betalt för det eller också tar de betalt för att någon ska ha ett stånd och sälja fisk på torget trots att det kostar två gånger om.

Det där tror jag att man kan komma till rätta med. Det är hårt, men man får se till att slimma organisationen. Man får lov att se till att man har pengar att betala dem som verkligen utför ett arbete.

Corruption of greed, som jag kallar det, är svårare att komma åt. Det såg man i Kenya och det ser man i Sydafrika. Det är folk som har den verkliga makten. Det är mycket svårare. Men bara för att öka legitimiteten för staten vore det inte så illa om man kunde komma till rätta med den korruption som är i pyramidens botten.

Anf. 148 BODIL CEBALLOS (mp) replik:

Herr talman! Om vi då kommer till företagens ansvar, för vi vet ju att alla inte säger nej till att ingå dessa konstiga avtal med ledare i olika länder, hur kan vi arbeta på ett bättre sätt för att stärka bolagens möjlighet att inte ingå korrumpierande avtal eller affärsförbindelser? Vi skapar ju en ond spiral. Många gånger är det så att bara det att det finns ett bolag på plats som vill göra någonting i sig skapar korruptionen. Då tar man chansen, så att säga. Hur ska vi arbeta med företagen?

Anf. 149 GÖRAN MONTAN (m) replik:

Herr talman! Utan pengar ingen korruption. Självklart är det så.

Det är en svår fråga, för samtidigt vill vi ju att det ska göras investeringar. Vi vill ju att även utländska företag ska komma med goda avsikter, inte att exploatera och stjäla alla rikedomar som finns i landet utan äkta företag som också kan anställa i en win-win-situation.

Det finns två sätt. Amerikanerna är mycket hårdare än vi är med att bestraffa företag som har ägnat sig åt korruption i utlandet. Det är möjligt att vi får se över det.

Det andra är naturligtvis att man får ingå något slags partnerskap med de länder där man betyder någonting. Sverige får alltså rikta sig till de länder där vårt bistånd verkligen betyder någonting, där vi är en viktig spelare.

Jag frågade faktiskt Liberias president, Ellen Johnson-Sirleaf, för ett år sedan om hon var beredd att ha en evolutionsavdelning i sitt finansdepartement som styrdes av svenskar. Då svarade hon utan att tveka: Ja visst! Det är ju någonting.

Vi måste hjälpa de här länderna att öka legitimiteten vad gäller kampen mot korruption. Ellen Johnson-Sirleaf är en av dem som gör ett allvarligt försök. Jag är alltid orolig, varje dag över huruvida hon ska orka hålla på med detta. Men de ledare som är beredda att jobba mot det här måste ha vårt stöd och kanske också den kompetens som vi från västvärlden kan bibringa. Det är inte bara pengar och teknisk hjälp vi kan ge. Vi har stor erfarenhet av just kamp mot korruption. Vårt land är ju ett av dem som kanske har kommit längst, även om det säkert finns en viss typ av korruption i Sverige också.

Överläggningen var härmed avslutad.
(Beslut skulle fattas den 26 november.)

21 § Bordläggning

Anmäldes och bordlades
Skrivelse
2009/10:62 2009 års redogörelse för tillämpningen av lagen (1991:572)
om särskild utlänningskontroll

22 § Anmälan om interpellationer

Anmäldes att följande interpellationer framställts

den 25 november

2009/10:131 Statsministerns förtroende för näringsministern

av *Patrik Björck* (s)
till statsminister Fredrik Reinfeldt (m)

2009/10:132 Förhållandena inom svensk grisuppfödning

av *Helena Leander* (mp)
till jordbruksminister Eskil Erlandsson (c)

2009/10:133 Förtroendet för näringsministern

av *Peter Hultqvist* (s)
till statsminister Fredrik Reinfeldt (m)

2009/10:134 Likvärdig service i hela landet

av *Peter Hultqvist* (s)
till statsrådet Mats Odell (kd)

2009/10:135 Kilometerskatt för tunga lastbilar

av *Karin Svensson Smith* (mp)
till finansminister Anders Borg (m)

2009/10:136 Effekter av vårdnadsbidraget

av *Veronica Palm* (s)
till socialminister Göran Hägglund (kd)

Interpellationerna redovisas i bilaga som fogats till riksdagens snabbprotokoll tisdagen den 1 december.

23 § Anmälan om frågor för skriftliga svar

Anmäldes att följande frågor för skriftliga svar framställdes

den 25 november

2009/10:235 Reformering av reglerna om ersättning från a-kassan
av *Ameer Sachet* (s)

till arbetsmarknadsminister Sven Otto Littorin (m)

2009/10:236 Åtgärder mot fattigdomen i Europa

av *Ameer Sachet* (s)

till finansminister Anders Borg (m)

2009/10:237 Marocko och Aminatou Haidar

av *Ameer Sachet* (s)

till utrikesminister Carl Bildt (m)

2009/10:238 Ersättningstransport vid tågstopp

av *Göran Lindblad* (m)

till statsrådet Åsa Torstensson (c)

2009/10:239 Deltagande i vattenmessa i Israel

av *Peter Hultqvist* (s)

till statsrådet Ewa Björling (m)

2009/10:240 Gallringsregler för ungdomspåföljder

av *Lena Olsson* (v)

till justitieminister Beatrice Ask (m)

2009/10:241 Västsaharisk medborgare i rättsligt vakuum

av *Bodil Ceballos* (mp)

till utrikesminister Carl Bildt (m)

2009/10:242 Utvisning av flyktingklassade statslösa palestinier

av *Bodil Ceballos* (mp)

till statsrådet Tobias Billström (m)

Frågorna redovisas i bilaga som fogats till riksdagens snabbprotokoll tisdagen den 1 december.

24 § Anmälan om skriftliga svar på frågor

Anmäldes att skriftliga svar på följande frågor inkommit

den 25 november

2009/10:178 Stöd till upprustning av miljonprogramsområden
av *Gunnar Sandberg* (s)

till statsrådet Mats Odell (kd)

2009/10:196 Gårdsförsäljning av vin

av *Ronny Olander* (s)

till jordbruksminister Eskil Erlandsson (c)

2009/10:197 Skyddsombudens ställning

av *Ronny Olander* (s)

till arbetsmarknadsminister Sven Otto Littorin (m)

2009/10:198 Fotbollsvåldet och Sverige som arrangörsland av idrott
av *Lennart Sacrédeus* (kd)
till kulturminister Lena Adelsohn Liljeroth (m)

2009/10:199 Arbetslösheten
av *Ameer Sachet* (s)
till arbetsmarknadsminister Sven Otto Littorin (m)

2009/10:200 Arbetshjälpmedel för personer med funktionsnedsättning som har fyllt 65 år
av *Elina Linna* (v)
till statsrådet Maria Larsson (kd)

2009/10:204 Ansvar för krisen i Baltikum
av *Birgitta Eriksson* (s)
till statsrådet Mats Odell (kd)

2009/10:205 Bistånd för att avskaffa hungern
av *Ameer Sachet* (s)
till statsrådet Gunilla Carlsson (m)

2009/10:206 Resistent bakterier
av *Ameer Sachet* (s)
till statsrådet Maria Larsson (kd)

2009/10:207 Kommunal samverkan
av *Torbjörn Lövendahl* (s)
till statsrådet Mats Odell (kd)

2009/10:208 Exponering av tobak och ungas bruk av tobak
av *Anneli Särnblad* (s)
till statsrådet Maria Larsson (kd)

2009/10:209 Tredjemansrevision
av *Camilla Lindberg* (fp)
till finansminister Anders Borg (m)

2009/10:213 Den nya kassaregisterlagen
av *Eva Sonidsson* (s)
till finansminister Anders Borg (m)

2009/10:215 Sexköpslagens framtida utveckling
av *Ann-Christin Ahlberg* (s)
till justitieminister Beatrice Ask (m)

2009/10:218 Utbetalningar av gårdsstöd
av *Michael Hagberg* (s)
till jordbruksminister Eskil Erlandsson (c)

2009/10:219 Åtgärder mot långtidsarbetslösheten
av *Fredrik Olovsson* (s)
till arbetsmarknadsminister Sven Otto Littorin (m)

2009/10:221 Sexköpsbrott och synen på brottsoffer
av *Ann-Christin Ahlberg* (s)
till justitieminister Beatrice Ask (m)

Svaren redovisas i bilaga som fogats till riksdagens snabbprotokoll tisdagen den 1 december.

Prot. 2009/10:37
25 november

25 § Kammaren åtskildes kl. 16.54.

Förhandlingarna leddes
av andre vice talmannen från sammanträdet början till och med 14 § anf.
22 (delvis),
av förste vice talmannen därefter till och med 17 § anf. 75 (delvis),
av tredje vice talmannen därefter till och med 18 § anf. 109 (delvis) och
av förste vice talmannen därefter till sammanträdet slut.

Vid protokollet

PER PERSSON

/Eva-Lena Ekman

1 § Justering av protokoll.....	1
2 § Beslut om ärenden som slutdebatterats den 19 november	1
KrU3 Radio och tv i allmänhetens tjänst 2010–2013	1
KrU4 Kyrkoantikvariska frågor.....	2
CU2 En ny Luganokonvention	3
JuU6 Den enskildes val av rättsligt biträde	3
JuU8 Immunitet och privilegier för Europol	3
JuU9 Övergångsbestämmelserna till polisdatalagen	3
KU4 Kommunal demokrati och kompetens	3
KU6 Sammanträdesarvode till tillfälliga ersättare i EU- nämnden m.m.	3
KU7 Trossamfund	3
KU8 Förenklat trossamfundsregister	4
3 § Beslut om ärenden som slutdebatterats den 24 november	5
SkU1 Utgiftsområde 3 Skatt, tull och exekution	5
SkU3 Riksrevisionens styrelses redogörelse om regeringens redovisning av skatteuppskov	5
SkU9 Vissa ändringar av reglerna om avdrag för resor mellan bostaden och arbetsplatsen	5
SkU10 Stämpelskatt vid förvärv av fast egendom och tomträtter genom vissa slag av delning	5
SkU11 Ändrade regler om beskattning av vissa penninglån och slopande av avdragsrätten för ränta på sådana lån	5
SkU13 Prissättningsbesked vid internationella transaktioner	5
SkU16 Beskattning av andelsbyten vid utflyttning	6
SkU17 Anstånd med inbetalning av skatt i samband med uttagsbeskattning, m.m.	6
AU3 Vissa ändringar i arbetslöshetsförsäkringen	6
4 § Ledighet	6
5 § Anmälan om ersättare	7
6 § Anmälan om kompletteringsval till civilutskottet och justitieutskottet.....	7
7 § Anmälan om fördröjda svar på interpellationer.....	7
8 § Anmälan om inkommen faktapromemoria om förslag från Europeiska kommissionen	9
9 § Hänvisning av ärende till utskott.....	9
10 § Förnyad bordläggning.....	9
11 § Brott mot Internationella brottmålsdomstolens rättsskipning	9
Justitieutskottets betänkande 2009/10:JuU4	9
(Beslut fattades under 19 §.).....	9
12 § Ett förenklat elektorsförfarande	10
Utbildningsutskottets betänkande 2009/10:UbU5	10
Anf. 1 BETTY MALMBERG (m)	10

(Beslut fattades under 19 §.)	10
13 § En förenklad semesterlag, m.m.	11
Arbetsmarknadsutskottets betänkande 2009/10:AU4	11
Anf. 2 LARS LILJA (s).....	11
Anf. 3 JOSEFIN BRINK (v).....	12
Anf. 4 ULF HOLM (mp).....	14
Anf. 5 ANNIKA QARLSSON (c)	15
Anf. 6 LARS LILJA (s) replik	17
Anf. 7 ANNIKA QARLSSON (c) replik	18
Anf. 8 LARS LILJA (s) replik	19
Anf. 9 ANNIKA QARLSSON (c) replik	19
Anf. 10 JOSEFIN BRINK (v) replik.....	19
Anf. 11 ANNIKA QARLSSON (c) replik	20
Anf. 12 JOSEFIN BRINK (v) replik.....	20
Anf. 13 ANNIKA QARLSSON (c) replik	21
Anf. 14 ULF HOLM (mp) replik	22
Anf. 15 ANNIKA QARLSSON (c) replik	22
Anf. 16 ULF HOLM (mp) replik	23
Anf. 17 ANNIKA QARLSSON (c) replik	23
(Beslut fattades under 19 §.)	24
14 § Konfliktlösning vid offentlig säljverksamhet på marknaden	24
Näringsutskottets betänkande 2009/10:NU8	24
Anf. 18 BÖRJE VESTLUND (s).....	24
Anf. 19 KENT PERSSON (v).....	27
Anf. 20 PER BOLUND (mp).....	29
Anf. 21 MARIA PLASS (m).....	32
Anf. 22 BÖRJE VESTLUND (s) replik	34
Anf. 23 MARIA PLASS (m) replik	35
Anf. 24 BÖRJE VESTLUND (s) replik	35
Anf. 25 MARIA PLASS (m) replik	36
Anf. 26 KENT PERSSON (v) replik.....	36
Anf. 27 MARIA PLASS (m) replik	37
Anf. 28 KENT PERSSON (v) replik.....	37
Anf. 29 MARIA PLASS (m) replik	38
Anf. 30 PER BOLUND (mp) replik.....	38
Anf. 31 MARIA PLASS (m) replik	39
Anf. 32 PER BOLUND (mp) replik.....	39
Anf. 33 MARIA PLASS (m) replik	40
Anf. 34 JAN ANDERSSON (c).....	41
Anf. 35 KENT PERSSON (v) replik.....	42
Anf. 36 JAN ANDERSSON (c) replik.....	42
Anf. 37 KENT PERSSON (v) replik.....	43
Anf. 38 JAN ANDERSSON (c) replik.....	43
Anf. 39 BÖRJE VESTLUND (s) replik	43
Anf. 40 JAN ANDERSSON (c) replik.....	44
Anf. 41 BÖRJE VESTLUND (s) replik.....	44
Anf. 42 JAN ANDERSSON (c) replik.....	44

Anf. 43 PER BOLUND (mp) replik	45
Anf. 44 JAN ANDERSSON (c) replik	45
Anf. 45 PER BOLUND (mp) replik	45
Anf. 46 JAN ANDERSSON (c) replik	46
Anf. 47 Tredje vice talman LISELOTT HAGBERG (fp)	46
Anf. 48 BÖRJE VESTLUND (s) replik	48
Anf. 49 Tredje vice talman LISELOTT HAGBERG (fp) replik.....	49
Anf. 50 BÖRJE VESTLUND (s) replik	49
Anf. 51 Tredje vice talman LISELOTT HAGBERG (fp) replik.....	50
Anf. 52 PER BOLUND (mp) replik	50
Anf. 53 Tredje vice talman LISELOTT HAGBERG (fp) replik.....	51
Anf. 54 PER BOLUND (mp) replik	51
Anf. 55 Tredje vice talman LISELOTT HAGBERG (fp) replik.....	52
Anf. 56 MIKAEL OSCARSSON (kd)	52
Anf. 57 PER BOLUND (mp) replik	54
Anf. 58 MIKAEL OSCARSSON (kd) replik	54
Anf. 59 PER BOLUND (mp) replik	55
Anf. 60 MIKAEL OSCARSSON (kd) replik	55
Anf. 61 KENT PERSSON (v) replik	56
Anf. 62 MIKAEL OSCARSSON (kd) replik	56
Anf. 63 KENT PERSSON (v) replik	56
Anf. 64 MIKAEL OSCARSSON (kd) replik	57
Anf. 65 BÖRJE VESTLUND (s) replik	57
Anf. 66 MIKAEL OSCARSSON (kd) replik	57
Anf. 67 BÖRJE VESTLUND (s) replik	57
Anf. 68 MIKAEL OSCARSSON (kd) replik	58
(Beslut fattades under 19 §.).....	58
15 § Transportstyrelsens verksamhet inom körkorts- och yrkestrafikområdet	59
Trafikutskottets betänkande 2009/10:TU6	59
(Beslut fattades under 19 §.).....	59
16 § Stabilitetsavgift	59
Finansutskottets betänkande 2009/10:FiU7.....	59
Anf. 69 ULLA ANDERSSON (v).....	59
Anf. 70 LARS ELINDERSON (m).....	61
Anf. 71 ULLA ANDERSSON (v) replik	63
Anf. 72 LARS ELINDERSON (m) replik.....	63
Anf. 73 ULLA ANDERSSON (v) replik	64
Anf. 74 LARS ELINDERSON (m) replik.....	64
(Beslut fattades under 19 §.).....	65
17 § Internationell samverkan	65
Utrikesutskottets betänkande 2009/10:UU1	65
Anf. 75 HANS LINDE (v)	65
Anf. 76 BODIL CEBALLOS (mp)	66

Anf. 77 ANNE-MARIE PÅLSSON (m).....	67
Anf. 78 BODIL CEBALLOS (mp) replik.....	68
Anf. 79 ANNE-MARIE PÅLSSON (m) replik.....	69
Anf. 80 BODIL CEBALLOS (mp) replik.....	69
Anf. 81 ANNE-MARIE PÅLSSON (m) replik.....	70
Anf. 82 HANS LINDE (v) replik.....	71
Anf. 83 ANNE-MARIE PÅLSSON (m) replik.....	71
Anf. 84 HANS LINDE (v) replik.....	72
Anf. 85 ANNE-MARIE PÅLSSON (m) replik.....	72
Anf. 86 BIRGITTA OHLSSON (fp).....	73
Anf. 87 HOLGER GUSTAFSSON (kd).....	74
Anf. 88 KENT HÄRSTEDT (s).....	75
Anf. 89 ANNE-MARIE PÅLSSON (m) replik.....	75
Anf. 90 KENT HÄRSTEDT (s) replik.....	76
Anf. 91 ANNE-MARIE PÅLSSON (m) replik.....	76
Anf. 92 KENT HÄRSTEDT (s) replik.....	76
(Beslut fattades under 19 §.).....	77
18 § Internationellt bistånd.....	77
Utrikesutskottets betänkande 2009/10:UU2.....	77
Anf. 93 KENT HÄRSTEDT (s).....	77
Anf. 94 HANS LINDE (v).....	80
Anf. 95 BODIL CEBALLOS (mp).....	84
Anf. 96 CHRISTIAN HOLM (m).....	87
Anf. 97 HANS LINDE (v) replik.....	89
Anf. 98 CHRISTIAN HOLM (m) replik.....	90
Anf. 99 HANS LINDE (v) replik.....	90
Anf. 100 CHRISTIAN HOLM (m) replik.....	90
Anf. 101 KENT HÄRSTEDT (s) replik.....	91
Anf. 102 CHRISTIAN HOLM (m) replik.....	91
Anf. 103 KENT HÄRSTEDT (s) replik.....	92
Anf. 104 CHRISTIAN HOLM (m) replik.....	92
Anf. 105 BODIL CEBALLOS (mp) replik.....	93
Anf. 106 CHRISTIAN HOLM (m) replik.....	93
Anf. 107 BODIL CEBALLOS (mp) replik.....	94
Anf. 108 CHRISTIAN HOLM (m) replik.....	94
Anf. 109 KERSTIN LUNDGREN (c).....	95
Anf. 110 BODIL CEBALLOS (mp) replik.....	97
Anf. 111 KERSTIN LUNDGREN (c) replik.....	97
Anf. 112 BODIL CEBALLOS (mp) replik.....	98
Anf. 113 KERSTIN LUNDGREN (c) replik.....	98
Anf. 114 BIRGITTA OHLSSON (fp).....	99
Anf. 115 HANS LINDE (v) replik.....	101
Anf. 116 BIRGITTA OHLSSON (fp) replik.....	102
Anf. 117 HANS LINDE (v) replik.....	102
Anf. 118 BIRGITTA OHLSSON (fp) replik.....	103
Anf. 119 BODIL CEBALLOS (mp) replik.....	104
Anf. 120 BIRGITTA OHLSSON (fp) replik.....	104
Anf. 121 BODIL CEBALLOS (mp) replik.....	105
Anf. 122 BIRGITTA OHLSSON (fp) replik.....	105

Anf. 123 KENT HÄRSTEDT (s) replik.....	105
Anf. 124 BIRGITTA OHLSSON (fp) replik.....	105
Anf. 125 KENT HÄRSTEDT (s) replik.....	105
Anf. 126 BIRGITTA OHLSSON (fp) replik.....	106
Anf. 127 Statsrådet GUNILLA CARLSSON (m).....	106
(forts. 20 §).....	111
Ajournering.....	111
Återupptagna förhandlingar	111
19 § Beslut om ärenden som slutdebatterats vid dagens sammanträde.....	111
JuU4 Brott mot Internationella brottmålsdomstolens rättskipning.....	111
UbU5 Ett förenklat elektorsförfarande	111
AU4 En förenklad semesterlag, m.m.....	111
NU8 Konfliktlösning vid offentlig säljverksamhet på marknaden	112
TU6 Transportstyrelsens verksamhet inom körkorts- och yrkestrafikområdet.....	112
FiU7 Stabilitetsavgift.....	112
UU1 Utgiftsområde 5 Internationell samverkan.....	113
20 § (forts. från 18 §) Internationellt bistånd (forts. UU2).....	113
Anf. 128 ROSITA RUNEGRUND (kd).....	113
Anf. 129 BODIL CEBALLOS (mp) replik.....	115
Anf. 130 ROSITA RUNEGRUND (kd) replik.....	115
Anf. 131 BODIL CEBALLOS (mp) replik.....	116
Anf. 132 ROSITA RUNEGRUND (kd) replik.....	116
Anf. 133 HANS LINDE (v) replik	116
Anf. 134 ROSITA RUNEGRUND (kd) replik.....	117
Anf. 135 HANS LINDE (v) replik	117
Anf. 136 ROSITA RUNEGRUND (kd) replik.....	118
Anf. 137 KENT HÄRSTEDT (s) replik.....	118
Anf. 138 ROSITA RUNEGRUND (kd) replik.....	119
Anf. 139 KENT HÄRSTEDT (s) replik.....	119
Anf. 140 ROSITA RUNEGRUND (kd) replik.....	120
Anf. 141 GÖRAN MONTAN (m)	120
Anf. 142 KENT HÄRSTEDT (s) replik.....	121
Anf. 143 GÖRAN MONTAN (m) replik	122
Anf. 144 KENT HÄRSTEDT (s) replik.....	122
Anf. 145 GÖRAN MONTAN (m) replik	123
Anf. 146 BODIL CEBALLOS (mp) replik.....	123
Anf. 147 GÖRAN MONTAN (m) replik	123
Anf. 148 BODIL CEBALLOS (mp) replik.....	124
Anf. 149 GÖRAN MONTAN (m) replik	124
(Beslut skulle fattas den 26 november.)	125
21 § Bordläggning.....	125
22 § Anmälan om interpellationer.....	125
23 § Anmälan om frågor för skriftliga svar.....	126
24 § Anmälan om skriftliga svar på frågor.....	126

Tryck: Elanders, Vällingby 2009